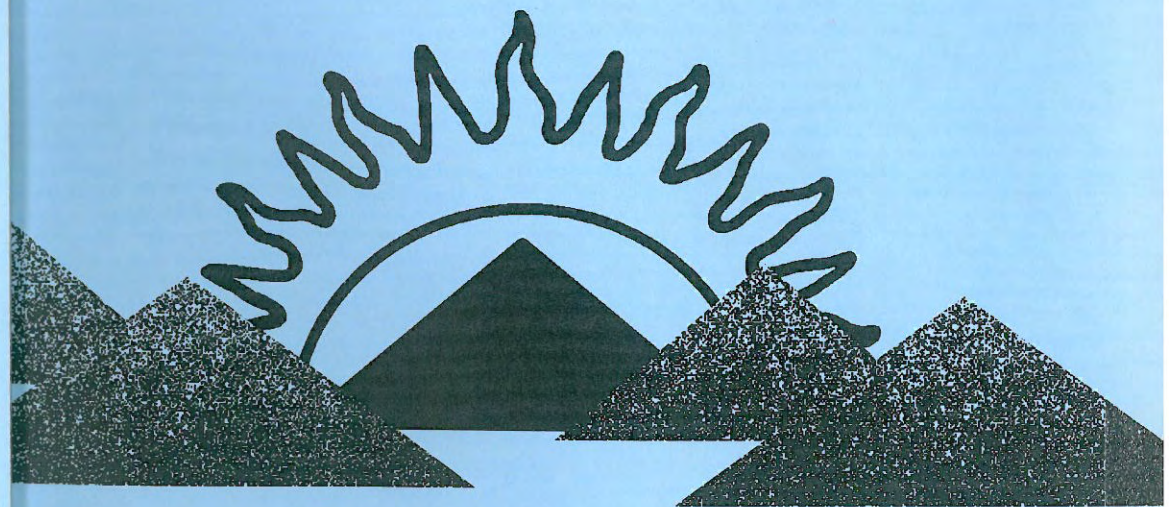
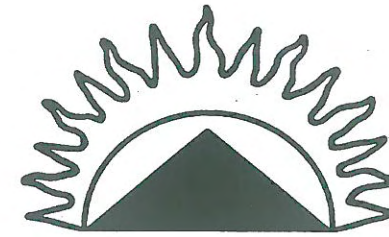

VUOSIKIRJA XXXIX

LAPIN TUTKIMUSSEURA
1998

LAPIN TUTKIMUSSEURA
VUOSIKIRJA XXXIX

1998

THE RESEARCH SOCIETY OF LAPLAND
YEAR BOOK XXXIX

Rovaniemi 1999

Toimittajat - Editors:

Mikko Honkamo
Liisa Kurppa
Leena Soininen
Leena Ruokanen
Osmo Rätti

Kansi - Cover

Osmo Rätti

Lapin tutkimusseura ry. 1998

Rovaniemi

Puheenjohtaja	LL, FM Leena Soininen Lapin lääninhallitus PL 8002 96101 Rovaniemi puh. 016 - 329 5296 sähköposti leena.soininen@llh.intermin.fi
Varapuheenjohtaja	VTT, Dos. Helka Urponen Lapin yliopisto Täydennyskoulutuskeskus PL 122 96101 Rovaniemi puh. 016 - 341 2940 sähköposti helka.urponen@urova.fi
Sihteeri	FM Leena Ruokanen Lapin ympäristökeskus PL 8060 96101 Rovaniemi puh. 016 - 329 4467 sähköposti leena.ruokanen@vyh.fi
Rahastonhoitaja	Aila Iivari Säteilyturvakeskus Louhikkotie 28, 96500 Rovaniemi puh. 016 -181 4483
Kirjanpitäjä	Salme Särestöniemi Peräpuistikko 1-3 B 9, 96190 Rovaniemi puh. 016 - 379 1728
Osoite	Lapin tutkimusseura ry. Lapin maakuntakirjasto Jorma Eton tie 6 96100 Rovaniemi
www-kotisivu	http://www.urova.fi/home/arktinen/lts
Jäsenmaksut:	
vuosijäsen	60 mk
yhteisöjäsen	350 mk
	jäsenhakemukset osoitetaan Lapin tutkimusseuralle

ISSN 0457-1479
ISBN 951-9327-41-X
Lapin yliopistopaino, Rovaniemi

Sisällys

Puheenjohtajan palsta	
Leena Soininen.....	4
Pohjoinen ulottuvuus	
Hannele Pokka: <i>Löytääkö EU pohjoisen ulottuvuuden? Entä Venäjä</i>	7
Esko Lotvonen: <i>Pohjoinen ulottuvuus ja Barentsin alueen yhteistyö</i>	11
Lassi Heininen: <i>Pohjoisuus kansallisissa mielikuvissa ja Suomen ulkopoliitikassa</i>	15
Pekka Iivari: <i>Murmanskin alue Venäjän pohjoisen murroksessa</i>	22
Richard Langlais: <i>The first steps of the University of the Arctic</i>	27
Kirjeenvaihtaja	
Ludger Müller-Wille: <i>Prospecta EuroBoreales: Socio-economic development and well-being in northernmost Europe</i>	33
Seuran jäsenet maailmalla	
Kari Kinnunen: <i>Yhteistyötä Mekongin alueella</i>	41
Pertti Veijola: <i>Piirteitä Baikalin alueen uudistuvien luonnonvarojen kestävän käytön kehittämisestä</i>	49
Vuosikokousesitelmä	
Oiva Nissinen: <i>Lapin kasvintuotanto ja elintarvikeomavaraisuus</i>	55
Tutkimusseuran toiminta	
Toimintakertomus 1997	60
Tilinpäätös 1997.....	63
Lapin tutkimusseura ry. 40 vuotta.....	64
Lapin tutkimus tunnetuksi loppuraportti.....	65
Toimintasuunnitelma 1999.....	68
Talousarvio 1999	70
Tutkimusneuvoston työsuunnitelma 1999	70
Säännöt	71
Hallitus 1998-1999.....	75
Jäsenluettelo	76
Lapin tutkimusyksiköt.....	85

Leena Soininen

Puheenjohtaja, Lapin tutkimusseura

Pohjoinen ulottuvuus

Pohjoinen ulottuvuus on otettu vuosikirjan teemaksi, koska se on sekä Suomen että Euroopan politiikassa määritelty ajankohtaiseksi suunnaksi. Euroopan katseiden kääntyminen pohjoiseen lupaa tutkimusseuralle uutta valoisampaa tulevaisuutta Lapin ja sitä lähellä olevien tutkijoiden verkostona.

Suomessa ja Lapissa on ehditty pohtia ja jonkin verran työstää tätä ulottuvuutta ja sen sisältöä vuoden 1998 ajan sen jälkeen, kun pääministeri toi julki tarpeen EU:n pohjoiselle politiikalle siinä missä Välimeren politiikallekin. Barentsin euroarktisen alueen ja muiden arktisten alueiden yhteistyöliittymät ovat viime vuosien aikana alkaneella yhteistyöllään valmistelleet EU:lle erilaisia foorumeita, joista on hyvä jatkaa.

Maaherra Hannele Pokka ja maakuntajohtaja Esko Lotvonen sekä erikoistutkija Lassi Heininen tarkastelevat kirjoituksissaan Pohjoisen Ulottuvuuden tarkoitusta, sisältöä ja mitä kaikkea se on ja mitä se voisi olla. Keskeistä kaikissa puheenvuoroissa on EU:n ja Venäjän välisen yhteistyön ja Suomen mahdollisuudet. Yhteistyö voi olla hyvin monipuolista ja se voi tapahtua monella tasolla alkaen tavallisten ihmisten kanssakäymisestä, jota on syntynyt esim. Barentsin yhteistyössä

Maisteri Pekka Iivari on virkansa puolesta seurannut Venäjän tilannetta ja koonnut ajankohtaisen katsauksen, jossa tulee esiin se, ettei ole yleensä-kään tarkkaan tiedossa, mitä lähinaapurissamme tulee tapahtumaan ja minkälaisella aikataululla asiat kehittyvät. Turvallisuuden ja vakauden edistäminen ovat keskeisiä pohjoisen ulottuvuuden tavoitteita.

Pohjoisen tutkijat ovat pitäneet pohjoista ulottuvuutta tärkeänä jo vuosikymmeniä ja heille katseiden kääntyminen Suomessakin pohjoiseen on erittäin tervetullutta. Pohjoismaisessa yhteistyössä on ollut merkille pantavaa, että erityisesti Tanska ja Norja ovat politiikassaan tutkimuksen alalla oivaltaneet arktisen tutkimuksen tärkeyden ja sen myötä myös panostuksen jo huomattavasti aikaisemmin. Tätä voidaan tulkita myös eräänlaisen pohjoisen ulottuvuuden toteuttamiseksi, joka on kohdentunut Tanskasta Grönlantiin ja Norjasta Luoteis-Venäjälle.

Konkreettinen toimenpide Suomessa on Arktisen yliopiston koordinaatio toimiston perustaminen Lapin yliopiston Arktisen keskuksen yhteyteen. Tätä yliopistoa on pidettävä maailman moderneimpana toiminnaltaan. Se ei sijaitse missään kaupungissa eikä rakennuksessa, vaan kaikkialla arktisilla alueilla. Se toteuttaa kauan kaivattua yhteistyötä arktisten alkuperäisväestöjen ja akateemisen koulutuksen ja tutkimuksen välillä.

Nykyajan teknologia antaa mahdollisuuden harvaan asuttujen alueiden ihmisille päästä osalliseksi yliopistotasoisesta sivistyksestä ja toisaalta yliopistolle mahdollisuuden saada tuoretta palautetta arktisten alueiden erityislaatuisesta elämästä. Richard Langlais selvittää kirjoituksessaan Arktisen yliopiston peruseriaatteita, jotka toteutuessaan tulevat todellakin luomaan aivan uusia ulottuvuuksia arktisille alueille.

Arktisen ja antarktisen tutkimuksen kansallinen komitea käynnisti syksyllä 1997 hankkeen Suomen arktisen tutkimuksen nykytilan kartoittamiseksi pohjaksi arktisen alueen perustutkimusta linjaavalle strategiatyölle. Työn lähtökohtana oli tieto, että Suomella ei ole kansallista arktisen tutkimuksen strategiaa, ei koordinaatiota eikä keskitettyä tietoa siitä, mitä tutkitaan. Suomessa tehdään paljon pohjoisiin oloihin liittyvä tutkimusta, mutta se on hajallaan.

Professori Matti Saarnisto sai tehtäväksi koota raportin, jonka nimeksi tuli: ”Suomen arktisen tutkimuksen nykytila ja strategian suunta- viivoja”. Se on julkaistu myös englannin kielellä. Yhteenvedossa Saarnisto toteaa mm. että Pohjois-Venäjän luonnonvarat ovat Suomen ”pohjoisen ulottuvuuden” aloitteen keskeinen taustatekijä, ja näin myös arktista tutkimusta kartoittavan raportin painotuksia määräävä tekijä.

Lisäksi Polaarineuvottelukunta järjesti seminaarin arktisen alueen tutkijoille huhtikuussa 1998 taustana ”pohjoinen ulottuvuus” -aloite. Marraskuussa 1998 pidettiin vielä kaksipäiväinen seminaari Arktisen ja muun pohjoisen tutkimuksen strategian ke-

hittämiseksi. Seminaarissa oli neljä teemaa: luonnonvaratutkimus, globaali muutos ja siihen sopeutuminen, ihminen ja yhteiskunta sekä infrastruktuuri. Molemmissa seminaareissa oli tutkimusseuran edustus.

EU:lla ei ole vielä arktista tutkimusohjelmaa ja sillä on ilmeisen vähän asiantuntemusta arktisista oloista. EU:n verkottumista tukeva ohjelma European Network for Research in Global Change (ENRICH) ja Norjan hallitus järjestivät konferenssin, joka päättyi suositteluun seuraavia teemoja euroarktiseen tutkimukseen: Globaalimuutos arktisilla alueilla, ihmisen ja ympäristön vuorovaikutus ja arktinen alue referenssialueena.

Lapin omavaraisuus ravinnon suhteen

Tutkimusseuran vuosikokous pidettiin Apukassa ja Oiva Nissinen sen johtajana alusti Lapin ravinnon omavaraisuudesta. Asiasta keskusteltiin innokkaasti ja pohdittiin onkohan asia todella tiedostettu ja mikä mahtaa olla lopputulos tulevaisuutta silmällä pitäen. Pitäisikö asiaa käsitellä enemmän julkisuudessa ja Lapin kehityksen suuntaa pohtiessa. Vai onko niin, että maatalouden väheneminen on hiljaa hyväksytty ja kokemuksella vaikeaksi todettu. Lassi Heinisen artikkelia lukiessa ja Lapin maatalouden tilaa pohtiessa tulee väistämättä haikea mielenlyhtymä erilaisten omavaraisuusien vähenemisestä Suomessa ja Lapissa kansainvälisyyteen liittyvinä ilmiöinä. Heininen arvelee kyseessä olevan markkinavoimien sanelema globaali talouden realiteetti.

Maasta ruoka on aina tullut ja tulee myös tulevaisuudessa. Miksi ei Lapin maan kamarasta, vaan sieltä, missä on paljon ihmisiä, lannoitteita, saastetta ja josta on pitkät saasteita tuottavat kuljetusmatkat. Näiden asioiden pitäisi ainakin keskusteluttaa lappilaisia.

Jäseniä maailmalla

MMT Pertti Veijola ja Lapin ympäristökeskuksen johtaja Kari Kinnunen toimivat asiantuntijoina kansainvälisissä miljoonaprojekteissa. He perehdyttivät meidät raportissaan Burjatiaan ja sen metsätalouden suunnitelmaan sekä Mekong-joen vedenkäytön suunnitelmaan.

Pertti Veijola tarkastelee Baikaljärven takana olevan Burjatian tasavallan tämänhetkistä tilannetta. Hän on siellä metsäasiantuntijana TACIS-hankkeessa. Paikka on Etelä-Siperiaa. Ulan Ude on samalla leveyspiirillä kuin Lontoo. Kuitenkin pääosa Baikalin Siperiasta on ikiroudan aluetta, joka on eräs arktisuuden kriteeri.

Huoli maapallon saastumisesta, veden riittävydestä ja energian saannista on käynnistänyt suuria kansainvälisiä hankkeita yhä enemmän ja niihin haetaan maailman parhaita asiantuntijoita. Mekong-joen projekti kuuluu näihin.

Kirjeenvaihtajajäsenet

Tutkimusseuran kirjeenvaihtajajäsenet Saksasta ja Kanadasta ovat olleet aktiivisesti yhteydessä seuraan sekä kirjeitse että konkreettisesti käymällä La-

pissa. Artikkelissaan Ludger Müller-Wille kertoo poikkitieteellisestä Kanadan käynnistämästä projektista, joka käsittelee Pohjois-Euroopan sosio-ekonomista kehitystä ja hyvinvointia. Projekti kuuluu laajempaan kokonaisuuteen, joka tutkii kestävästä kehitystä arktisilla alueilla.

Lopuksi

Arktisella ja Lapin tutkimuksella näyttää olevan edessä toiveikkaat näkymät, koska on mahdollista, että arktiseen tutkimukseen tullaan panostamaan enemmän kuin aikaisemmin. Pohjoisen tutkijoita ja tutkimusaiheita tulee todennäköisesti lisää. Uusia tutkimusmenetelmiä eri aloilla on kehitetty ja niitä voidaan nyt soveltaa arktisten ongelmien ratkaisuun. Tällöin poikkitieteellisyys on jälleen voimaa.

Vuosi 1999 on seuran 40 toimintavuosi, jolloin katsotaan taakseen ja pohditaan tulevaisuutta. Pohjimisen pohjaksi kannattaa lukaista edesmenneen seuran perustajajäsenen, professori Paavo Kallion kirja "Kevo". Siinä hän kertoilee pohjoisen tutkimuksesta ja tutkijoista Lapin kasveilla höystettynä. Selviytymisteema ja ratkaisumallit kylmän ja pimeän voittamiseksi ovat keskeisiä vieläkin arktista tutkimusstrategiaa luotaessa. Kirja sopii vaikkapa tausta-aineistoksi POHJOISEEN ULOTTUVUUTEEN.

Hannele Pokka

Lapin läänin maaherra

Löytääkö EU pohjoisen ulottuvuuden? Entä Venäjä?

Kun Suomen hallituksen pääministeri Paavo Lipponen syyskuun 15. päivänä 1997 asteli Rovaniemen Arktikum auditorion eteen pitämään ensimmäistä linjapuhettaan Euroopan unionin pohjoisesta ulottuvuudesta, hän vastasi lappilaisten pitkään tuntemaan huoleen, miksi unioni ei ole kiinnostunut pohjoisimmista jäsenalueistaan. Vaikka Euroopan unioni, tuolloin vielä Euroopan yhteisö, oli perustamassa vuonna 1993 Barentsin euroarktista aluetta, unionin komissio on loistanut poissaolollaan Barentsin neuvoston kokouksissa. Vasta tammikuussa 1998 Luulajassa pidettyyn Barentsin neuvoston kokoukseen ilmesivät yhtä aikaa Kanadan ulkoministeri, joka toimi tuolloin myös valtioiden välille perustetun Arktisen neuvoston puheenjohtajana, Yhdysvaltain apulaisulkoministeri sekä EU:n ulkosuhteista vastaava komissaari. Mielienkiinto pohjoiseen oli äkkiä noussut aivan uudelle tasolle, vaikka mitään konkreettista läpimurtoa käytännön asioissa ei ollut tapahtunut. Luulajan kokous ajoittui samaan aikaan Suomen hallituksen ajaman pohjoisen ulottuvuuden tavoitteen kanssa.

Suomen hallituksen aloite pohjoisen ulottuvuudesta esiteltiin viime vuoden joulukuussa Eurooppa Neuvoston kokoukselle. Suomen aloitteen

takana on ajatus, että Euroopan unionin pitää ottaa koko pohjoinen alue tarkasteluun kokonaisuutena. Luxemburgin kokouksessa Eurooppa Neuvosto totesi, että Suomi on tehnyt ehdotuksen unionin politiikan pohjoisesta ulottuvuudesta ja pyysi komissiota esittämään asiasta väliraporttinsa tämän vuoden joulukuussa Wienissä kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle. Pohjoisen ulottuvuuden esille tuominen on keskeinen tavoite Suomen EU-puheenjohtajakaudella ensi vuoden loppupuoliskolla.

Pelkkä huomion kiinnittäminen ei sinänsä riitä pohjoisten alueiden politiikaksi. Aloitteentekijällä, Suomella tulee tietenkin olla myös käsitys siitä, miksi pohjoinen ansaitsee huomiota ja saada käsitykselleen muiden EU:n maiden tuki.

Pohjoisen ulottuvuuden kehittämisen perimmäisenä tavoitteena ovat Euroopan vakauden ja turvallisuuden, eurooppalaisten perusarvojen, kuten ihmisoikeuksien, demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, markkinatalouden sekä hyvinvoinnin, korkean työllisyyden sekä kaupan ja taloudellisen yhteistyön kehittäminen taloudellisesti, ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla. Tavoitteeseen kuuluu

elintasoerojen kaventaminen ja lähi-alueilta peräisin olevien uhkien ehkäiseminen ja torjuminen.

Pohjoisen politiikan alkujuuria on kuitenkin etsittävä kauempaa kuin aivan viimeksi kuluneen vuoden kehityksestä. Itse asiassa alkufanfaarit puhallettiin runsas kymmenen vuotta sitten Muurmanskissa, jossa silloinen Neuvostoliiton pääsihteeri Mihail Gorbatsšov lokakuussa 1987 ehdotti kansainvälisen ympäristöyhteistyön aloittamista arktisilla alueilla. Ehdotus oli vähintäänkin vallankumouksellinen, sillä siihen asti arktiset alueet olivat olleet pääosin kylmän sodan näyttämönä.

Suomen hallituksen aloitteesta käynnistyi arktinen ympäristöyhteistyö, joka tunnetaan myös Rovaniemi-prosessina. Arktiseen alueeseen kuuluu kahdeksan maata, Pohjoismaat, Venäjä, Kanada ja Yhdysvallat. Kaikki onnistuttiin saamaan mukaan prosessiin, josta tuli ensimmäinen valtioiden välisen arktisen yhteistyön muoto. Nykyään tämä yhteistyö on organisoitu valtioiden välillä Arktiseksi Neuvostoksi. Tietomme arktisen ympäristön tilasta ovat nykyään aivan eri luokkaa kuin kymmenen vuotta sitten.

Suomalaisille tutuin arktisen yhteistyön muoto - Barentsin euroarktinen neuvosto ja Barentsin alue-neuvosto syntyivät tammikuussa 1993 Kirkkoniemessä allekirjoitetulla yhteistoimintajulistuksella. Toisaalta pohjoisen alueilla oli jo vuosisatainen kanssakäymisen historia. Barentsin yhteistyö syntyi siten vuosisataisille juurilleen, kun venäläiset tulivat mukaan perinteiseen pohjoiskalottiyhteistyöhön. EU:n komissio oli Barentsin euroarktisen yhteistyön perusta-

jajäseniä ja Suomen ja Ruotsin EU-jäsenyyden toteuduttua myös Barentsin alueelle ulottuvat EU:n omat ohjelmat kuten Tacis- ja Interreg-ohjelmat.

Euroopan Unioni sai pohjoisen ulottuvuuden sen laajetessa Suomen ja Ruotsin jäsenyyden myötä yli Itämeren ja napapiirin ja saadessaan yli 1300 kilometriä pitkän rajan Venäjän kanssa. Tämän kehityksen myötä unionista on tullut merkittävä toimija pohjoisilla alueilla. Käynnissä oleva seuraava laajentuminen korostaa entisestään pohjoisen ulottuvuuden merkitystä unionin ulkosuhteille.

Viime vuosien aikana Venäjän painopiste on siirtynyt kohti Euroopan unionia. Venäjän federaatio on paljon riippuvaisempi ulkomaankaupasta ja paljon pohjoisempi valtio kuin entinen Neuvostoliitto oli. EU:n osuus Venäjän ulkomaankaupasta on jo yli 40 prosenttia. Lisäksi unioni on Venäjän suurin taloudellisen avun antaja. Itämerestä on tullut Venäjän pääasiallinen kauppaväylä. Taloudellinen keskinäisriippuvuus on lisääntynyt Pohjois-Euroopassa.

Euroopan unionin laajentuminen lisää unionin ja Venäjän vuorovaikutusta. Tällä hetkellä unionin ja Venäjän välinen raja on Euroopan syvin elintasokuilu.

Pohjois-Euroopassa on huomattavat määrät hyödyntämättömiä luonnonrikkauksia. Maailmanlaajuisesti merkittävät öljy- ja maakaasuvarat sijaitsevat pohjoisessa, Barentsinmerellä ja Karanmerellä. Toisaalta EU on riip-

puvainen ulkopuolisista energialähteistä. Tämä korostaa Luoteis-Venäjän merkitystä. EU on jo nyt Venäjän tärkein energia- ja raaka-aineiden ostaja.

Pohjoisilla alueilla tiedetään olevan myös runsaasti mineraaliesiintymiä, joiden hyödyntämismahdollisuuksia tutkitaan jatkuvasti. Venäjän puolella Kuolan niemimaan alue on erittäin rikas erilaisista mineraaleista. Sillä on jalostuslaitoksia, jotka toimivat erittäin vanhalla tekniikalla ja pahasti ympäristöä saastuttaen. Niiden uusimisesta neuvotellaan yritystasolla venäläisten kanssa. Yksi pitkään viireillä olleista kohteista on Petsamon nikkelikaivos.

Venäjän Euroopan puoleisen osan metsävarat ovat 6-7 miljardia kuutiometriä, vastaten kolmasosaa Euroopan metsävaroista. Pohjoisten metsien hoito kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti loisi uusia mahdollisuuksia niiden hyödyntämiselle.

Pohjoinen ympäristö ansaitsee Euroopan huomion myös siksi, että sen ympäristöongelmat, etenkin Muurmanskin alueen ympäristöturvallisuuden varmistaminen ja Kuolan vanhanaikaisesta tuotantoteknologiasta johtuvien päästöjen vähentäminen edellyttäisivät investointeja, joita pienimuotoisella alueellisella yhteistyöllä ei ole mahdollista tehdä. Ympäristökysymykset olivat esillä jo Barentsin euroarktista neuvostoa perustettaessa, mutta eteenpäin asiassa ei ole juurikaan päästy. Yksi selitys on helppo antaa: Venäjän jäsentymätön olo-tila: ei ole syntynyt sellaisia päätöksiä, joilla ympäristö- tai muissakaan investoinneissa olisi päästy liikkeelle.

Pohjoisen ulottuvuuden aloitteen kautta EU:n pitäisi ensimmäisen keran ottaa koko pohjoinen alue ja sen prosessit tarkasteluun kokonaisuutena. Käytännössä siinä on avainasemassa EU:n suhde Venäjään. Itämeren ja Baltian alueen dynamiikka ja olot ovat toisenlaiset kuin arktisen alueen ja Barentsin yhteistyön.

Pohjoinen ulottuvuus ei ole alueellinen aloite eikä se pyri rajaamaan siihen osallistuvien jäsenmaiden lukumäärää. Tarkoituksena on tuoda esille Euroopan pohjoisten alueiden kehittämisen edut ja yhteistyön merkitys koko unionin toiminnalle.

Pohjoisen ulottuvuuden aloitteen tarkoituksena ei ole perustaa uusia rakenteita. Sen keskeisiä elementtejä ovat olemassa olevat yhteistyömuodot kuten Itämeren-, Barentsin- sekä arktinen yhteistyö, pohjoismainen yhteistyö, alueen kahdenväliset suhteet sekä lähialueyhteistyö. Unionilla on toimiva Itämeriohjelma ja unioni osallistuu Barents-yhteistyöhön. Olisi varmasti unionin etujen mukaista laajentaa toimintaa arktisilla alueilla. EU:n pohjoinen ulottuvuus, koko ajan kehittyvä yhteistyö pohjoisilla alueilla voisi tarjota hyvän foorumin myös EU:n, Venäjän ja Pohjois-Amerikan kanssakäymiselle.

Suomen ja Venäjän välisellä lähialueyhteistyöllä on rahoitettu satoja hankkeita. Myös Euroopan unionin ohjelmilla on rahoitettu Venäjän hankkeita. Meille lappilaisille symboliarvoltaan suurin taitaa olla Sallan uuden rajanylityspaikan rakentaminen ja avaaminen kansainväliselle liikenteelle, jonka on määrä tapahtua aivan lähivuosina. Suomen aloitteen tarkoituksena on pyrkiä EU:n puitteissa li-

säämään niitä rahoitusresursseja, joita unionilla on käytössään suhteessa Venäjään. Pohjoisen ulottuvuuden tarjoama potentiaali tulee ottaa huomioon uudistettavassa Tacis-asetuksessa. EU:n rahoituskeinojen ja kansainvälisten rahoituslaitosten välisen yhteistyön laajentaminen on tässä yhteydessä keskeisessä asemassa.

Venäjän talous on tällä erää suurissa vaikeuksissa ja sillä on ollut jo vaikutuksia Suomenkin talouteen. On syytä otaksua, että Venäjän taloudellinen kriisi lisää EU:n pohjoisen ulottuvuuden tarvetta. Se voisi omalta osaltaan lisätä Venäjän vakaata kehitystä. Euroopan ja Venäjän yhteisen ajattelutavan ja toimintapolitiikan löytäminen parantaisi Venäjän mahdollisuuksia tasapainottaa talouttaan.

Barentsin yhteistyö niin Barentsin neuvoston kuin Barentsin alueneuvoston puitteissa on jo lyhyen viisivuotisen toimintajakson aikana osoittanut elinvoimaisuutensa monista alkuvaiheen luonnostaan kuuluvista vaikeuksista huolimatta. On syntynyt toimiva yhteistyön ja henkilöiden verkko.

Pohjoisen ulottuvuuden idea ei voi olla elävä, jos se ei tunnu tavallisen ihmisen sekä paikallis- että aluetason jokapäiväisessä elämässä. Eräs keskeinen tavoite tulee olla kansalaisten turvallisuuden takaaminen. Erityisesti Venäjällä ihmisten sosiaalisen turvallisuuden edistämiseen tulee kiinnittää huomiota. Tässä alue- ja paikallistason yhteistyöllä, kuten Barentsin aluetason yhteistyöllä on

avainasema. Sen tulee ulottua paitsi liike-elämän ja hallintojen keskinäiseen yhteistyöhön, myös kansalaisjärjestöjen ja yksilöiden tasolle.

Pohjoiskalotti on luonnollinen alue, jonka valtiorajat kuitenkin luonnottomasti jakavat. Siksi pohjoisen yhteistyön voimavara, sosiaalinen kanssakäyminen on aina kulkenut valtioiden välisten rajojen yli. Esimerkkeinä voidaan mainita Tornionjokilaakso ja saamelaisyhteisössä ihmisen kulttuurillinen samankaltaisuus. Laajemmin ottaen pohjoisten alueiden rajat ylittävien linkkien ja yhteistyön perusta on kuitenkin intressien yhteisyys ei kulttuurinen yhteenkuuluvuus.

Pohjoinen alue koostuu kaikkiaan varsin erilaisista yhteisöistä, kulttuureista ja talouksista. Silti pohjoiset kansat ovat kansallisista keskustoitetaan kaukaisina periferioina kokeneet etujen yhteisyyden ja tarpeen kaupankäyntiin. Oikeastaan juuri kansojen ja alueiden erilaisuus on luonut alueelle yhteistyöintressejä. Näin on myös nykyään. Erilaisuus on pohjoisuuden voima. Näin ollen pohjoisen politiikan tulee perustua pohjoisiin ratkaisuihin, sen tulee olla pohjoisista toimintaedellytyksistä kumpuavaa eikä se saisi nujertua yleiseurooppalaisista hallintokäytännöistä kumpuavien yhdenmukaisuuspaineiden alle. EU-ulkorajan ylittävä vuorovaikutus EU-kansalaisten ja venäläisten välillä on hyödyllistä muutoinkin kuin taloudellisen hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyöllä lisätään alueen vakautta ja turvallisuutta.

Esko Lotvonen

Maakuntajohtaja, Lapin liitto

Pohjoinen ulottuvuus ja Barentsin alueen yhteistyö

Suomen vuonna 1997 Euroopan Unionille tekemä Pohjoinen ulottuvuus -aloite on luonteva seuraus Suomen ja Ruotsin jäsenyyden EU:lle luomasta uudesta sisällöllistä ja geopolitiittisesta toimintaympäristön muutoksesta. Pääministeri Lipponen esitteli aloitteen nimenomaan Lapissa pidetyssä Barentsin yhteistyöseminaarissa, mikä korostaa osaltaan aloitteen kohdentumista vahvasti Euroopan pohjoisimpiin osiin ja arktisiin yhteistyökysymyksiin. Nytemmin Suomen aloite on kehittymässä koko unionin asiaksi. Wienin huippukokouksessa joulukuussa 1998 saatiin aikaan päätös toimintapolitiikan linjaamiseksi ja toimenpideohjelman laadinnan hahmottamiseksi.

Pohjoinen ulottuvuus -aloite on EU:n ulkoisiin suhteisiin kohdentuvaa kehittämistyötä. Barentsin alueen kattaman yhteistyön ohella siihen liittyy oleellisesti Itämeren alueen, laajemminkin Venäjän sekä globaalisti arktisten alueiden yhteistyökysymykset. Aloite tasapainottaa merkittävästi EU:n toimintapolitiikkaa, jolla on jo vahva Eteläinen ulottuvuus Välimeren alueen yhteistyöjärjestelmien muodos-

sa sekä laajentumisneuvotteluiden kautta voimistuva Itäinen ulottuvuus. Toisaalta EU:n puitteissa ei pidä nähdä Pohjoista ulottuvuutta muiden ulottuvuuksien kilpailijana vaan pikemminkin niiden kehittämisessä on löydettävissä monenlaista synergiaa. Barentsin euroarktinen yhteistyö aloitettiin vuonna 1992 aluksi Norjan ja Venäjän bilateraalisen yhteistyönä laajentuen kuitenkin jo kesällä 1992 koskemaan Suomessa Lappia ja Ruotsissa Norrbottenin aluetta. Barentsin yhteistyön aloittaminen liittyy voimakkaaseen Euroopan alueellistumiseen. Itämeren alue oli joitain vuosia edellä yhteistyön uudelleen virittämisessä.

Barentsin yhteistyö aloitettiin virallisesti tammikuussa 1993 Norjan Kirkkoniemessä pidetyssä ulkoministerikokouksessa. Suomen, Ruotsin, Norjan ja Venäjän ohella Barentsin yhteistyössä mukana ovat mm. Islanti, EU:n komissio, USA, Saksa, Englanti, Kanada. Nimensä mukaisesti yhteistyö haluttiin kohdentaa toisaalta Barentsin meren vaikutusalueisiin ja Euroopan arktisiin osiin eli nimenomaan pohjoisimpiin osiin. yhteistyöalueen

rajaus ja yhteistyön sisältö on muuttunut eteläisempien alueiden, ensin Karjalan tasavallan ja sittemmin myös Västerbottenin ja Oulun läänin alueen mukaantulolla.

Barentsin alueyhteistyön tavoitteet määriteltiin seuraavasti:

- turvata rauhaisa ja tasapainoinen kehitys alueella
- kehittää väestöjen välisiä kulttuurisia siteitä
- rohkaista kahden- ja monenvälistä yhteistyötä alueella
- koordinoita rahoitusmahdollisuuksia alueen kehittämiseksi
- luoda kestävän kehityksen perusta alueelle huomioon ottaen erityisesti luonnonvarojen hyödyntäminen
- huomioida alkuperäiskansojen intressit ja mahdollistaa heidän roolinsa alueen kehittämisessä.

Barentsin alueen yhteistyö on luonteeltaan Venäjän alueiden kehitystä auttavaa toimintaa. Se on alkuvuosien 1993-95 jälkeen muuttunut operatiivisesta toiminnasta painottamaan enemmän poliittisia linjauksia ja koordinaatiota eri ohjelmien, toimenpiteiden ja rahoitusmuotojen kesken. Barentsin yhteistyön asemaan, toimintamalleihin ja sisältöönkin on vaikuttanut merkittävästi Suomen ja Ruotsin EU-jäsenyys. Jäsenyyksien myötä EU:n asema pohjoisessa on merkittävästi kasvanut.

Operatiivinen toiminta Barentsin alueen sisällä on siirtynyt lähemmäksi ruohonjuuritason toimijoita keskeisimmin EU:n rajayhteistyötä edistävien INTERREG -ohjelmien ja toisaalta Venäjän puolella toteutettavan EU:n teknisen avun TACIS -ohjelman sekä sen raja-yhteistyöohjelman (CBC) avulla. Kahdenkeskeinen yh-

teistyö Venäjän lähialueiden kanssa muodostaa yhä tärkeän osan kokonaisuudesta.

Pohjoisen ulottuvuuden vahvistuminen EU:n politiikassa tulee lisäämään yhteistyömahdollisuuksia Barentsin Venäjän alueiden kanssa. Pohjoisen ulottuvuuden tavoitteet ovat alkuperäisen Barentsin yhteistyön tavoitteiden kanssa sopuosinnussa. Painotukset tulevat kohdentumaan taloudellisiin kysymyksiin, erityisesti energiakysymyksiin, ympäristöä parantaviin hankkeisiin, turvallisuuteen sekä liikenneyhteyksien edelleen kehittämiseen.

Euroopan pohjoiset alueet ovat potentiaalisesti yksi merkittävimmistä kasvualueista. Täällä sijaitsevat rikkaat energia-, metsä-, mineraali- ja kalavarat. Resurssit tarjoavat suuria mahdollisuuksia EU:lle ensi vuosituhanella. Kyse on globaaliluokan asioista energiahuollossa, ympäristökysymyksissä, liikenteessä ja tutkimuksessa.

Euroopan unionin riippuvuus tuontienergiasta kasvaa. Vuonna 2020 EU tuo yli 70 % kuluttamastaan kaasusta ja yli 90 % öljystä. Tämä korostaa tarvetta monipuolistaa EU:n energiatuotannon lähteitä ja verkostoja. Venäjän pohjoisosien Barentsinmeren ja Karanmeren kaasutarat ovat Euroopan strateginen energiareservi. Lähi vuosikymmenien kasvava kaasutarve voidaan tyydyttää vain lisätuonnilla Venäjältä.

Pohjoisten energiavarojen kestävä hyödyntäminen vaatii Euroopan laajuisen jakeluverkoston rakentamista, mikä parantaisi toimintavarmuutta ja markkinoiden kilpailua. Selvää tarvetta on myös satamien, liikenneväylien, teleyhteyksien ja rajanylityspaik-

kojen kehittämiseen. Barentsin alueen osalta keskeisintä on Euroarktisen liikennealueen kehittäminen. Tärkein uusi rajanylityspaikka ja liikennekäytävä tulee olemaan Sallan Kelloselkä ja sen kautta Kantalahteen menevä tieyhteys. Mielenkiintoisen vision avaa Pohjoisen merireitin käytön tehostaminen. Myös rautatieyhteys Koston kautta Kotskoma-Lietmajärvi-välille ja edelleen Murmanskin radalle on työn alla.

Pohjoisten energiavarojen hyödyntäminen on oltava kestävän kehityksen periaatteiden mukaista. Ympäristövaikutusten arviointi on mittavien investointien perusedellytys. Pohjoisen herkässä luonnossa ympäristönäkökohtien huomioiminen on erityisen tärkeää. Kuolan niemimaalla on siviili- ja sotilasydinlaivaston takia maailman suurin ydinreaktoreiden keskittymä ja radioaktiivisten jätteiden varastopaikka. Kuolan ydinturvaongelman hallitsemiseksi tarvitaan laajaa kansainvälistä yhteistyötä.

Hyvinvointikuilu Venäjän ja EU:n rajalla on syvimpiä maailmassa. Miesten odotettavissa oleva eliniän ero on 15 vuotta. Sosiaali- ja terveysongelmien ratkaiseminen on edellytys huomattavien elintasoerojen tasoittamiselle. Vaarallisten tartuntatautien, kuten tuberkuloosin leviämisen ehkäiseminen on yksi konkreettisista tavoitteista. Sen vuoksi tuberkuloosin osalta on meneillään yhteistyöhankkeita Barentsin alueella.

Pohjoisen ulottuvuuden yksi tavoite on EU:n ja Venäjän välisen yhteistyön kehittäminen todelliseksi kumppanuudeksi. Venäjä on pohjoisessa ulottuvuudessa yhteistyökumppani, ei objekti. Venäjän viimeaikai-

nen kriisi on korostanut entisestään tarvetta kehittää EU:lle kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen Pohjoisen ulottuvuuden politiikka. Mielestäni kriisi on myös tuonut esiin tarpeen luoda EU:n puitteissa toimintamalleja, joilla voidaan vastata yhteistyön haasteisiin epästabiliin kehityksen omaavien raja-alueiden kanssa.

Vaikka Pohjoinen ulottuvuus on EU:n ulkosuhteita koskevaa toimintaa, on tärkeää erityisesti Suomen osalta, että myös EU:n sisäpoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet, kuten rakennepoliittikka ja maatalouspolitiikka, tukevat raja-alueiden yhteistyön voimistamista pohjoisessa. Toimiva yhteistyö tulevaisuudessa edellyttää panostusta erityisesti Venäjään rajoittuvien uusien tavoite 1-alueiden kehittämiseen Pohjois- ja Itä-Suomessa. Tämä tarkoittaa alueellisesti erityisesti Lapin, Koillismaan, Kainuun ja Pohjois-Karjalan kehittämiseen panostamista.

Tutkimustyö on yksi Pohjoisen ulottuvuuden painopisteistä. Arktisten yliopistojen yhteistyötä on merkittävästi lisätty ja muodostettu ajatus Arktisesta yliopistosta, joka on kansainvälinen verkostoyliopisto. Arktisen yliopiston sihteeristöpalveluita on toteutettu pääosin Lapin yliopiston yhteydessä Rovaniemellä. Suomen osalta keskeisimpiä pohjoisuuden tutkimusyksiköitä ovat Arktinen keskus Rovaniemellä ja Thule-instituutti Oulussa. Näiden yhteistyön tiivistämisen kautta Suomen asemaa pohjois-uustutkimuksessa tulee lisätä.

Meidän tulee muistaa, että yhteistyö Venäjän alueiden kanssa tulee olla pitkäjänteistä ja eri toimintatasot huomioivaa. Tulevaisuudessa lisä-

panostuksia edellyttää erityisesti ruohonjuuritason yhteyksien rakentaminen paikallisesti rajan molemmin puolin sijaitsevien alueiden välillä. Tärkeäksi muodostuvat tällöin kulttuuriin, nuorisoon ja alkuperäisväestöön liittyvät kysymykset sekä tietotaidon vaihto jokapäiväiseen elämään ja elinoloihin kytkeytyvissä asioissa.

Yhteistyö Barentsin alueella tulee jatkossa olemaan toteutukseltaan monipuolista. Barentsin alue maantieteellisenä rajauksena ei niinkään tule olemaan toiminnan pohja, vaan eräänlainen viitekehys. Barentsin aluetta koskevat sekä uudet INTERREG-ohjelmat paikallisemmin raja-alueisiin kohdentuen sekä laajemmat alueiden käyttöön liittyvät monikansalliset INTERREG-ohjelmat EU:n jäsenmaissa. Viimemainitussa korostuvat erityisesti ympäristö- ja liikenneverkostoky-

symykset. Venäjällä toteutettavan TACIS-ohjelman säännöstö tullaan uudistamaan näillä näkymin Suomen puheenjohtajakaudella vuoden 1999 syksyllä. Säädöksissä on tärkeää varmistaa TACIS- ja INTERREG-ohjelmien toimiva yhteensovitus. TACIS-ohjelma olisi saatava luonteeltaan monivuotiseksi ja päätäntävaltaa projektirahoituksesta tulee saada siirrettyä aluetasolle.

Kehittämistyö pohjoisessa tulee olemaan mosaiikkimaista ja edellyttää alueiden aluekehitysviranomaisilta eli Suomen osalta maakuntien liitoilta poliittisten linjausten ja ohjelmatoiden koordinaatiota. Tätä työtä tehdään tiiviisti Venäjän aluehallintojen kanssa yhteensovittaen työ keskushallintojen kansalliseen ja kansainvälisen yhteistyöhön sekä EU:n kehittämissä politiisiin linjauksiin.

Lassi Heininen

Erikoistutkija, Arktinen keskus, Lapin yliopisto

Pohjoisuus kansallisissa mielikuvissa ja Suomen ulkopolitiikassa¹

Suomalaiset ovat eläneet vuosisatoja idän ja lännen välissä, itäisen ja läntisen kulttuurin rajalla ja vaikutuspiirissä. Suomi sijaitsee myös Pohjoisen jäämeren ja Itämeren välissä, ja on yksi maapallon pohjoisimmista maista. Lappi, joka on suuri osa Suomea, sijaitsee pääosin pohjoisen napapiirin pohjoispuolella, vaikkei Suomi ole arktinen maa sanan tiukassa merkityksessä.

Edellä sanottu on kuitenkin useasti joko unohdettu tai tarkoituksellisesti ohitettu korostettaessa Suomen läntisiä piirteitä ja eurooppalaisia siteitä. Ulkopoliittinen eliitti on perinteisesti katsonut valikoiden eri ilmaisuuntiin, usein vain yhteen ilmaisuuntaan kerrallaan. Koiviston presidenttikaudella 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa Suomen ulkopolitiikka muuttui suuresti sekä kansainvälisen ympäristön muutosten että Suomen omien valintojen vuoksi, joissa tämä

linjan muutos konkreettisesti näkyi (Harle 1994). Suomen asemaa suhteessa itään lännen etuvartiona ja Suomea euroatlanttisen yhteisön jäsenenä alettiin korostaa (ks. esim. Haavisto 1993).

Tämä tulkinta, joka liittyi kiinteästi Suomen EY-jäsenhakemuksen pohjustamiseen ja kansanäänestykseen, on kiinnostavaa, koska euroatlanttisuus liittyi kylmän sodan aikana kuvaamaan Yhdysvaltojen ja läntisen Euroopan läheistä turvallisuusyhteistyötä Naton puitteissa. Tämä hahmotus länteen on ollut monelle suomalaiselle eräänlainen katarsis, sielun puhdistamista ja historiallisesta ahdistuksesta vapautumista, mikä voidaan tulkita myös suomalaisten "länsimaisena yliminä" (ks. Tikkanen 1997).

Milloin suomalaiset ovat sitten valinneet lännen tien, jos he ovat sen todella valinneet, ja milloin Suomesta

¹ Tämä artikkeli perustuu käsikirjoitukseeni "Pohjoinen ulottuvuus Suomen (ulko)politiikassa", joka on osa laajempaa tutkimusprojektiani (ks. Heininen 1998).

on tullut osa länttä? Jo viikinkiajalla, esihistorian ja historian taitekohdassa vuosien 750 ja 1050 j.a.a. välillä, suomalaiset ja suomessa olleet yhteisöt elivät Itämeren alueen piirissä ja viikinkien idäntien varrella. Suomalaisten yhteydet niin länteen, erityisesti Birkaan, kuin suomalais-ugrilaisien kansojen asuttamaan itään, Karjalaan, Laatokalle ja Bjarmiaan sekä pohjoiseen olivat ilmeiset ja käsittivät kaupankäynnin lisäksi muuta vuorovaiikutusta.

Heikki Ylikangas (1990, 100-104) toteaa, etteivät suomalaiset 1200-luvulla viikinkiajan loputtua vapaaehtoisesti liittyneet länteen, vaan heidät alistettiin aseina läntisten valtojen ja katolisen kirkon vallan alle. Leif Salménin (1994) viesti on sama, eli "Ilman itää koko käsite 'Suomi' käy mahdottomaksi.", hänen mielestään Suomen 'läntisen' valinnan korostaminen silpoo Suomen².

Suomi on lännen ja idän rajalla sijaitseva pohjoinen maa, jonka identiteetti, kulttuuri, kieli ja historia on maan ja meren kasvillisuuden tapaan saanut vaikutteita kaikista ilmansuunnista (ks. Kaplinski 1997). Tällöin oman identiteetin tunnustaminen ja edelleen kehittäminen on luonnollinen tapa olla eurooppalainen ja antaa sisältöä omalle eurooppalaisuudelle.

Keskustelu Suomen kulttuurisesta, mentaalisisestä ja geopolitisestä sijainnista idän ja lännen välillä sekä suomalaisuuden juurista on tässä artikkelissa johdantona tarkastella toi-

² Kovan ja pehmeän leivän jako kovaa leipää purevassa 'rationaalisesta' lännestä ja pehmeää leipää syövästä mystisestä idästä on oivallinen metafora kahden kulttuuripiirin välissä elämisestä (Laaksonen 1994).

saalta pohjoisuutta Suomen kansallisissa mielikuvissa ja toisaalta pohjoista ulottuvuutta Suomen (ulko)politiikassa 1900-luvun jälkipuoliskolla.

Pohjoisuus ja kansalliset mielikuvat

Suomalaisten identiteettiin liittyvä sekä pohjoismaisuus että pohjoisuus kulttuurisesti, historiallisesti että spatiaalisesti. Yleisesti ottaen suomalaiset mieltävät maansa sijaitsevan Pohjolassa, "Täällä Pohjantähden alla".

Suomalaisten itsestään mieltämä identiteetti on ehkä enemmän pohjoismaista ja eurooppalaista kuin pohjoista, puhumattakaan arktista, sen sijaan ulkomailla Suomi mielletään vahvasti pohjoiseksi maaksi. Tämä johtuu asemastamme idän ja lännen välissä, historiallisista ja kulttuurisuhteistamme Itämeren alueella, ilmeisesti eurooppalaisesta geeniperimästämmä ja nykyisistä kiinteistä yhteyksistämme Eurooppaan.

Pohjoismaisuuteen kuuluu sisäänrakennettuna pohjoisuus niin maapallon kuin Euroopan kontekstissa. Lisäksi identiteettimme vaikuttaa muinaiset kansojen ja heimojen siteet, ja suomalais-ugrilaisia kansoja asuu laajoilla pohjoisilla alueilla. Pohjoisuus on monitahoinen ja -ulotteinen asia: se pohjaa maantieteelliseen sijaintiin, saa lisämausteita ilmastotekijöistä, mutta näyttäytyy pitkälti juuri identiteetin, tai oikeammin identiteettien ja mentaliteettien, kautta (ks. Tuominen 1997).

Suomen kansallinen pyrkimys Pohjoisen jäämeren rannikolle, mikä

on tarkoittanut lähinnä kalastuspaikkaa, satamaa tai sillanpääasemaa, voidaan dokumentoida aina 170 vuoden taakse 1820-luvulle (Onnela 1980; Nevakivi 1988; Heininen 1989, 30-39 ja 1998). Tavoite täyttyi vihdoinkin Tarton rauhansopimuksessa vuonna 1920, jolloin Suomi sai Petsamon. Rannikkovaltio, 'Jäämeren Suomesta' huolimatta Suomi ei hahmottanut erityistä Jäämeren poliittikkaa siitäkään huolimatta, että asian ympärillä istui muutama komitea (Komiteanmietintö 1923:21 ja Tanner 1927)³.

Katsaus Suomen pyrkimyksistä Pohjoiselle jäämerelle osoittaa, että maamme historiassa on ollut aikoja ja vaiheita, jolloin on erityisesti korostettu pohjoisuutta, suomalaisia pohjoisena kansana ja Suomea pohjoisena maana. Mielikuvat viestittävät muiden muassa "suurenevasta Jäämerelle ulottuvasta valtiosta" (Voionmaa 1918), "Jäämeren tai uudesta Jäämeren Suomesta" (Petsamon maa. Suomen alue Jäämeren rannalla 1919), "Jään ja sisun suurvallasta" (Kukkonen 1987), "muinaisen arktisen alueen suurvallasta" (Huikari 1996) ja "Venäjän pohjoisten alueiden ja kulttuurien tutkimuksen suurvallasta" (Rikkinen 1980).

Tämä yhteys jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi, sillä Suomi menetti Petsamon vuonna 1944. Suomalaisten haaveet pääsystä kylmien, hyisten vesien äärelle ovat eläneet senkin jälkeen ja elävät edelleen. Haaveiden taustalla on toisaalta mukaanpääsy laajentuvaan

pohjoisten alueiden monenkeskiseen yhteistyöhön ja toisaalta pyrkimys saada ympäri vuoden vapaa vientisatama pohjoisessa esimerkiksi Pohjoisen meritien kautta Kaukoitään suuntautuvaa ulkomaankauppaa varten.

Petsamon alueen kansainvälisestä käytöstä on Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen esitetty eri tahoilta useita puheenvuoroja, kaavailuja ja spekulatioita ja tehty muistioita, konkreettisia suunnitelmia, ehdotuksia ja visioita. Suomalaiset ovat tässä mukana omilla ideoillaan, spekulatioillaan ja ehdotuksillaan, mitkä yhdistyvät tavalla tai toisella spekulatioihin päästä takaisin Petsamoon ja Jäämeren rannalle (ks. Esiselvitys 1997).

Suomen Jäämerelle pyrkimisen historiassa on vahvoja kansalliseen identiteettiin ja kansallisiin päämääriin liittyviä elementtejä. Siinä on myös analogiaa 1990-luvun pyrkimysiin päästä Jäämeren rannikon tuntumaan toisaalta taloudellisen yhteistyön ja luonnonvarojen hyödyntämisen puitteissa ja toisaalta politiikan tasolla luomalla EU:lle pohjoista ulottuvuutta.

Edellä mainittuja kansakunnan rakentamisen mielikuvia vastaavat uudemmat mielikuvat kuten "pohjoisen Japani", "maa Otavaan yhdistetyn Pohjantähden alla"⁴, "lyhyen kasvukauden arktinen ja subarktinen maa", "arktista maataloutta ja pohjoista vil-

⁴ Kysymyksessä on ulkoasiainministeriön Suomen kansainväliseen markkinointiin tarkoitettu kartta (FINLAND - A nation under the North Star), jossa Suomi on sijoitettu Pohjantähden ja Otavan alle, siten että Pohjantähti on yksi Otavan seitsemästä tähdestä.

jelyä harjoittava maa"⁵, EU:n "pohjoinen ulottuvuus"⁶.

Mielikuvista 1990-luvun todellisuuteen, joka heijastaa sekä mielenkiinnon vähäisyyttä että uudelleen terästäytynyttä kiinnostusta. Lyhyen hiljaisen kauden ja Etelämannerinostuksen lopahtamisen jälkeen edelläkävijöiden katset suuntautuivat kuitenkin uudelleen Arktiksen taloudelliseen yhteistyöhön, ja myös Luoteis-Venäjälle monista vaikeuksista huolimatta. Suomen taloudellinen kiinnostus ja aktiviteetti on jo jonkin aikaa kohdistunut sekä pohjoisille alueille että kylmiin, ankariin olosuhteisiin. Suomen pohjoisten alueiden tutkimustraditio ja vahva osaaminen ovat tätä vahvistaneet.

Suomi oli kylmä rakentamisen ja telakkateollisuuden osaja ja jäänmurtajarakentamisen erityisosaaja aina 1990-luvun alkuun, mikä suuntasi huomiota pohjoisille merille. Voidaan kysyä, miksei näin ole enää, ja miksi Wärtsilä Meriteollisuus Oy päästettiin konkurssiin ja miksi Kimek A/S:sta luovuttiin? On vaikeata ymmärtää, miten nykyinen tilanne, jossa Aker Maritime A/S ja muut norjalaiset yritykset omistavat lähes kokonaan laivastoteollisuuden uustuotannon maassamme, olisi Suomen kansallisten päämäärien mukainen. Kysymys voi tietysti olla yksinkertaisesti markkina-

⁵ Suomen on itse asiassa lauhkea ja merellinen, ja arktista maataloutta, jonka raja tuli Etelä-Suomeen, Suomessa on vain porotalous ja maanviljely aivan pohjoisessa.

⁶ 'Pohjoinen ulottuvuus', tai oikeammin vastaava englanninkielinen termi 'Northern Dimension', on muuntunut jo käytäntöön ja se on otettu esimerkiksi julkaisujen ja julkaisusarjan nimeksi.

voimien sanelema globaali talouden realiteetti.

Pohjoinen ulottuvuus Suomen (ulko)politiikassa

Suomen ulkopoliitikassa ja toiminnassa kylmän sodan aikana Pohjois-Eurooppa ja Suomen lähialueet olivat keskeisessä asemassa. Ulkopoliittika rakentui pitkälti Pohjois-Euroopan kehikkoon, missä Itämeri ja Pohjola olivat kansainvälistymisen kehiiä ja Neuvostoliitto tärkeä toimija. Tätä asiantilaa ilmensivät esimerkiksi presidentti Kekkonen aloitteet ydinasettomasta Pohjolasta ja Koiviston aloitteet merellisestä asevalvonnasta. Ulkopoliittikaan kuuluikin elementtejä, jotka voidaan sisällyttää sekä Suomen nykyisen lähialuepolitiikan että niin sanotun pohjoisen ulottuvuuden sisään.

1980-luvulta, mutta varsinkin 1990-luvun alusta, Suomen ulkopoliitikassa voidaan nähdä selvä käytännön poliittinen linja, joka liittyy kiinteästi Suomen maantieteelliseen sijaintiin sekä Venäjän naapurissa että Pohjois-Euroopan keskellä. Tämän linjauksen elementit liittyvät yleisesti Pohjois-Eurooppaan ja erityisesti Suomen lähialueille, ja siten myös pohjoiseen. Ulkopoliittikan käytännön linja sisälsi monia osa-alueita ja elementtejä, jotka voidaan koota pohjoisen ulottuvuuden alle.

Kokonaisvaltaisen pohjoisen ulottuvuuden hahmottaminen osaksi Suomen globaali- tai Eurooppapolitiikkaa olisi ollut jo tällöin sekä mahdollinen että ajankohtainen. Kehitettyinä ajatusta pitemmälle selkeä

pohjoisen ulottuvuuden doktriini olisi nostanut historiallisen ja mentaalisen pohjoinen-etelä-asetelman poliittisen ja ideologisen länsi-itä-asetelman rinnalle. Tämä olisi saattanut antaa Suomelle ikään kuin yhden lisätason nousta kylmän sodan kahtiajaon yläpuolelle, eräänlaiseen geopoliittiseen suvantoon siitäkkin huolimatta, että Barentsinmeri oli kylmän sodan keskeinen 'sotateatteri' ja arka ilmansuunta niin Neuvostoliitolle kuin Natolle.

Suomi hahmotti asemaansa pohjoismaalaisena, mutta vain valikoiden pohjoisena, valtiona. Tämä näkyi myös siinä, ettei Suomen ulkopoliittikaan kuulunut, ei ainakaan viralliselle eikä retorisella tasolla, erityistä politiikkaa tai strategiaa suhteessa pohjoiseen, vaan oikeastaan päinvastoin pohjoinen oli hieman traumaattinen ilmansuunta Suomelle (ks. Heininen 1993). Tässä 'de facto' pohjoisessa ulottuvuudessa oli kysymys Suomen ulkopoliittikan käytännöstä ja Suomen toteuttamasta ulkopoliittikan doktriinista ja käytännön politiikasta, ei niinkään tietoisesta strategiasta.

Suomen kansainvälispoliittinen asema 1990-luvulla on huomattavasti monitahoisempi ja -mutkaisempi kuin kylmän sodan aikana. Kansainvälisen järjestelmän muutos ja Neuvostoliiton hajoaminen pakottivat siis Suomen hahmottamaan kansainvälistä asemaansa uudelleen ja samalla mahdollistivat uudenlaisen ulkopoliittisen lähtökohdan omaksumisen.

Suomi tyytyi kuitenkin ensi vaiheessa lähinnä reagoimaan tapahtuneisiin muutoksiin ja pohjoisessa avautuviin mahdollisuuksiin, eikä

osannut tai halunnut, lähteä rohkeaan visiointiin. Asiaa ei helpota se, että tilanne on edelleen murroksessa.

Vertaus Norjan tilanteeseen ja politiikkaan 1990-luvun alkupuolella on kuvaava. Kylmän sodan päättymisen muutti myös Norjan ulkopoliittista asemaa ja herätti maan ulkopoliittisen eliitin katsomaan karttoja uudelleen. Ajankohdan ollessa kypsä syntyi ajatus kääntää maan ulkopoliittikan suuntaa 90 astetta lännestä etelään, mutta tehdä se pohjoisen kautta (ks. Stoltenberg 1992). Uusi ulkopoliittinen linja omaksuttiin kädenväänön jälkeen, ja siten syntyi Norjan aloite Barentsin yhteistyöalueesta ja sen pohjalta Barentsin euroarktinen alue.

Suomen maantieteellinen ja poliittinen asema sekä taloudellinen tilanne eroaa Norjan asemasta ja tilanteesta. Suomen intressit, päämäärät ja tulevaisuus liittyvät kuitenkin kiinteästi sekä Pohjois-Eurooppaan että Euroopan pohjoiseen pohjoisten alueiden ja pohjoisuuden ongelmallisuudesta huolimatta. Suomi on myös tulevaisuudessa sekä pohjoinen että eurooppalainen valtio; kysymys onkin, miten Suomi tätä pohjoista asemaansa ja identiteettiään vaalii ja käyttää.

Suomen aloite EU:n pohjoisen ulottuvuuden luomiseksi vuonna 1997 (Lipponen 1997) käänsi selkeästi Suomen (ulko)politiikkaa pohjoisen suuntaan ja hahmotti selkeästi pohjoisen paikkaa Suomen ulkopoliittikassa. Suomen hallitus ryhtyi ajamaan pohjoista ulottuvuutta yhdeksi EU:n politiikaksi, ja pääministeri Lipposen aloite tarkoittaa pohjoisen ulottuvuuden politiikan linjaamista ulkopoliittikan keskeiseksi osaksi. (ks. EU-

ministeriövaliokunta 1998) Suomen aloitteessa EU:lle on kysymys olemisesta toimijana.

Lopuksi

Suomi on siis maantieteellisesti, kulttuurisesti ja mentaalisesti eurooppalainen maa, joka sijaitsee pohjoisessa idän ja lännen rajalla.

Pohjoisesta ulottuvuudesta tuli nopeasti Suomen aloitteen julkistamisen jälkeen syyskuussa 1997 Suomen ulkopoliittikan uusi suuri linja, jota kaupataan ulkopoliittikan lippulaivana Etykin tapaan, tai jopa mantrana (ks. esim. Kaleva 16.11.1997, Suomen Kuvalehti 18/1998). Samalla Suomi on hahmottamassa maailmaa integroituneelta Euroopalta, eikä ole luonut vielä omaa kokonaisvaltaista globaalipoliittikkaa. Jatkuva aseman määrittely, visioiden kehittäminen ja strategian hahmottaminen eri konteksteissa ja kansainvälistymisen kehillä on edelleen tarpeen.

Pohjoinen ulottuvuus olisi Suomen vahvuus EU-maana joka tapauksessa, mutta erityisesti, tilanteessa, jossa EU omaksuu itselleen pohjoisen ulottuvuuden ja luo sille toimintastrategian. Tällöin kansallisen pohjoisen politiikan hahmottaminen olisi olennainen osa Suomen globaalipoliittikkaa ja myös kansallisen itsekunnioituksen perustavia tavoitteita ja päämääriä.

Lähdeluettelo

- Esiselvitys (1997). Petsamon alueen kehittämisestä Lapin ja Suomen näkökohdista. Loppuraportti Finnish Barents Group Oy. Helsinki, 13.10.1997. "Virkkäyttöön"
- EU-ministeriövaliokunta (1998). Alustava toimintaohjelma Euroopan unionin pohjoisesta ulottuvuudesta. Hyväksytty EU-ministeriövaliokunnassa 13.02.1998.
- Finland - A Nation under the North Star. Suomen kartta. IS-paino.
- Gateway-toimintaohjelma 1994. Ulkoasiainministeriö, Kauppapoliittinen osasto. Työryhmämuistio 2.6.1994.
- Haavisto, Heikki (1993). Ulkoasiainministeri Haaviston puhe "Uudistunut Itämeren alue - pulmia ja näkymiä" Washingtonin kansallisella lehdistöklubilla Washington D.C.:ssä 18.10.1993. Ulkopoliittisia lausuntoja ja asiakirjoja, 1993. Helsinki: Ulkoasiainministeriön julkaisuja, 56-58.
- Harle, Vilho (1994). Mauno Koivisto - sankari vastoin tahtoaan? Ulkopoliittikka 1, 4-17.
- Heininen, Lassi (1989). Yhteistyön perinne Pohjoiskalotilla 1700/1800-lukujen vaihteesta nykypäivään. Pro Gradututkielma, sivulaudatur. Helsingin yliopisto, poliittisen historian laitos. Lokakuu 1989. (moniste)
- Heininen, Lassi (1993). Pohjoinen Suomen ulkopoliitikassa. Teoksessa: J. Huru (toim.) Uuden ulkopoliittikan haasteet. Kekkonen ajasta Koiviston kautta 2000-luvulle. Tampere: Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos, 95-110.
- Heininen, Lassi (1998). Euroopan pohjoinen 1990-luvulla - kilpailevien ja ristiriitaisten intressien alue. Tutkimusprojekti 1996-1998. Arktinen keskus, Lapin yliopisto. (käsikirjoitus)
- Huikari, Olavi (1996). Suomi ollut arktisen alueen suurvalta (professori Olavi Huikarin haastattelu). Kaleva 8.12.1996.

- Kaplinski, Jaan (1997). Kulttuurinen monipuolisuus palaamassa. Kaleva 4.11.1997.
- Komiteanmietintö 1923:21. Petsamon radan taloudelliset edellytykset. Valtioneuvoston kirjapaino. Helsinki.
- Kukkonen, Jukka (1987). Jään ja sisun suurvalta. Kuvia Suomesta 1917-1939. Keuruu: Otava.
- Laaksonen, Pekka (1994). Kovan ja pehmeän leivän Suomi. Hiihtäjä 2, 10-15.
- Lipponen, Paavo (1997). The European Union needs a policy for the Northern Dimension. Teoksessa: Heininen, Lassi & Langlais, Richard (Toim.) Europes Northern Dimension: the BEAR meets the south. Rovaniemi: Publications of the Administrative Office of the University of Lapland, No. 39, 29-35.
- Kaleva 16.11.1997.
- Nevakivi, Jukka (1988). Suomi Jäämerelle? Kaleva 6.2.1988.
- Onnela, Samuli (1980). Suomen Jäämeren kalastuspaikkakysymys autonomian aikana. Eripainos Scripta Historica VI 1980, 31-92.
- Petsamon maa. Suomen alue Jäämeren rannalla. Hieman historiaa ja maantiedettä (1919). J. E. Rosberg (toim.). Helsinki: Otava.

- Rikkinen Kalevi (1980). Suuri Kuolan retki 1887. Otava, Keuruu.
- Salmén, Leif (1994). Rajamaa. HS, Vieraskynä. 12.10.1994, A2.
- Stoltenberg, Thorvald (1992). Puhe. Barentsin alue: Uusi dynaaminen kehys Pohjoisten alueiden yhteistyölle. "Pohjoiskalotista Suurkalotiksi" -seminaari, Rovaniemi 21.10.1992. Moniste.
- Suomen Kuvalehti (18/1998). Pääministeri Paavo Lipposen haastattelu "Suomi ajaa EU:n uutta linjaa. Suuntana pohjoinen". 18, 30.4.1998, 30-35.
- Tanner, V. (1927). Voidaanko Petsamon aluetta käyttää maan hyväksi? Keinoja ja tarkoitusperä. Helsinki: Maatalousministeriön julkaisuja N:o IX.
- Tikkanen, Veikko (1997). Kansalaisten Eurooppa; realistinen vaihtoehto vai utopia? Kuhmo amfiteatterin näyttämönä. Paikallisuus maailmassa. Tapaus Kuhmo. Kuhmon kesäakatemia. 11.-13.7.1997. Kuhmo. (käsikirjoitus)
- Tuominen Marja (1997). Pohjoinen ihminen, identiteetit ja mentaliteetit. Kaltio 1, 7-9.
- Voionmaa, Väinö (1918). Suomi Jäämerellä. Helsinki.
- Ylikangas, Heikki (1990). Mennyt meissä. Suomalaisen kansanvallan historiallinen Analyysi. Porvoo: WSOY

Pekka Iivari

Tarkastaja, FM, Suojelupoliisin Rovaniemen toimisto

Murmanskin alue Venäjän pohjoisen murroksessa

Venäjän pohjoisten alueiden rappeutumiskehitys on kiihtynyt 1990-luvulla Neuvostoliiton hajottua sekä keskitetyn huolto- ja rahoitusjärjestelmän luhistuttua. Kriisi syvenee edelleen. Tällä hetkellä Venäjän pohjoisten alueiden selviytymisen yhteydessä puhutaan aivan perusasioista kuten elintarvikkeiden ja lämmityksen riittävydestä. Nämä alueet ovat häiriöiden sattuessa hyvin haavoittuvia. Oheinen artikkeli käsittelee Venäjän pohjoisten alueiden kriisin heijastuksia Murmanskin alueen (=Kuolan niemimaa) kehitykseen.

Pakkonoususta vapaaseen pudotukseen

Neuvostoliiton pohjoisen politiikkaan kuului 1930-luvulla ns. ääripohjolan eli napapiirin takaisten alueiden rakentaminen lähinnä pakkotyövoimalla. Tuolloin luotiin suuriin teollisuuslaitoksiin tukeutuvia yhdyskuntia (esim. Vorkuta, Norilsk) tai yhdistettyyn sotilaalliseen ja teolliseen strategiaan perustuvia alueita (Kuolan niemimaa). Näiden rakentaminen käynnistyi

osittain jo ennen Neuvostoliiton syntyä. Kaupungistamisen ja kollektivisoinnin myötä maaseutu-asutus ja hajautetun elintarviketuotannon mahdollisuudet katosivat Venäjän pohjoisella alueella. Toisen maailmansodan jälkeen pohjoisen politiikkaan kuului työvoiman houkuttelu palkanlisillä ja eläke-eduilla Murmanskin alueelta Sahalinille ulottuvalle alueelle.

Murmanskin alue on toiminut Neuvostoliitolle ja myöhemmin Venäjälle sotilaallisen puolustuksen lukkona, potentiaalisena hyökkäystukikohtana ja raaka-aineväara. Neuvostoliiton hajoaminen katkaisi suunnitelmatalouden aikana luodut talousyhteydet. Teolliset tilaukset sotilaallisiin tarpeisiin ovat täysin tyrehtyneet, mikä aiheuttaa ongelmia erityisesti strategisia metalleja tuottaville teollisuuslaitoksille. Venäjän ns. sotilas-teollista kompleksia palvelleisiin teollisuusyhtymiin voidaan Murmanskin alueelta lukea mm. Luujärven Revdassa sijaitseva ja käytännössä konkurssiin ajautunut Sevredmetin kombinaatti (aikaisemmalta nimeltään Luujärven vuoriteollisuuskombinaatti), Kovdorin kombinaatti, Kantalahden alumiinitehdas sekä nykyisin Norilsk Nikel -konserniin kuuluvat Petshenga- ja Severonikel -sulatot.

Teollisuusjätit rakenne- muutoksessa

Vaikka Murmanskin alueen suuret sulatot palvelivat osaksi myös siviilisektorin tarpeita niin rakenne-muutos markkinatalouteen - sikäli kuin sellaista on länsimaisessa mielessä Venäjälle syntyntykään - on 1990-luvulla ollut kivulias. Laitokset olivat Neuvostoliiton aikana riippuvaisia yhdestä tai korkeintaan muutamasta asiakasyrityksestä, joista monet jäivät Venäjän rajojen ulkopuolelle Neuvostoliiton hajo- tessa. Osaksi vanhat asiakassiteet jatkuvat, mutta uusia markkinoita ja yhteistyökumppaneita on haettu mm. ulkomailta. Tuotteiden, jotka ovat lähes yksinomaan raaka-aineita, laadunvaihtelut sekä korkeat tuotanto- ja kuljetuskustannukset heikentävät Murmanskin alueen teollisuuslaitosten kilpailukykyä.

Raaka-aineiden (mm. nikkelin ja kuparin) hintojen lasku maailmanmarkkinoilla vaikeuttaa tilannetta entisestään. Siviilisektorilta ja ulkomailta markkinoita löytäneet teollisuuslaitokset kuten Kantalahden alumiinitehdas, fosfaattia tuottava Apatiitti-osakeyhtiö sekä Olenogorskin rautarikastetehdas (Olkon) ovat pärjänneet muutoksen pyörteissä hieman muita paremmin mutta seisovat silti epävarmalla pohjalla. Ruplan devalvoituminen parantaneekin ainakin hetkellisesti raaka-aineiden markkinointimahdollisuuksia. Lisäksi on syytä muistaa, että kalastus on merkittävä työllistäjä erityisesti Mur-

manskin alueen pohjoisella rannikolla. Voidaan väittää, että Kuolan niemimaa menee juuri niin hyvin kuin sen teollisuuslaitoksilla. Kirovsk, Apatiitti, Montshegorsk, Nikkeli, Olenogorsk ja Luujärven suurin asutuskeskus Revda ovat rakentuneet käytännössä yhden teollisuuslaitoksen varaan. Esimerkiksi joka kuudes henkilö 45000 asukkaan Montshegorskissa on Severonikel-kombinaatin työntekijä. Apatiitti-osakeyhtiö puolestaan työllistää noin 13000 Kirovskin ja Apatiitin asukasta.

Useimmat Murmanskin alueen suurista teollisuuslaitoksista, Apatiitti-osakeyhtiö ja Severonikel etunenässä, ovat raskaasti velkaantuneet Kuolan niemimaan ja federaation budjetteihin. Velkojen vuoksi julkisen sektorin työläisten palkat ja työttömyyskorvaukset ovat myöhässä. Budjettitulojen riippuvuus muutaman suuren teollisuuslaitoksen ja federaation auliudesta lisää julkistalouden haavoittuvuutta. Teollisuuslaitosten rasitteena on edelleenkin yhdyskuntien lämmitykseen, asuntokannan ylläpitoon ja sosiaalisiin rakenteisiin liittyvät Neuvostoajalta periytyneet velvoitteet. Teollisuuden kilpailukyvyyn lisääminen merkitsee joukkoirtisanomisia, joita on jo väläytelty mm. Petshenga- ja Severonikelin osalta. Rationalisointeihin ei kuitenkaan löydy poliittista rohkeutta.

Armeija supistaa

Sotilassektori lienee ainoa toimiala, jonka supistaminen ja uudistaminen perustuu ainakin periaatteessa valtakunnalliseen ohjelmaan. Severomorskissa esikuntaansa pitävä Pohjoinen laivasto supistaa tulevaisuudessakin henkilöstöään

ja tuhannet sotilaat joutuvat hake-
maan uusia töitä. Armeijan reformi
heijastuu sotilaiden ja heidän per-
heidensä asuttamien taajamien rap-
peutumisenä ja sosiaalisten ongel-
mien kasaantumisenä.

Puolustushallinnon tilauksista
eläneiden Murmanskin alueen
pohjoisella rannikolla sijaitsevien
laivankorjaustelakoiden (mm.
Rosljakov, Poljarnyi ja Snezhno-
gorsk) työntekijät ovat viime vuo-
sina äänekkäimmin osoittaneet
mieltään palkkojensa puolesta ja
hallitusta vastaan. Telakoiden pal-
kat ovat kuukausia, jopa puoli
vuotta myöhässä. Palkanmaksu
kangertelee myös eräissä sukellus-
venetukikohdissa. Kuolan lähialu-
eiden kannalta merkittävin haaste
on kuitenkin ydinvoimaan ja ydin-
aseisiin tukeutuvan laivaston rap-
peutuminen sekä käytetyn ydin-
polttoaineen käsittely- ja säily-
tysongelmien ratkaiseminen.

Missä on valta?

Alueiden vaikutusmahdollisuudet
omaan kehitykseensä ovat rajalliset.
Murmanskin alueen muodollista
päättävaltaa ovat edistäneet alueen
oman perus(tus)lain hyväksyminen
vuonna 1996, maaherran valitseminen
suoralla kansanvaalilla vuonna
1996 sekä federaation ja Murmans-
kin alueen välille vuonna 1997 sol-
mittu työnjakosopimus. Federaatio-
sopimus vuodelta 1992 ja Venäjän
perustuslaki määrittävät tietysti
ensisijaisesti alueiden aseman suh-
teessa Moskovaan. Myös useimmat
muut Venäjän alueet ovat läpikäy-

neet vastaavat vaiheet, joten mitään eri-
tyisiä oikeuksia ei Murmanskin alue ole
saavuttanut. Sen sijaan länsiyhteistyö
mm. Barentsin alueen puitteissa on li-
sännyt siihen osallistuvien Venäjän alu-
eiden erityisasemaa suhteessa Venäjän
muihin pohjoisiin seutuihin.

Pohjoisen alueen liittoutumista
kannattaa mainita Tshukotkasta Mur-
manskiin ulottuva Venäjän pohjoisten
kaupunkien neuvosto, joka perustettiin
1990-luvun alussa edunvalvontaelimeksi.
Neuvosto on koostumukseltaan varsin
löyhä eikä sen painoarvoa voi yliarvioi-
da. Moskovaan suunnattujen edunval-
vontatavoitteiden listalla ovat mm.
pohjoisen asukkaiden sosiaalisen aseman
vahvistaminen, budjettivallan lisääminen,
poismuuton tukeminen sekä mm. ympä-
ristökysymykset. Keskushallinnossa
pohjoisen asioita on käsitelty erillisessä
valtiollisessa Pohjoisen komiteassa (gos-
komsevera), joka Primakovin hallitusta
muodostettaessa sulautettiin aluepoliti-
kan ministeriöön.

Vaikka Venäjän alueellistumiskehi-
tys on tuonut muodollista valtaa alueille
ja tasavalloille pysyy taloudellinen pää-
tösvalta alueiden ulkopuolella. Mosko-
van poliittisen ohjauksen tilalle on tullut
moskovaalaisten pankkien valta. Mosko-
valainen Oneksim-pankki hallitsee No-
rilsk Nikel -konsernin kautta sekä
Petshenga- että Severonikeliä. Apatiitti-
osakeyhtiö on Menatep-pankin ja Rosp-
rom-teollisuusyhtymän omistuksessa.
Murmanskin aluehallinnolla ei siten ole
paljon vaikutusvaltaa mainittujen yritysten
strategioihin. Sikäli, kun Kuolan te-
ollisuusyhtiöt ansaitsevat valuuttaa, va-
luu tuotto Moskovan pankkeihin tai ul-
komaille aluebudjetin ja verottajan ulot-
tumattomiin.

Poismuuttoa epäsuotuisilta alueilta

Venäjän pohjoisia alueita koskevan
muutoksen rajuus heijastuu myös
demografisina ongelmina. Valta-
osaltaan tämä näkyy laajamittaisena
poismuuttona, mutta osin myös
kuolleisuuden kasvuna. Murmans-
kin alueen väkiluku oli 1 147 000
henkilöä vuonna 1989 ja 1 016 000
henkilöä vuonna 1997. Muutaman
vuoden sisällä arvioidaan vähintään
miljoonan ihmisen muuttavan pois
Venäjän pohjolasta.

Pohjoisia alueita koskevan
poismuutto-ohjelman avulla Venäjä
on pyrkinyt hallittuun muuttoliike-
politiikkaan. Kuolan niemimaalla
ohjelma käynnistyi vuonna 1995,
mutta tulokset ovat olleet hyvin
vaatimattomia. Vuoden 1997 lop-
puun mennessä ohjelman tuella
muutti noin 1500 perhettä Mur-
manskin alueelta Keski-Venäjälle.
Ohjelmalla on siis lähinnä symboli-
nen merkitys. Poismuuttojonossa
on lähes 20 000 henkilöä. Eläkeläi-
set ovat etuoikeutettuja muutto-
avustukseen, mutta vaadittavat
omarahoitusosuudet ovat nykyti-
lanteessa ylivoimaisia. Paluumuut-
tajastatukseen liittyvää poismuuttoa
Murmanskin Suomeen ei ole odo-
tettavissa kuin yksittäistapauksina.

On selvää, että Venäjän poh-
joiset alueet eivät tyystin tyhjene
poismuuton vuoksi, vaikka myös
väestön terveydentilan ja ikäraken-
teen kehitys ennakoivat väestöka-
don jatkumista. Pitkällä tähtäimellä
pohjoisten alueiden mittaamatto-
mien luonnonvarojen voisi olettaa

tukevan paikoin vahvaakin asutusta. Li-
säksi sotilaallinen yhdyskuntarakenne
tulee jossain mittakaavassa säilymään.

Valtiollisen tilastokomitean viime
kevään tietojen mukaan Murmanskin
alueen väestöstä noin 225 000 henkilöllä
(22 %) tulot jäävät alle toimeentulo-
minimin, mikä on noin 400 markkaa.
Venäjän taloudellinen ja poliittinen kriisi
syksyllä 1998 kärjistyti tilanteessa, jossa
pelkääntäen Kuolan niemimaalla on
pankkien konkurssien takia noin 150 000
pientallettajaa jäänyt ilman rahojaan.
Toimeentulorajan alapuolella elävien
määrä on joidenkin arvioiden mukaan
kaksinkertaistunut syksyllä 1998. Sosiaa-
lis-taloudellisen tilanteen heikkeneminen
ei kuitenkaan ole aiheuttanut Murmans-
kin alueella Uralin ja Siperian kaivosalu-
eisiin verrattavaa lakkoliikehdintää tai
epävakautta.

Pohjoisen strategia hiilivetyva- roissa

Venäjällä ei ole elinkeinollista strategiaa
Murmanskin tai muiden pohjoisten alu-
eiden tukemiseksi. Helpotusta Kuolan
niemimaan tilanteeseen odotetaan mm.
suurista öljy- ja kaasuhankkeista. Kaasu-
projektien vaatiman tekniikan (mm. po-
rauslautat ja tankkerit) rakentaminen
etenee kuitenkin vaivalloisesti. Ulkomai-
set investoinnit olisivat välttämättömiä,
mutta taloudellinen ja poliittinen epäva-
kaus sekä mm. voitonjakoon, verotuk-
seen ja investointisuojaan liittyvät lain-
sääntöongelmat hidastavat ulkomaa-
laisten osallistumista suurhankkeiden
käynnistämiseen.

Venäjä näkee Arktisen merialueen-
sa ensisijassa strategisten hiilivetyjen va-

rastona ja sotilaspoliittisesti elintärkeänä alueena. Kalastusresurssit ja maaperän kaivannaiset tulevat tärkeysjärjestyksessä toisella sijalla. Tässä kiteytyykin keskeinen osa pohjoisen ulottuvuuden ja pohjoisen politiikan edellytyksistä Barentsin alueella. Venäjä on lähinnä sotilaallisista syistä, mutta myös taloudelliseen turvallisuuteensa vedoten, haluton jakamaan öljy- ja kaasukenttiensä osakkuuksia ulkomaisille yrityksille. Toisaalta Venäjä tunnustaa länsimaisten investointien ja teknologian välttämättömyyden hankkeiden käynnistämiseksi.

Pohjoinen ulottuvuus on käsitteenä vielä melkoisen hahmotumaton, varsinkin päiväkohtaisissa ongelmassa kamppailevalle Venäjälle. Skandinaaviassakaan ei tiedetä pitäisikö pohjoisen ulottuvuuden käsitteessä painottaa aluepolitiikkaa (suhteessa EU:hun), ei-sotilaallisen turvallisuuden kysymyksiä, alueellista integraatiota vaiko jotain muuta. Venäjällä ja sen tulevaisuudella on kuitenkin keskeinen rooli Barentsin ja Itämeren alueiden yhteistyön kehittämisessä. Tulosten saavuttamiseksi on välttämätöntä lähentää Euroopan Unionin ja Venäjän käsityksiä pohjoisesta ulottuvuudesta.

Pohjoisten merien raaka-ainevarojen hyödyntämissuunnitelmat toimivat Venäjän ja Euroopan pohjoista ulottuvuutta yhdistävinä tekijöinä. Sotilaalliseen turvallisuuteen liittyvät kysymykset ovat puolestaan erottavia tekijöitä ja ne onkin jätetty yhteistyöfoorumien (mm. Barentsin, Itämeren ja Arkti-

sen neuvoston) agendan ulkopuolelle. Sen sijaan käytännön yhteistyössä tulevat korostumaan ei-sotilaallisen turvallisuuden kysymykset, kuten ympäristöuhkat, elintasokuilun tuomat ongelmat, muuttoliike ja rikollisuus. Itse asiassa turvallisuuden ja vakauden edistäminen ovat olleet 1990-luvun yhteistyöaloitteiden sekä myös pohjoisen ulottuvuuden taustalla.

Lähteet:

- Kauppala, Pekka (1998). Venäjän Pohjola. Valtiollisen asutustoiminnan synty, kukoistus ja nykytila. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti. Tutkimuksia pohjoisesta ulottuvuudesta, nro 1. Hki 1998.
- Murmansk region in figures. Murmanskaja oblast v tsifrah. Venäjän valtiollisen tilastokomitean Murmanskin alueen komitea. Murmansk 1997.
- Murmanskin alueen investointitoiminnan turvaamislaki. Ob investitsionnoi dejatelnosti i garantijah ee osushtshevlenija v Murmanskoi oblasti. Murmanskij Vestnik 8.10.1997.
- Murmanskin alueen perustuslaki. Ustav (osnovnoi zakon) Murmanskoi oblasti 26.11.1997. Murmanskij Vestnik 6.12.1997.
- Murmanskin alueen sosiaalinen infrastrukturi. Tilastollinen katsaus. Venäjän valtiollisen tilastokomitean Murmanskin alueen komitea. Murmansk 1996.
- Sopimus Venäjän federaation ja Murmanskin alueen välisten valtiollisten organisaatioiden välisestä toimivallanjaosta. Solmittu 30.10.1997.
- Vneshneekonomitsheskaja dejatelnost predpriyatij i organizatsij Murmanskoi oblasti za 1994 god. Murmanskin alueen yritysten ja organisaatioiden ulkomaankaupan toiminta vuonna 1994. Murmanskin alueen valtiollinen tilastokomitea, Murmansk 1995.

Richard Langlais

Director, PhD, Arctic Centre, University of Lapland

The first steps of the University of the Arctic

The Need—in the North, for the North

The University of the Arctic is a new, circumpolar entity that initiates and provides innovative programs of education and research designed by northerners to meet the needs of northern peoples. Its general character emphasizes collaboration, partnership and the necessity of its being a dispersed entity. In other words, no cement is being poured to construct this new university.

Employing a decentralized structure, the UArctic emphasizes problem-oriented, comparative, and interdisciplinary thinking and, in addition to the usual values inherent in higher education, joins forces with indigenous peoples to explore, among many other things, innovative ways of integrating traditional knowledge with Western scientific knowledge. The particular role of the University of the Arctic (also known as the UArctic) in meeting its challenges is:

- to develop a body of relevant knowledge;
- to create a forum in which people from the north and elsewhere may interact and share that knowledge; and
- to provide a mechanism for applying it to specific situations.

The UArctic has now taken its first few modest steps. Its initial feasibility study has been completed and publicized, which has allowed it to continue moving towards providing a new source of higher education with strong relevance for people in the north. While the work to create it has gone on for only a year-and-a-half, its rapid progress indicates the enthusiasm with which it is being met all around the Arctic. With the decision by Finland to contribute to the development of Arctic higher education by sponsoring the circumpolar university's Coordination Office at the University of Lapland, it should be even easier for northern Europeans to develop vital partnerships with their neighbours around the entire Arctic.

One of the UArctic's most distinguishing features is that it is also being created and carried out by people who live in the north, especially its indigenous peoples and the inhabitants of its many small communities. Although this might at first appear to be only a fine point, closer reflection shows how almost everything that makes the UArctic worthwhile can be connected with this significant clarification. This addresses the peripheral status of northerners, particularly indigenous peoples, which has created many

barriers to higher education: geographic, economic, cultural, and linguistic.

As new political structures shift authority from central governments to northern regions, education is being forced to facilitate this pattern of decentralization. Meeting the challenges and opportunities of these new responsibilities requires education that is both accessible and relevant to northern peoples, through innovative new approaches to delivery. It is these characteristics that have also engaged the Arctic Council in supporting the initiative.

Consultation—the key to partnership

Among the several considerations involved in setting up the UArctic—time frame, financial limitations, conceptual matters—consultation is foremost. Consultation has all along been clearly understood as involving both giving and getting; giving has involved informing about what was going on and being discussed, while getting has required asking what others thought and wanted. This is expected in today's circumpolar Arctic, where full and appropriate consultation on new proposals is a widely accepted and proven part of any decision-making process (see Note 1: *Guidelines for Environmental Impact Assessment (ELA) in the Arctic*).

In planning the consultation, it was recognized that since the working group for the UArctic initiative would be steering much of the consultation, it was important that they represent

the circumpolar academic community as broadly as possible. This consultation would also be done in partnership with the Permanent Participant Indigenous Peoples Organizations in the Arctic Council. Thus the membership guidelines for the working group itself were formed as follows:

... [it should] include at least one representative from each member country of the Arctic Council and one from each of the Council's Permanent Participant Indigenous Peoples organizations. In addition:

- members are being selected so that at least the following broad areas are represented--
 - applied sciences
 - arts & humanities
 - education
 - social sciences
 - physical sciences
 - indigenous peoples studies
 - natural sciences
 - women's studies
- because of the size and complexity of their northern regions, the United States, Russia and Canada will each be represented by at least two members;
- gender balance will be sought;
- while the members will be chosen partly to ensure adequate geographical, cultural and gender representation, members will, above all else, be selected on the basis of their considerable knowledge of and ability to represent circumpolar education and research needs and aspirations, broadly defined;
- all members will be responsible for assuring that appropriate consultations are undertaken within their respective regions. The . . . secretariat will assist as much as possible in this process upon request of the members;

- all members will be required to show institutional support for their participation . . . an acknowledgement that the institution will cover all salary expenses for time committed to the study. . .
- subject to funding, Working Group members will be fully reimbursed for travel, food, lodging and incidental expenses incurred as authorized working Group activities (see Note 2: Brekke et al. 1997, 8).

Although the actual membership of the working group never perfectly reflected these guidelines, it nevertheless has come close. Some of the weaknesses in its composition have become apparent through consultation among the members themselves. For instance, the sheer geographic and demographic enormity and diversity of Russia means that even though it has been represented on the working group by highly capable individuals, it still appears that large sectors of the Russian North have not yet found their voice in it. Translations into Russian, both spoken and in text, have regrettably only occasionally been possible. Knowledge of these weaknesses in the working group's own composition reflects the appropriate functioning of the first level of consultation: the group is an effective, if not quite complete, consultative body, because it draws on and makes use of the experience, expertise and critical faculties of its members.

The next level of consultation is between the group members and their home institutions. Beyond that, the members have done their best to

consult within the academic constituencies with which they have been designated. Members have carried out their consultations in their home institutions and academic constituencies using a variety of approaches, depending on their own evaluation of what has been most appropriate.

Consultations on the UArctic are still underway in each of the Arctic countries and elsewhere. These consultations are affected by the resources at the disposal of each member, as well as the extent to which their participation is affected by their other duties and by the length of time that they have been involved. It is important to recall that in each of these respects all the products of the working group have largely been the result of voluntary efforts and a great deal of good will, achieved with surprisingly little new funding. Institutions and individuals have contributed a great deal of "in kind" support. The UArctic does not consist of highly-paid hired consultants, but of people who have agreed to freely devote a portion of their time, energy and resources to an idea that they believe in.

The Coordination Office's role in the consultations

The consultations are being coordinated by the Coordination Office, located at the Arctic Centre at the University of Lapland. They involve a sincere effort to consult with and inform as many of the academic institutions involved with

the Arctic as possible, given the financial and time constraints imposed by the process.

In addition to the funding constraints and the voluntary nature of the individual and institutional consultation efforts, the Coordination Office continues to work under severe time limitations in pursuing its more general consultations. This has been a result of agreeing to meet the work schedule of the Arctic Council, which has been encouraging about the University of the Arctic initiative. These time pressures have led the Office to take a pragmatic approach in choosing consultation priorities, with two main channels. The first channel, exhaustively comprehensive consultation, can only proceed slowly and in a piecemeal fashion, given the current state of resources, but it is continuously being expanded. The second channel is extremely selective consultation, which has proceeded according to an analysis of where maximum effect can be reached with the sparse resources allocated for every specific activity.

It must be emphasized that the Coordination Office's role in the consultation can only be a largely coordinative one. It has followed the principle that the individual working group members know best how to pursue consultation within their respective constituencies. Occasionally, when requested, the Office has become involved in assisting with local, regional or national consultations. It has perceived a more clear role, however, in active involvement in trans- and international forums where the mandate of individual members

has not been applicable. These include, for example, a presentation at the Third Conference of the Parliamentarians of the Arctic Region, held in Salekhard, Russia, 22-24 April 1998, assisting in the planning of meetings of the Circumpolar North Ministers of Education, and involvement in an Arctic session at the 1998 NAFSA: Association of International Educators conference in Washington, DC.

A dramatic step forward

The process of creating the UArctic took its most dramatic step just recently, in September, when the ministerial meeting of the Arctic Council met in Iqaluit, in northern Canada, to sign the Iqaluit Declaration. That Declaration contained one section that is extremely important for the progress of the University of the Arctic; it reads:

[The Ministers] Welcome, and are pleased to announce the establishment of a University of the Arctic, a university without walls, as proposed by a working group of the Circumpolar Universities Association. We note the kind offer of Finland to support the interim secretariat. We encourage the working group to continue its efforts and to consult with northern educational and indigenous authorities and colleges. We look forward to further reports on this issue and to seeking ways to promote the success of this initiative.

After a year-and-a-half of extensive circumpolar consultations and a feasibility study, the Arctic Council's statement is welcome support. The

Iqaluit Declaration is not an insignificant step, since it is the unanimous statement by the foreign ministers of the eight Arctic countries—Canada, Denmark, Finland, Iceland, Norway, Russia, Sweden and the United States—and the Permanent Participant Indigenous Peoples Organizations—the ICC, RAIPON and the Sami Council—of the Arctic Council. The Declaration lends great credibility to the UArctic initiative, as well as a promise to assist it in its efforts to secure financial and other support.

Fairbanks, Alaska: the most recent meeting

It was against the background of the Iqaluit Declaration that the most recent meeting—the first one since the Declaration—of the University of the Arctic was held in Fairbanks, Alaska, at the end of October. Because of the Declaration, the UArctic was able to make further important progress in moving towards its vision.

The Fairbanks meeting continued the style that has now become typical of the UArctic. A group of people from institutions of higher education from the eight countries around the Arctic have been meeting in person for over a year at different locations. Partnership and inclusiveness have been the watchwords of this activity. The group thus reflects as realistically as possible the composition of Arctic society, which means a strong partnership with the region's

indigenous peoples and their organizations:

- the Association of Indigenous Peoples of the North of Russia (RAIPON);
- the Inuit Circumpolar Conference (representing Inuit from eastern Siberia across Alaska and northern Canada to Greenland);
- and the Sami Council (of northern Norway, Sweden, Finland and northwest Russia).

Inclusiveness has also meant a recognition and welcoming of the participation of those southern-based institutions of higher education and research that have long traditions and interest in working in the Arctic, and that would like to continue doing so in partnership with people in the north. In this way the UArctic combines the benefits of the solid academic experience that has been accumulated over the decades with the direct knowledge, experience and needs of all those peoples who now have a stake in a vital northern society. The history of the initiative to create the UArctic has followed this ambition from its very beginning.

One of the major decisions at the Fairbanks meeting was that a group has been formed that will now begin the work of developing a full Baccalaureate Program in Circumpolar Studies. The target is to have the first course, or courses, running in approximately two years. The program will allow students in different locations to be able to participate for credit in the same curriculum at a number of institutions around the circumpolar north. With the Coordination Office of the

University of the Arctic now based in Rovaniemi, it is clear that the Arctic Studies Program of the University of Lapland and its Arctic Centre will be an active partner in developing the circumpolar Baccalaureate program.

The Northern Dimension

In conclusion, it should also be mentioned that there are several Finnish projects connected to the University of the Arctic. In the context of the Northern Dimension, the UArctic's Coordination Office (located at the University of Lapland) has embarked on a systematic program to successively involve universities and colleges in northwestern Russia more actively in the UArctic. The University of Lapland itself is working with the UArctic to develop their participation in the UArctic's repertoire of programmatic activities.

Among others, these include the work at the Faculties of Education and of Art and Design to develop the pedagogy of new learning environments; and the work of the Institute for Northern Exposure in promoting media, arts and culture. But any institution in Finland that is

truly interested in the north may choose to participate in the UArctic.

As another example, one possibility being discussed is that a circumpolar degree program in Arctic Medicine that is being developed between the University of Oulu and the University of Alaska-Anchorage may eventually be associated with the University of Arctic.

Notes

1. The recently-published, *Guidelines for Environmental Impact Assessment (ELA) in the Arctic*, an outcome of the Sustainable Development and Utilization program of the Arctic Council/Arctic Environmental Protection Strategy, is just one example of this expectation; see Arctic Environmental Protection Strategy, *Guidelines for Environmental Impact Assessment (ELA) in the Arctic*, Sustainable Development and Utilization (Helsinki: Finnish Ministry of the Environment, 1997).

2. Asgeir Brekke, Richard Langlais, Aron Senkpiel and Outi Snellman, *The University of the Arctic—Organization of a Feasibility Study proposed by a task force appointed by the Circumpolar Universities Association: Document 1*, revised January 1998, Publications in the University of the Arctic Process 2 (Rovaniemi, Finland: Circumpolar Universities Association, University of Lapland, 1997), 8.

Ludger Müller-Wille

Professor, Department of Geography, McGill University, Montreal, Canada

Prospecta EuroBoreales: Socio-economic development and well-being in northernmost Europe ^[1]

The following paragraphs include the description of an international and interdisciplinary research project that is part of a Canadian initiative, funded by the Social Sciences and Humanities Research Council for the period between 1998 and 2003, to look into issues and concerns of food security coupled with sustainable development in circumpolar regions. The purpose is to obtain insights and data from different regions that lend themselves to comparisons. Areas selected so far are Alaska, Nunavut and Nunavik (Québec) in Canada, Greenland and northernmost Europe. This project focuses on the regions in northernmost Europe straddling Fenno-Scandia and northwestern Russia, that are now - in the 1990s - commonly known as the Barents Euro-arctic Region. The project with its individual parts started in spring 1998. The following description outlines in general terms its context, contents and goals in order to inform the interested research community - results, for obvious reasons, have not yet been obtained and thus cannot be presented.

The socio-economic and political context

The residents of northernmost Europe (the northern parts of Norway, Sweden, Finland, and northwestern Russia) have experienced rapid socio-economic and political changes since the early 1990s when the dividing line between the bi-polar world of East and West gradually disappeared. These changes had been caused by the transition in the Soviet Union from a controlled and often rigidly closed system impeding international and regional relations to a broadly open system, guided by free-market forces and less restrictive communications and exchanges across political borders. After the establishment of the Soviet Regime by the mid-1920s and, in particular, since 1945, northernmost Europe was divided factually into the eastern and western regions, with little contact between them for a period of 70 years.

In post-war Fenno-Scandia, governments were concerned with the reconstruction of their respective

northern areas, except in Sweden, in the aftermath of devastation inflicted by German armed forces in 1944/45. The emerging Nordic model of the paramount welfare state stressed equal opportunity and access to public services for all its citizens, wherever they might reside in the national territory. For the northern areas, the perceived periphery of the governmental centers, this also meant the maintaining and sustaining of an appropriate number of permanent residents affording equal standards of socio-economic development and well-being, including quality of life, for the nation as a whole. In general, it can be stated that the Fennoscandian states achieved this goal, also for purposes of asserting territorial sovereignty, through considerable subventions without incurring a substantial decrease in the population base.

The Soviet Union, on her part, invested enormously in human and natural resources in order to develop its northern areas to expand industrial extraction of resources, create an umbrella of military security, and enhance the infrastructure for mainly internal trade. These developments caused a large influx of people into the region of northwestern Russia, which today outnumbers northern Fennoscandia with four against less than one million inhabitants (1998). The highest population concentration and density in the circumpolar north are thus to be found in the metropolitan areas of Murmansk and Archangelsk.

The regions of northernmost Europe are characterized by cultural

and linguistic diversity that has evolved over a long period of time. Long-term contacts across cultural and linguistic lines have been established, albeit not always without altercations. The juxtaposition between indigenous and immigrant populations and/or minorities and majorities are a fact of everyday life, and are still the cause of major concerns over territorial claims, resource utilization and human (i.e. cultural and linguistic) rights. The indigenous populations such as the Sámi, Nenets and Komi are encapsulated in central states and often have no direct access to decision-making processes. Norwegians, Swedes, Finns and Russians, historic immigrants residing in these northern tiers, are fully represented by their 'nation-states' whose role, such as the welfare state, are questioned by the indigenous populations. These circumstances have led to dynamic processes that shape the future of local northern residents.

The disappearance of the 'iron curtain' in northernmost Europe has had a profound effect on the network of interrelationships among the different regions. To cope and accommodate these changes, new structures facilitating and increasing exchange and cooperation have emerged by focusing on the socio-economical and political interconnectedness among all regions in northernmost Europe. Examples of such new structures are the Barents Euro-arctic Regional Council, founded in 1993, creating a framework for cooperation. Furthermore, the northern extension of the European

Union into these areas through Finland's and Sweden's membership as of January 1, 1995, has altered the conditions for socio-economic development and levels of well-being. The future expectations of local residents are often contradictory. In particular, there are many concerns about this critical phase of transition in Russia. Future developments in industrial and environmental management are combined with expectations of progress in commercial and economic performance, thus increasing the demands for comprehensive security, possibly leading to a better quality of life, be it through higher levels of income, education, health and food conditions.

Research problematics

This project, with its various sub-projects, focuses these emerging changes and their future challenges by concentrating on both the formal and informal aspects of socio-economic development and well-being on the international, regional and local levels. Besides the prevalent forces of the economic markets, environmental, cultural and linguistic aspects of human conditions in northern regions are considered to be very important and crucial elements in these studies. The underlying principal research questions for the team are as follows.

(1) How do local northern communities and their members manage to continue to be functional culturally, socio-economically and

politically in their own regions through internal and external relations and structures, and

(2) How do these communities either react to, refute or integrate external forces and pressures of any type that reach into their societies and regions causing changes and adaptations.

The project's individual case studies are conducted mainly on the community level, and they are designed to complement each other and allow for the comparison of situations in different areas. In this way, the studies will arrive at a more comprehensive level of understanding of the possibilities and opportunities which local societies have in their own familiar environments. Each researcher will develop their own theoretical framework and hypothetical assumptions directly related to the scientific focus. However, joint discussions and comparisons will provide some common interpretations of the conditions throughout the region.

Research themes and projects

Theme 1: Conditions for food security and sustainable development in the Circumpolar North: a review of issues (Ludger Müller-Wille and Leo Granberg).

The Canadian research initiative plans to produce its first tangible results by asking all members to write a succinct literature review of the current status of the discussion and analysis of food security in

relation to sustainable development in their specific areas of research and geographic region. Based on a statement prepared by Gérard Duhaime, papers will be presented by project researchers at a conference to be held in Quebec City in May 1999. A joint publication is anticipated for the year 2000.

Theme 2: Formal indicators of development, well-being and quality of life in northernmost Europe: a study of changes on the national and regional level (Leo Granberg)

This project aims to provide standardized and comparable data for specific demographic and socio-economic indicators focusing on local populations in the northernmost parts of Europe, the Barents Euro-arctic Region (excluding the Republic of Karelia). The emphasis lies on the northern provinces of Finland, Norway and Sweden with efforts, if feasible, to obtain similar data sets for the Murmansk and Archangelsk Districts in northwestern Russia. The data will be obtained through the respective official statistical offices at different levels covering the 1990s. They will be collated for the general purposes of the research initiative in order to permit comparisons with data sets from Greenland, Nunavik (Québec) and Nunavut (eastern part of the Northwest Territories) in Canada, and Alaska. The areas include demographic conditions, socio-economic activities, resource utilization, and the impact of environmental changes.

The first step is to identify the various sources and review the

literature, the second step will focus on the acquisition of complete data sets, and the third will produce the analysis and interpretation of the data for the projection of possible scenarios for positive and negative parameters that might enhance or impede expected levels of development in northern regions. Although specific economic theories and methodologies will be applied, the interdisciplinary approach to the central questions will be maintained through constant discussion among the researchers working in other sub-projects (coordination by Gérard Duhaime).

Leo Granberg, responsible for this section, has extensive research experience in the above questions and study area. He has established cooperation with the Norwegian Institute of Settlement and Regional Research (NIBR) in Alta through the RUSCA (Russian-Scandinavian Commercial Cooperation) project, as well as with the Kola Science Center (Institute of Economic Problems) in Apatity.

Theme 3: Informal aspects of socio-economic development and well-being and the maintenance of local cultures: case studies.

As a balance to the macro-level studies under Theme 2, the projects under Theme 3 will use tested anthropological and geographical fieldwork methods and sociological survey techniques to obtain a detailed insight into the contemporary changes on the micro-, i.e. community-level in the region. All project researchers are familiar with local, aboriginal

communities in northern Fennoscandia or northwestern Russia (Nenetsia), and have conducted intensive field work among Sámi, Finns, Nenets, Komi, or Russians. Using the researchers' own studies and local experiences as a base, shorter and longer field studies including surveys and interviews will be pursued over the next two to four years.

The studies focus on informal systems of socio-economic exchange and support in local communities related to kinship structures, and cultural and linguistic affiliations. What kind of influences these systems have on the maintenance of cultural distinctness in the different political structures of the specific region will be tested. A major focus is the utilization of renewable resources e.g. in reindeer herding supplemented by fishing, hunting and gathering. However, the social and cultural dimensions of local northern societies internally and externally also play an important role in these case studies. Close cooperation and coordination have been established among all sub-projects and with local communities. It is anticipated that these case studies will be supplemented by additional projects on issues of health, education and identity because these areas emerged at the first project seminar held at Rovaniemi in early November 1998.

The project's tasks are divided among several researchers who bring their own qualifications to each case study.

Tuula Tuisku is currently finishing her PhD on adaptive strategies in Nenets reindeer herding

in Nenetsia (Russia). With a Master's degree in anthropology from Moscow State University and work experience in Murmansk, she is thoroughly familiar with conditions in Russia. She will be a post-doctoral fellow in the Department of Geography (McGill University) to analyze existing materials and collect additional data during two field studies in Finland (Värriö, Savukoski) and Russia (several communities in Nenetsia).

Marja-Terttu (Lydia) Heikkilä has an MA in Political History and Sociology from Turku University and 10 years of experience, living in northwestern Finnish Lapland, working on various research projects conducted for government agencies and local organizations. These projects included the development of economic and cultural policies. Within this project she will pursue her PhD in sociology at the Faculty of Sciences (University of Lapland) under Müller-Wille's supervision. Heikkilä has a long-standing interest in the contemporary conditions of local reindeer herding communities.

Anni-Siiri Länsman has an MA in Sociology from Tampere University. She has also pursued studies in Sámi language, literature and culture at Tromsø, Oslo and Oulu and worked for the Sámi Radio. She is the head of the Sámi Language and Culture Section of the Sámi (Regional) Educational Center in Inari. She started her PhD studies in Sociology at the Faculty of Social Sciences (University of Lapland) under Müller-Wille's supervision in cooperation with Pertti Alasuutari (professor of sociology, Tampere) and Soile Veijola

(lecturer in tourism, Rovaniemi). Länsman has a keen interest in the social and economic impact of external influences on local societies such as through the educational system (e.g. boarding schools), alcohol, and tourism.

Ludger Müller-Wille has worked in northernmost Fennoscandia since the late 1960s and in northern Canada since the early 1970s. This project allows him to trace changes over long periods that are due to political and socio-economic, but also environmental influences. The study establishes a personal timeline spanning more than three decades.

Themes 3.1 to 3.4 are currently in their preparatory and beginning stages, and are thus only listed here under their working titles.

Theme 3.1: Socio-economic development and well-being in local northern communities: reindeer management by Finns and Nenets (Tuula Tuisku). Sites: Communities in the southern areas of the reindeer management region of the Province of Lapland (Finland) and in the environs north of Naryan Mar (Nenets National Okrug, Archangelsk Oblast, Russia). The Village Committee of Värriö (Savukoski) has offered cooperation and a research agreement is being negotiate in late 1998.

Theme 3.2: Impact of external tourism on local residents in Upper Finnish Lapland: the role of alcohol in socio-economic relations [Finn. *väärtisuhteet*] between Finns and Sámi (Anni-Siiri Länsman). Sites: communities in Sápmi in northern Finland.

Theme 3.3: The Welfare State and Reindeer Herding Economy - Impacts of policies and their implementation in developing areas: The case of northwestern Finnish Lapland. (Marja-Terttu Heikkilä). Sites: northern Finland, municipality of Enontekiö.

Theme 3.4: Socio-economic and cultural viability of local communities: aspects of ethnic and regional identities in Upper Lapland, Finland (Ludger Müller-Wille). Sites: municipalities of Inari and Utsjoki in Upper Finnish Lapland.

Events in 1998

March: announcement of the project in Finland with positive reactions from prospective collaborators to expand the existing network.

April 28: inauguration of the Major Collaborative Research Initiative at Université Laval in Québec (Québec).

May 21-23: participation by Granberg, Müller-Wille, and Tuisku in the Third International Congress of Arctic Social Sciences in Copenhagen; initial meeting with project members from Alaska, Canada, and Denmark

June 17: coordination meeting of the Research Initiative at Université Laval.

Summer: development of network and partnerships with interested researchers and institutions; dissemination of information.

September: Länsman begins doctoral studies and develops project strategy, conducts interviews.

November: Heikkilä starts her studies and project preparations.

November 5 and 6: project seminar on "Socio-economic well-being in northernmost Europe" held at the Arctic Centre in Rovaniemi and chaired by Müller-Wille. The seminar brought together 17 participants from Finland, Germany, Norway, and Sápmi, who presented their projects and research interests. The discussion stimulated further cooperation in seeking common research themes and further funding. The next project seminar will be organized in Anár/Inari in late winter 1999.

November 20: research workshop in Québec with Research Initiative's project leaders; discussion of guidelines for project members to consider the concepts 'food security' and 'sustainable development'.

Further information on the project *Prospecta EuroBoreales* or the Research Initiative's activities can be obtained from the author or the electronic bulletin and homepage on the internet maintained by the secretariat at Université Laval (see address below).

Outlook

This project stresses the integration of research approaches and methodologies from a number of disciplines, i.e. anthropology, sociology, economics, and geography. Furthermore, the cooperation and partnership between researchers and local communities and their institutions, as well as the application of accepted ethical positions, are the

basic principles in the conduct of research. In this context, it is of paramount importance that these research projects contribute to the understanding of contemporary processes that have an impact on local people's socio-economic development and well-being.

Selected bibliography

- Allardt, Eric 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia (Dimensions of Well-being). Helsinki.
- Armstrong, Terence et al. 1978. The Circumpolar North. New York.
- Barth, Fredrik 1969. Ethnic Groups and Boundaries. Oslo.
- Bröms, Peter et al. 1994. Reconstructing Survival. Evolving Perspectives in Euro-Arctic Politics. Stockholm.
- Finnish Barents Group 1995. Economic Geography and Structure of the Russian Part of the Barents Region. Helsinki.
- Florian, Peter (ed.) 1988. Growth of Limits. Berlin.
- Granberg, Leo 1996. The Barents Sea Region. Construction and Institutionalization of A Multinational Region. Ms. Helsinki.
- Käkönen, Jyrki (ed.) 1996. Dreaming of the Barents Region. Interpreting Cooperation in the Euro-Arctic Rim. Tampere.
- Mäki, Uskali et al. 1993. Rationality, Institutions and Economic Methodology. London.
- Paasi, Anssi 1996. Territories, Boundaries and Consciousness. New York.
- Paine, Robert 1994. Herds of the Tundra. A Portrait of Saami Reindeer Pastoralism. Washington.
- Sámi Instituutita 1990. The Sami People. Karasjok.
- Sklair, Leslie 1991. Sociology of the Global System. Baltimore.
- Seppänen, Susanna 1995. The Barents Region: An Emerging Market. Helsinki.

- Stokke, Olav Schram and Ola Tunander (eds.) 1994. *The Barents Region. Cooperation in Arctic Europe*. London.
- Therborn, Göran 1995. *European Modernity and Beyond. The Trajectory of European Societies 1945-2000*. London.
- World Commission on Culture and Development 1993. *Majority-Minority Relations. The Case of the Sami in Scandinavia*. Kautokeino.
- Yearbook of Nordic Statistics. Copenhagen.

||| The research theme, *Prospecta EuroBoreales*. Socio-economic development and well-being in northernmost Europe - Current Conditions and Future Dimensions of Human Environmental Interactions in Northern Ecosystems (1998-2003), is Project 3 of Theme 1 within the Canadian Major Collaborative Research Initiative (MCRI) [No. 412-97-0014] on *Sustainable Development in the Arctic: Conditions for Food Security, Theme 1: Economic Conditions* led by Gérard Duhaime (Groupe d'Études inuit et circumpolaires, Université Laval, Québec, Canada) and funded by the Social Sciences and Humanities Research Council of Canada (SSHRC), the federal ministries of Health Canada and Indian Affairs and Northern Development (all in Ottawa, Ontario).

Project staff (November 1998): Ludger Müller-Wille, director; Leo Granberg, collaborator; Tuula Tuisku, post-doctoral fellow (as of spring 1999); Marja-Terttu (Lydia) Heikkilä, PhD student (from November 1, 1998); and Anni-Siiri Länsman, PhD student (from September 1, 1998).

Ludger Müller-Wille
Department of Geography
McGill University
805, rue Sherbrooke Ouest
Montréal (Québec)
H3A 2K6 Canada
Email: inmw@musicb.mcgill.ca

Leo Granberg
Swedish School of Social Sciences
University of Helsinki
Topeliusgatan 16, POB 16
FIN-00014 Helsingfors universitet
Finland
Email: leo.granberg@helsinki.fi

Tuula Tuisku
Arctic Centre
University of Lapland
Pohjoisranta 4, POB 122
FIN-96101 Rovaniemi
Finland
Email: tuula.tuisku@urova.fi

Anni-Siiri Länsman
Opistontie
FIN-99870 Anár/Inari
Finland
Email: anni-siiri.lansman@sogsakk.fi

Marja-Terttu (Lydia) Heikkilä
Ovnnesgeaidnu 2060
FIN-99410 Vuottesjävi/Vuontisjärvi
Finland

General Contact for the Canadian research initiative:

Marcelle Chabot
Research and Electronic Bulletin
Coordinator
Groupe d'Études inuit et circumpolaires
Université Laval
Pavillon Ernest-Lemieux
Québec (Québec)
G1K 7P4 Canada
Email: marcelle.chabot@fss.ulaval.ca

Kari Kinnunen

Senior Adviser, Mekong River Commission Secretariat

Yhteistyötä Mekongin alueella

1. Mekongin valuma-alue

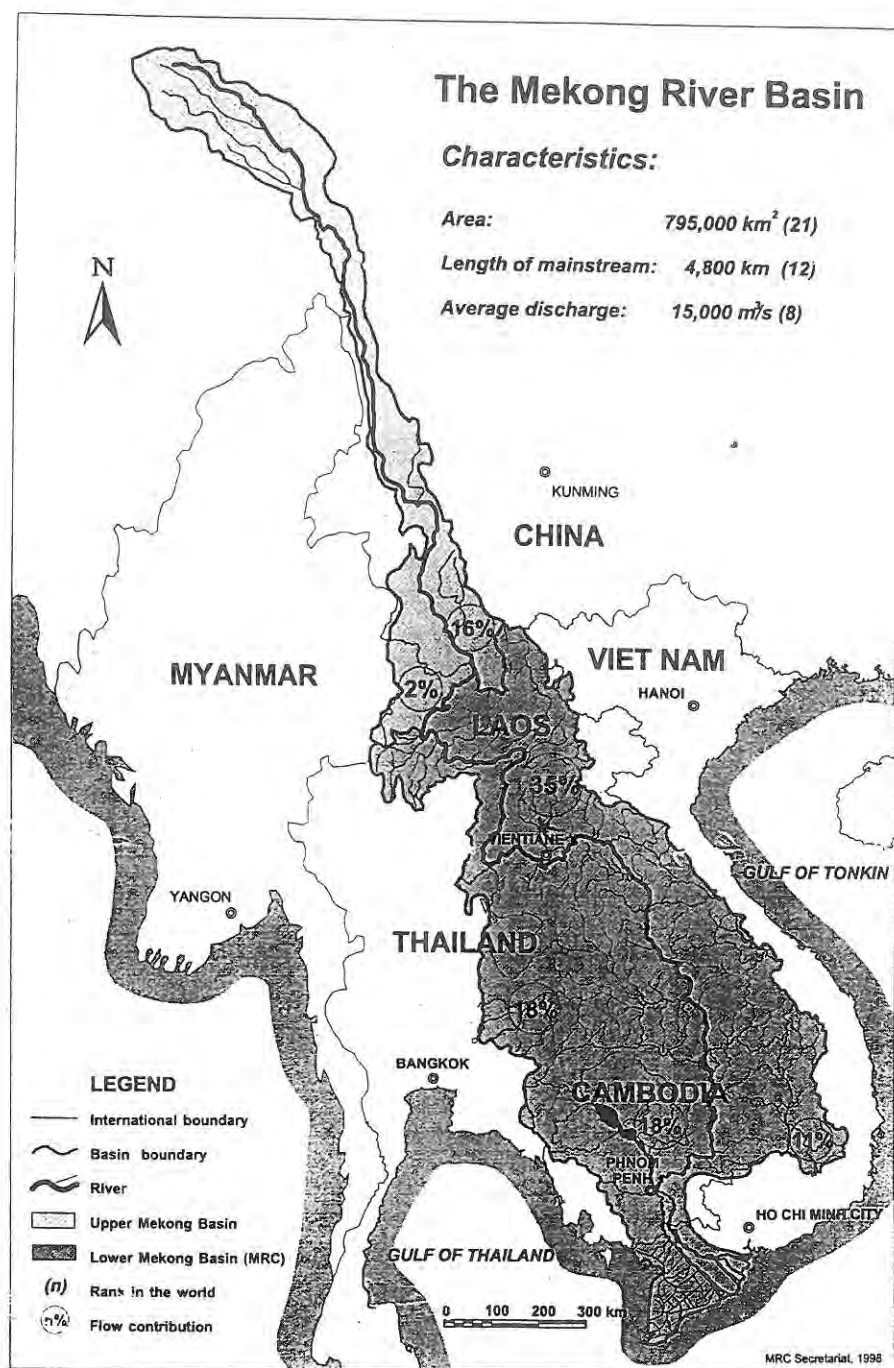
Kaakkois-Aasiassa sijaitseva Mekong on eräs maailman pisimmistä joista. Sen kokonaispituus mitattuna joen alkulähteiltä Himalajan vuoristosta jokisuuhun Etelä-Kiinan merellä, on n. 4800 km. Sen valuma-alueelle, joka on 795 000 km², mahtuisi reilusti kaksi Suomen valtiota. Erilaisilla mittareilla mitattuna Mekong sijoittuu selkeästi maailman kymmenen suurimman jokivesistön joukkoon.

Joen valuma-alue ulottuu kuuden eri valtion alueelle. Mekong-maat ovat: Kiina, Myanmar eli entinen Burma, Laos, Thaimaa, Kambodia ja Viet Nam. Joki virtaa osittain edellä mainittujen maiden halki ja osittain se on myös joidenkin maiden välinen rajajoki (kuva 1).

Joen latvaosat ovat hyvin korkealla Himalajan rinteillä, mistä se virtaa jyrkkien solien ja talvisin lähes Arktisten maisemien kautta Kiinan Yunnanin maakunnan läpi. Joen uomasta on Kiinan puolella, jossa jokea kutsutaan nimellä Lancan, noin 2000 km. Tällä matkalla joki putoaa noin 4,5 km. Vielä Laosissakin joen uoma on osittain hyvinkin jyrkkä, mutta Thaimaahan ja Kambodjaan saavuttuaan joki on jo lähellä laskumerensä, Etelä Kiinan meren pintaa.

Trooppisesta monsuuniilmastosta johtuen joen virtaaman vaihtelut ovat suuret. Tulva-ajan korkeimmat virtaamat ovat olleet lähes 60 000 m³/s ja alimmat virtaamat n. 1/50-osa huippuvirtaamista. Vuoden toisella puoliskolla eli sadekaudella virtaa noin 85-90 % joen koko vuotuisesta virtaamasta. Mekongin virtaamasta syntyy n. 16 % Kiinassa, n. 2 % Myanmarissa, n. 35 % Laosissa, n. 18 % Thaimaassa, n. 18 % Cambodiassa ja n. 11 % Viet Namissa.

Alueella on yksi suuri järvi (kuva 1), Tonle Sap taikka toiselta nimeltään Suuri Järvi. Se on hyvin erikoinen hydraulikaltaan sekä tuotannoltaan eräs maailman tehokkaimmista. Järven hydraulikka noudattelee Mekongin pääuoman veden pinnan kehitystä. Kuivana kautena järvestä virtaa vettä Mekongin pääuomaan ja järvi tyhjenyy niin, että sen keskisyvyys on noin metrin luokkaa ja pinta-ala n. 2500-3000 km². Sadekauden alettua ja Mekongin vedenpinnan kääntynytä nousuun alkaa Mekongista virrata vettä järveen päin. Sadekauden lopulla järven keskisyvyys on kasvanut n. 7 metriin ja pinta-ala noin nelinkertaistunut. Biodiversiteetiltään Mekong on eräs maailman rikkaimmista jokivesistöistä. Sen kalalajien lukumääräksi arvioidaan n. 1200. Myös muu vesiluonto on todella monimuotoinen.

Kuva 1. Mekong joen valuma-alue.

Alueella elävän väestön kannalta katsoen Mekong on erittäin tärkeä. Välittömästi Mekongin tai sen sivujoien tuoton varassa elää arvioiden mukaan n. 62 miljoonaa ihmistä. Nämä ihmiset saavat pääasiallisen eläinproteiininsa joen kaloista ja äyriäisistä. Heidän maataloutensa on täysin riippuvainen Mekongin vedestä ja sen vuodenaikaisesta rytmikasta. Joki on myös perinteisesti tarjonnut joustavan matkustus- ja tavaroiden kuljetusväylän.

2. Joen käyttöpaineet

Mekongin valuma-alueella asuvan väestön elintaso ja joen käytölle asettamat tavoitteet vaihtelevat suuresti:

Ø Kiinan puolella Yunnanin maakunta on osittain teollistunut mutta pääosin elinkeinot ovat maatalousvaltaisia. Maakunta on kuitenkin voimakkaasti kehityksessä ja paineet vesivoiman rakentamiseen ovat suuret. Yunnanissa onkin jo rakennettu kaksi voimalapatoa Mekongin pääuoman poikki. Ne ovat toistaiseksi ainoat pääuoman sulkevat patorakennelmat Mekongilla!

Ø Myanmar on Mekongin valuma-alueella lähinnä harvaanasuttua maaseutua.

Ø Laos, joka on eräs maailman köyhimmistä maista BKT:n perusteella mitattuna, omaa erittäin suuren vesivoimapotentialin ja vain vähän kotimaisia voimavaroja sen jalostamiseen. Toisaalta sen naapurimaat, erityisesti Thaimaa ja Viet Nam kärsivät energiapulasta ja ovat siten valmiita

omalta osaltaan jalostamaan vesivoimaa ja ostamaan sitä.

Ø Thaimaan pohjoisosan vesiresurssit on jo valjastettu lähinnä maatalouden ja vesivoiman tuotannon käyttöön.

Ø Kambodia on vasta toipumassa vuosikymmeniä kestäneestä sotaajasta sekä Puna-Khmerien suorittamasta kansanmurhasta. Heille on tärkeää kehittää maan infrastruktuuria ja turvata Tonle Sap järven tuotantokykyä.

Ø Mekongin deltan alueella Viet Namissa asuu noin 20 miljoonaa ihmistä, jotka ovat riippuvaisia Mekongin tuomasta hedelmällisestä kiintoaineesta ja kasteluvedestä. Tällä hetkellä deltan alue on Viet Namin parasta riisintuotantoaluetta.

Joien käyttöpaineet ovat siten hyvin erilaiset Mekong-perheen eri jäsenten keskuudessa. Kiina haluaa hyödyntää jokea erittäin tehokkaasti lähinnä kasteluun ja vesivoiman tuotantoon, Myanmar on pääosin kiinnostunut kastelusta. Saadakseen kipeästi kaipaamaansa valuuttaa Laos haluaa maahan ulkomaista pääomaa rakentaakseen vesivoimaa ja myydäkseen sitä naapurimailleen. Thaimaa haluaa turvata kasteluun ja vesivoiman tuotantoon jo tällä hetkellä käyttämänsä suuren vesiosuuden jatkuvuuden. Kambodia haluaa turvata Tonle Sap järven kalantuotantokyvyn ja varmistaa kasteluveden riittävyden. Viet Nam ei halua yläpuolisen joen käytön lisäämistä, koska se pelkää kastelujärjestelmiensä kärsivän veden puutteesta ja siitä aiheutuvaa suolaisen meriveden tunkeutumista kastelluille alueille.

3. Joen tilasta

Mekongin ja sen sivujokien veden laatua on seurattu 1980-luvun alkupuolelta lähtien. Ruotsi on rahoittanut seurantaohjelman toteuttamista jo 14 vuoden ajan. Seurantaohjelma on kuitenkin valitettavan huonosti suunniteltu. Vedenlaatuaineisto on vain tallennettu tiedostoksi. Aineiston luotettavuutta ei ole tutkittu eikä kerätyn aineiston perusteella ole kertaan tehty analyysia joen tilasta!

Arvioiden mukaan Mekongin tila veden laadun suhteen on kuitenkin ilmeisen hyvä lukuun ottamatta eräitä paikallisia ongelmia asutuskeskusten alapuolisilla alueilla. On kuitenkin oletettavaa, että ravintoketjussa on keraantyneenä jäämiä kasvinsuojeluaineista ja hyönteismyrkyistä, joita käytetään varsin suruttomasti maanviljelyssä. Vesivoiman rakentamisesta johtuvia virtaamanmuutoksia on jo havaittavissa. Nämä muutokset ovatkin mielestäni suurin vesistöalueella oleva ympäristöuhka. Ei niinkään veden riittämättömyys kuivana kautena, kuten yleisesti oletetaan, vaan liiallinen veden määrä kyseisenä aikana. Jos merkittävä osa alueen vesivoimarakentamispotentiaalista toteutetaan, tulevat alivirtaamat lisääntymään niin paljon, että kosteikot eivät enää kuivu, vaan jäävät pysyvästi veden peittoon. Tämä tulisi muuttamaan ekosysteemejä dramaattisesti ja vaikuttamaan myös negatiivisesti alueen tuotantokapasiteettiin sekä biodiversiteettiin.

4. Mekong River Commission

Mekongin yhteistyöllä on jo yli 40-vuotiset perinteet. Turvataksaan Mekongin veden käytön ja luodakseen yhteistyötä alueen maiden välille, Kambodia, Laos, Thaimaa ja Viet Nam perustivat YK:n avustuksella v. 1957 Mekongin Komitean (Mekong Committee). Komitean tarkoituksena oli kehittää yhdessä joen kastelu-, tulvansuojelu- ja vesivoimaohjelmia ja edistää siten hyvinvointia alueen väestön keskuudessa. Komissio kehittelee monia mittavia vesivoimasuunnitelmia pääuomaan ja merkittävimpiin sivujokiin. Samoin valmistui vuosien mittaan lukuisia suuria tulvatorjuntaohjelmia. Kuitenkin alueen epävakaa poliittiset olot sekä sotatila estivät suunnitelmien toteuttamisen. Kambodia jättäytyi pois komitean toiminnasta v. 1978 jolloin perustettiin väliaikainen Mekong Komitea (Interim Mekong Committee). Tämä johti siihen, että komitea keskittyi koko vesistöalueen sijasta kehittämään lähinnä maakohtaisia ratkaisuja.

Kambodian olojen rauhoituttua ja YK:n järjestettyä maassa vaalit v. 1992, alettiin valmistella uudelleen laajemman komission ja yhteistyösopimuksen tekoa. Vuoden 1995 huhtikuussa sitten allekirjoitettiin "Agreement on the Cooperation for the Sustainable Development of the Mekong River Basin". Allekirjoittajamaat olivat alkuperäisen Mekong Commissionin jäsenmaat. Kiina ja Myanmar jättäytyivät sopimuksen ulkopuolelle edelleenkin, mutta osallistuvat sopimuksen toteuttamiseen tarkkailijajäseninä. Sopimukseen perustuen perustettiin samalla Mekong River Com-

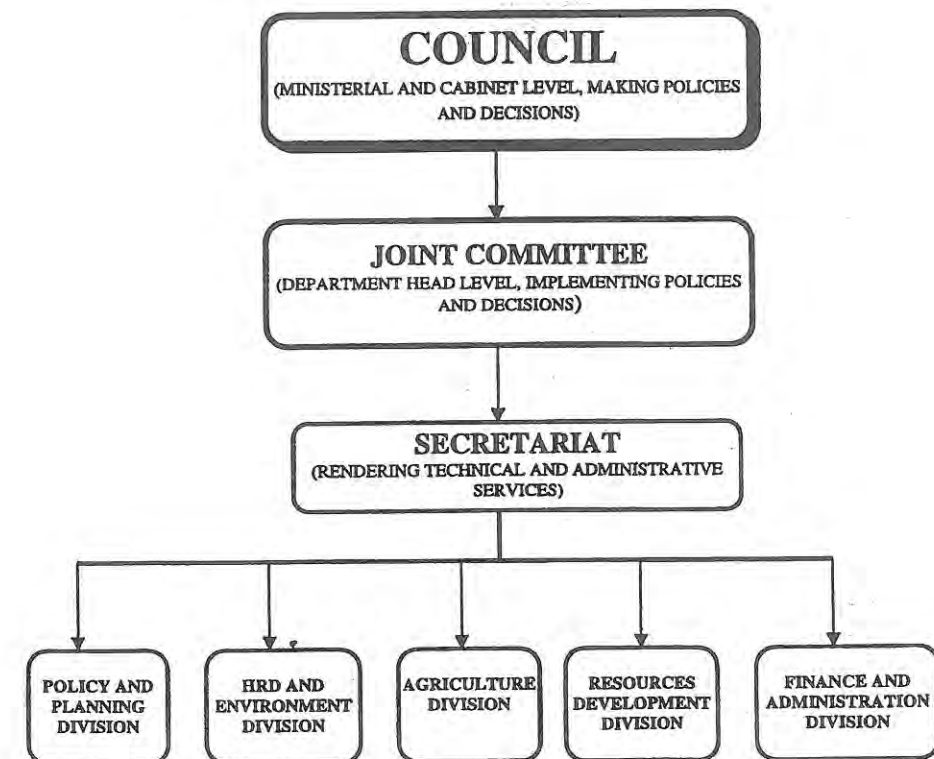
mission sekä Mekong River Commission Secretariat.

Mekong River Commissiossa ylintä päätösvaltaa käyttää kerran vuodessa kokoontuva, jäsenmaiden ministeritason jäsenistä koostuva Council. Councilille valmistelee päätettäviä asioita vähintään kaksi kertaa vuodessa kokoontuva Joint Committee, jonka jäsenet ovat jäsenmaiden

ministeriöiden osastopäällikkötason edustajia. Se myös ohjaa sihteeristön toimintaa.

Varsinaisesta operatiivisesta toiminnasta ja asioiden valmistelusta vastaa sihteeristö. Sihteeristö toimi yli 40 vuotta Bangkokissa, mutta muutti kesällä 1998 Kambodjan pääkaupunkiin Phnom Penhiin Mekongin rannalle.

STRUCTURE OF THE MEKONG RIVER COMMISSION

Kuva 2. Mekong River Commission

4.1 Mekong River Commission Secretariat (MRCS)

Mekong River Commission sihteeristöä johtaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittava Chief Executive Officer eli CEO. Valinnan suorittaa Joint Commission.

Organisaatiossa (kuva 2) on viisi divisioonaa, joissa kussakin on kolme yksikköä. Taloushallinnosta vastaavan divisioonan päällikkö on aina jäsenmaiden ulkopuolelta valittu asiantuntija. Muiden divisioonien päälliköt ovat jäsenmaiden edustajia siten, että kullakin jäsenmaalla on "oma" divisioonansa johdettavanaan. Itse toimin Policy and Planning Divisioonan Planning Unit:issa vanhempana ympäristöasioiden neuvonantajana (Senior Adviser). Tällä hetkellä sihteeristön henkilökuntaan kuuluu noin 100 henkilöä 13 eri maasta.

Sihteeristön hallinto on hyvin traditionaalinen, hierarkkinen ja jäykkä, mikä heikentää sihteeristön tehokkuutta ja vaikeuttaa käytännön toimintaa. Toiminnan tehostamiseen onkin ollut suuria paineita rahoittajien puolelta. Jokaisessa jäsenmaassa toimii Mekongin kansallinen komitea ja veden laadun seurannasta vastaava laboratorio.

Komission toiminnan rahoitus on lähinnä donoreiden varassa. Ne maksavat toteutettavien projektien kokonaiskustannuksista 8 prosenttia sihteeristön hallintokustannuksiin. Lisäksi eräät donorit antavat myös suoraan rahallista tukea komissiolle pääosin koulutukseen sekä henkilökustannuksiin.

4.2 Uusi visio, strategia ja avaintulosalueet

Komissiolla sekä sihteeristöllä ei ole aikaisemmin ollut yhteisesti hyväksyttyä visiota eikä toimintastrategiaa. Myöskin avaintulosten määrittely oli jäänyt tekemättä. Tosin toiminnan suuntaviivat ja tavoitteet on epäsuorasti määritetty Mekongin vuoden 1995 sopimuksessa, mutta niitä ei ole suoranaisesti määriteltä aikaisemmin. Vuoden 1998 aikana määriteltiin komissiolle YK:n Kehitysohjelman (UNDP) avustuksella edellä mainitut toimintaa ohjaavat tavoitteet. Samassa yhteydessä tehtiin sihteeristölle myöskin toimintaohjelma vuodelle 1999. Tässä työssä olen ollut tiiviisti mukana, koska kotoisessa ympäristöhallinnossa on toteutettu periaatteessa samanlaista prosessia. Komission toimielimet, Joint Committee ja Council ovat sittemmin hyväksyneet edellä mainitut asiakirjat.

Vision mukaan Mekongin alueesta pyritään kehittämään: "taloudellisesti menestyvä, sosiaalisesti oikeudenmukainen ja ympäristöllisesti terve alue".

Mekong River Commission pyrkii kehittämään: "kansainvälisesti arvostetuksi ja taloudellisesti itsenäiseksi organisaatioksi, joka palvelee jäsenmaitaan niiden toteuttaessa Mekongin alueen visiota".

Komission vuoden 1995 Mekongin sopimukseen perustuva toiminta-ajatus on kiteytetty siten, että se: "edistää ja koordinoi vesien ja niihin liittyvien resurssien kestäväää suunnittelua ja käyttöä Mekongmaiden yhteiseksi hyväksi ja taatak-

seen alueen ihmisten hyvinvoinnin toteuttamalla strategisia ohjelmia ja aktiviteetteja sekä tuottamalla tieteellistä informaatiota ja antamalla suosituksia.

Visioon ja toiminta-ajatuksen perustuen Komissiolle on määritelty neljä avaintulosaluetta:

- Ø Luonnonvarojen käytön suunnittelu ja kehittäminen
- Ø Ympäristön hoito ja sosiaalisten vaikutusten huomioiminen
- Ø Rekisterit ja informaatiojärjestelmät
- Ø Organisaation johtaminen ja yhteistyö

Avaintulosalueisiin pohjautuen on pyritty muodostamaan Komissiolle ensimmäinen varsinainen toimintasuunnitelma.

5. Lähiajan tärkeimmistä tavoitteista ja tulevaisuudesta

Komission toimintasuunnitelmassa on arvioitu lähiajan tärkeimmäksi tavoitteeksi toteuttaa ns. Vesien käytön säännöstö (Water Utilization Project) jossa pyritään a) kehittämään välineistö vedenkäytösäännösten luomiseksi sekä b) luomaan itse säännöstöt.

Välineistöjä ovat esimerkiksi Mekongin altaan hydrologisen simuloimallinpaketin sekä yhdistetyn hydrologisen ja vedenlaatumallin kehittäminen. Samoin yhteiset seuranta-järjestelmät, seurantatulosten luovutussopimukset sekä yhteisten tiedotusten kehittämissopimukset kuuluvat tähän kategoriaan.

Vedenkäytösääntöjen avulla pyritään sopimaan jäsenmaiden kesken

Mekongin pääuoman ja tärkeimpien sivujokien virtaamalle ja veden laadulle aikaan ja paikkaan sidotut tavoitteet. Sääntöjen avulla pyritään toteuttamaan edellä esitetty Mekonjoen visio.

Projektikonaisuus on suurin koskaan Komissiossa suunniteltu ja toteutettu. Varsinaisen projektin kustannusarvio on 13,7 miljoonaa US\$ ja siihen osittain liittyvien n. 20 jo käynnissä olevan tai suunnitellun Mekong River Commission:in projektin kustannukset ovat n. 51 miljoonaa US\$. Se on tarkoitus aloittaa vuoden 1999 puolessa välissä ja sen suunniteltu kesto on 4 vuotta.

Varsinaisen projektin rahoituksesta tulee vastaamaan pääosin Global Environment Facility (GEF) Maailman Pankin välityksellä. Suomi tulee osallistumaan projektiin lähinnä mallintamalla Kambodiassa sijaitsevan, alueen suurimman ja vesien tuotantokyvyn sekä biologisen monimuotoisuuden kannalta katsoen tärkeimmän järven, Tonle Sapin, hydraulikan ja sedimentaation.

Projektin suunnitelma on tehty, se on hyväksytty Komission päättävissä elimissä sekä alustavasti GEF:issa. Lopullinen projektin rahoituspäätös tullaan tekemään kevättalven 1999 aikana.

Olen täällä ollessani toiminut projektin kehittämisestä vastaavana ns. "projekti-upseerina" sekä olen valmistellut yhdessä Maailman Pankin asiantuntijoiden kanssa lopullisen projektiehdotuksen. Samoin tulen vastaamaan projektin etenemisestä ainakin alkuarviointivaiheeseen ja alustavaan tarjouskuntoon saattamiseen saakka.

Toinen lähivuosien suuri tavoite on aloittaa koko Mekongin altaan vesivarojen hyödyntämistä käsittelevän suunnitelman (Basin Development Plan, BDP) tekeminen. Tämä kuten edellinenkin aktiviteetti perustuu Mekongin vuoden 1995 sopimukseen.

BDP projektin yksityiskohtainen suunnittelu alkaa vuoden 1999 tammi-kuun puolessa välissä ja kestää puolisen vuotta. Suunnittelusta vastaa Jaakko Pöyry Oy:n ruotsalainen tytäryritys.

Varsinainen suunnitelman teko alkanee vuoden 2000 puolessa välissä. Se tulee perustumaan hyvin paljon kehitettäviin vesienkäytön säännöksiin, jotka tulevat asettamaan reunaehdot Mekongin vesivarojen hyödyntämiselle.

MRC on ainoa yhteiseen sopimukseen perustuva jäsenmaiden yhteistyöelin. Siksi sen merkitys voisi olla suurempi ja laajempikin kuin vain Mekongin vesivaroista huolehtiminen.

Komissio perustettiin v. 1995 erittäin suurin odotuksin ja donorit suorastaan tyrkyttivät sille rahaa. Silti sen toiminta on ollut jonkinasteinen pettymys sekä rahoittajille että myös jäsenmaille. Lähinnä operatiivisesta toiminnasta vastaava sihteeristö on nyky muodossaan osoittautunut suhteellisen tehottomaksi ja jäykkäliikkeiseksi toimijaksi. Pettymyksistä johtuen rahoittajat suhtautuivat välillä hyvin epäilevästi sihteeristöön. Kun tänä vuonna saatiin määritellyksi komissiolle ja Mekongille edellä mainitut toimituksia ohjaavat määreet, on rahoittajien luottamus osittain palautunut. He odottavat kuitenkin nopeasti muutoksia sihteeristön toimintaperiaatteissa ja erityisesti toiminnan tehostumista. Jos näihin odotuksiin ei pystytä vastaamaan, tulee Mekong River Commissionin kohtaamaan erityisen suuria rahoitusvaikeuksia eikä se pysty toteuttamaan visiotaan. Lähitulevaisuus tulee näyttämään kehityksen suunnan.

Pertti Veijola

Projektipäällikkö, Tacis Baikal projekti

Ministry of Forestry in Buryatia, 670001 Ulan-Ude, ul. Erbanova; E:mail: finnagro@bss.ru

Piirteitä Baikalin alueen uudistuvien luonnonvarojen kestävän käytön kehittämisestä

Baikalin alue

Baikaljärvi on maailman syvin järvi, 1637 m, ja eräs suurimmista järvistä: pinta-ala 31 500 km² ja pituus yli 600 km. Järven vesi on erittäin puhdasta ja vesiekosysteemi hyvin erikoislaatuinen lukuisine endeemisine eliölajeineen. Baikalin suojelu on Venäjän ympäristönsuojelun suuria kysymyksiä. Baikal on myös koko maailman mittakaavassa merkittävä luontokohde, mitä kuvastaa sen nimeäminen joulukuussa 1996 Unescon Maailman Perintö -kohteeksi.

Baikalin alue voidaan määritellä maantieteellisillä ja kasvimaantieteellisillä perusteilla monella eri tavalla. Baikalin valuma-alue on selkeä käsite ja ympäristönsuojelussa tarkastellaan yhä yleisemmin järveä ja sen valuma- aluetta kokonaisuutena

Suojelusuunnitelmissa Baikalin alueeseen kuuluvaksi luetaan usein noin 200 kilometrin levyinen atmosfäärin vaikutuksen alue järven länsipuolella. Tältä etäisyydeltä Irkutskin alueen ilmansaasteilla on vaikutusta järveen. Baikalin valuma-alueen pinta-ala on 57 milj. ha, josta noin 30 milj. ha sijaitsee Venäjällä ja muu osa Mongoliassa. Baikaliin laskee yli 300 jokea, joista ylivoimaisesti suurin on Mongoliasta alkunsa saava Selenga. Järvi

laskee vetensä Angaran ja edelleen Jenisein kautta Pohjoiseen Jäämereen.

Kasvimaantieteessä käytetään käsitettä *Baikalin Siperia*, joka jakaantuu järven länsipuoliseen (Irkutskin oblast) *Predbaikalin* alueeseen ja itäiseen *Zabaikalin* alueeseen (Burjatian tasavalta ja Chitan oblast). Geologisesti Baikalin Siperia voidaan jakaa *Siperian tasankoon*, johon kuuluu suuri osa Irkutskin oblastista sekä *Sajan-Baikalin vuoristoalueeseen*.

Koska alue sijaitsee suuren mantereiden keskellä ilmasto on mantereinen: kohtalaisen mantereinen Predbaikalilla, selvästi mantereinen Zabaikalilla ja ultrakontinentaalinen pohjoisosan laaksoissa. Talvella on joulumaaliskuussa pysyvä korkeapaine, Siperian antisyklooni, jolloin vallitsee tyyni, aurinkoinen pakkassää. Huhti-kesäkuussa on kuiva tuulinen sääjakso ja pääosa vuoden sademäärästä saadaan kuumien kesän loppupuolella heinä-elokuussa, jolloin kesätulvat ovat tavallisia. Sademäärä ja lämpötilat vaihtelevat suuresti rinteiden suunnan ja korkeusvyöhykkeiden mukaan.

Pääosa Baikalin Siperiasta on ikeroudan aluetta. Jokilaaksoissa ikerouta on laikuttaista käsittäen 5-30 % pinta-alasta, vuoristojen alarinteilla 40-60 % ja ylängöillä yli 60 %. Kesällä sulan kerroksen paksuus on 0,5 - 3,0 metriä

riippuen sijainnista ja maalajista. Kasvillisuuden kannalta ikirouta alentaa kasvukauden aikaista maan lämpötilaa, mutta on toisaalta kuivilla alueilla tärkeä kosteutta lisäävä tekijä.

Baikalin Siperian pohjoisosa sijaitsee noin 58 leveysasteella ja eteläosa noin 50 leveysasteella. Kasvillisuuden zonalisen vyöhykkeisyyden näkökulmasta alue on boreaalisten metsien ja arojen rajalla. Baikalin alue kuuluu *Etelä-Siperian vuoristohavumetsien alueeseen*. Baikalin alue on tärkeä humidisten ja aridisten alueiden välinen ekotoni, jonka sisällä myös elinkeinon ja kulttuurin muutokset ovat selviä. Teoreettisesti arvioituna ilman vuoristojen vaikutusta arot alkaisivat noin 55 leveysasteelta mutta todellisuudessa zonalisia aroja on vain Chitan oblastissa 53 leveysasteen etäpuolella. Vuoristojen korkeusvyöhykkeinä alueelta löytyvät kaikki boreaalisten metsien alavyöhykkeet eteläboreaalista metsistä subalpiinisiin metsiin, joiden yläpuolella on alpiininen vyöhyke. Baikalin Siperiassa boreaalinen metsä kohtaa aron suoraan ilman välissä olevaa nemoraalisten metsien vyöhykettä ja arot ulottuvat laaksojen pohjalla syväälle boreaalisten metsien sisälle. Myös metsääro vaihtumisvyöhykkeenä on varsin suppea.

Burjatian tasavalta

Baikalin valuma-alueesta Venäjällä suurin osa kuuluu Burjatian tasavaltaan, jonka tilanne on hyvä esimerkki Siperian syrjäisten alueiden oloista. Burjatia on pinta-alaltaan, 351 300 km², hieman Suomea suurempi maa. Nykyinen asukasluku on hieman yli

miljoonan, josta yli puolet asuu maan eteläosassa sijaitsevassa pääkaupungissa Ulan-Udessa ja sen tuntumassa Selenga-joen laaksossa. Alkujaan Burjatia oli mongolisten kansojen ryhmään kuuluvien burjaattien asuttama. Heidän pääelinkeinojaan olivat karjatalous, suppea maanviljely, metsästäys, kalastus ja keräily. Osaksi Venäjää maa liitettiin 1600-luvulla, mutta venäläinen väestö on ollut enemmistönä vasta 1930-luvulta lähtien. Nykyisin burjaattien osuus väestöstä on vajaa 30 %. Neuvostoliiton aikana toisen maailman sodan jälkeen maa- ja karjatalousvaltaista maata teollistettiin intensiivisesti ja Burjatian tärkeimpiä teollisuuden aloja ovat nykyään energiassektori ja lähinnä rautateiden toimintaan liittyvä metalliteollisuus. Myös metsäteollisuus ja elintarviketeollisuus ovat tärkeitä aloja.

Maa on virallisesti kaksikielinen ja burjaatin kieli elää selvää renessanssia. Kielen käyttö on ollut periaatteessa mahdollista myös Neuvostoliiton aikana. Tosin 1930-luvulla mongolialainen kirjaimisto muutettiin latinalaiseksi ja hyvin pian edelleen kyrilliseksi. Kulttuurielämässä burjaatit, heidän kielensä ja kulttuurinsa ovat näkyvästi esillä. Toinen todella pieni alkuperäiskansa on maan pohjoisosissa asuva evenkien heimo, jotka olivat alunperin poronhoitajia ja metsästäjiä. Heitä on vain noin 2 000 henkeä. Valtaosa burjaateista kuuluu uskonnoltaan budhalaisuuden lamaistiseen suuntaan. Uusia kirkkoja ja luostareita, "datsaneja", rakennetaan neuvostoaikana hävitettyjen tilalle. Uskonnon asema on tärkeä ja lamoilta on saata-vissa apua ihmisten ongelmiin: sairauden ja sielunhoitoa sekä ohjeita ja en-

nusteita eri elämän tilanteisiin. Huomiota herättävää on nuorten lamojen suuri osuus. Myös ortodoksisen kirkon toiminta on elpynyt. Oma kulttuurinsa on jo 1700-luvulla Burjatian syrjäseuduille maanviljelijöiksi muuttaneilla ns. vanhauskoisilla venäläisillä. Perinteen ja kulttuurin merkityksestä hyvä esimerkki on vuoden 1998 presidentinvaalikampanjan yhteydessä käyty tiukka julkinen keskustelu siitä voidaanko kansallismuseossa olevat tibetiläisen lääketieteen käsikirjan kuvat lainata näyttelyyn Yhdysvaltoihin.

Kehitysongelmia

Burjatian taloudessa ja teollisuudessa vallitsevat samat yleiset ongelmat kuin muuallakin entisessä Neuvostoliitossa. Entiset rakenteet on muutettu mutta todellisuudessa yksityistäminen on ollut vain nimellistä ja suurelta osin vanhat toimintatavat ovat vallalla. Kannattavan yritystoiminnan aikaansaaminen on hyvin vaikeaa lukuunottamatta pienimuotoista vähittäiskauppaa. Näyttää siltä, että viimeisimmän Venäjän yleisen talouskriisin vaikutukset eivät ole Siperian syrjäseuduilla yhtä merkittäviä kuin maan kehittyneemmällä alueilla. Köyhän, pitkälti omavaraistaloudessa elävän maan arkipäivän elämään eivät finanssi- ja rahoitusjärjestelmän muutokset heijastu kovin voimakkaina, kun kotimaisten tuotteiden hintataso pidetään kurissa säästöillä.

Vuoristoisessa Baikalin Siperiassa on monia luontaisia ympäristöriskejä: kaatosateet, tulvat, maan- ja lumivyöryt, eroosio, korkea seismisyys ja joillakin alueilla luontaisesti korkea

radioaktiivisuus. Merkittävimpiä ihmisen toiminnasta johtuvia ympäristöongelmia ovat ilmansaasteet, jokien saastuminen, Baikalin säännöstelyn aiheuttamat haitat sekä roskaaminen ja ympäristön hajakuormitus. Myös metsätalouden vaikutuksia pidetään ongelmana. Ympäristötietoisuus on julkisessa keskustelussa yllättävän korkealla tasolla, vaikka toisaalta käytännössä monenlainen piittaamattomuus on yleistä. Baikalin ja sen valuma-alueen ympäristösuojelun edistämiseksi ollaan parhaillaan säätämässä federaation tasolla lakia Baikalin suojelusta. Laki tulee merkittävästi rajoittamaan mm. ympäristöä pilaavan teollisuuden sijoittumista Baikalin tuntumaan. Kansainvälinen paine Baikalin alueen ympäristönsuojelun kehittämiseen on merkittävä tekijä.

Burjatiassa on peltoviljelyyn sopivaa maata verrattain vähän. Neuvostoliiton ajan uudisraivaushengessä otettiin suuria ennen laidunmaina olleita alueita viljanviljelyyn käyttäen lannoitusta ja muita tehoviljelyn keinoja. Näiden marginaalisten kuivien maiden viljely lisäsi merkittävästi eroosiota. Tuotanto on 1990-luvun kuluessa merkittävästi pudonnut, koska esim. lannoitteisiin, koneisiin ja polttoaineisiin ei ole riittävä rahoitusta. Puoliarojen oloissa tärkeiden peltojen suojametsien perustaminen ja hoito on pysähtynyt.

Burjatian karjatalous oli alunperin puolinomadista perheiden ja sukujen muodostamien yksiköiden harjoittamaa taloutta. Tuotannon kollektivisointi toteutettiin täydellisesti 1930-luvun kuluessa. Samalla perinteiset karjarodut korvattiin paremmin tuottavilla, mutta enemmän ympäris-

töä kuormittavilla sekä kalliimpaa ravintoa ja hoitoa vaativilla roduilla. Kolhooseja ja sovhooseja on vielä jäljellä merkittäviä määriä ja uusien yritysmuotojen kehittämien on ha-puilevaa. Yksityisten maatalousyrittäji-en määrä on noussut 1990-luvulla nollasta yli 3000:een. Eläinten ja tuotannon määrä on laskenut selvästi.

Burjatian metsäpinta-ala ja metsävarat ovat suunnilleen yhtä suuret kuin Suomen. Metsien teollinen hyödyntäminen käynnistyi 1920-luvulla Siperian radan valmistuttua. Keski-tetty puunkorjuu avohakkuin laajeni 1960-luvulta lähtien ja enimmänsä hakattiin noin 8 milj. m³ vuodessa lähinnä parhaita mäntymetsiä. Alueella on sahojen lisäksi kaksi pientä selluloosatehdasta: Selenginsk ja Baikalsk, jota pidetään järven suurena uhkana. Puunhankinnan entiset organisaatiot ovat hävinneet ja uudet ovat vasta muotoutumassa. Vuotuinen puunkorjuu on supistunut 1.5 miljoonaan kuutiometriin, mutta silti metsätalouden ympäristövaikutuksia pidetään merkittävänä. Selluloosatehtaiden läheltä voidaan korjata kuitupuuta, mutta yleensä muualla vain parhaiden mäntyttukien hakkuu kannattaa. Näissä oloissa normaali metsänhoito on hyvin vaikeaa ja tärkeimpänä tehtävänä pidetäänkin metsäpalojen torjuntaa. Voidaan ennustaa, että mikäli Baikalin alueella ei pystytä käynnistämään harvennus- ja muita valintahakkuita modernilla tekniikalla, tulee metsätalouden harjoittaminen olemaan tulevaisuudessa ympäristösyistä hyvin vaikeaa.

Baikalin seudulla on paljon lomakeskuksia, parantoloita ja kylpylöitä. Tämän perinteen pohjalta on laa-

dittu matkailun ja luonnon virkistys-käytön kehittämissuunnitelmia. Suuria toiveita asetetaan ns. ekomatkailun suhteen, jonka toivotaan kompensoivan teollisen toiminnan rajoitusten vaikutuksia. Varsin yleinen käsitys on, että kun käytössä on maailmanlaajuisesti tunnettu kohde, niin asiakkaat tulevat lähes automaattisesti. Vaikka matkailun luonnon resurssit ovat hyvät, on kehittäminen moderniksi elinkeinoksi pitkä ja suuria investointeja vaativa prosessi, koska asiakkaat ovat kaukana ja palvelujen infrastruktuuri on vaatimaton. Pieniä ohjelmapalveluyrityksiä on jo olemassa ja lupaavimpana hankkeena voidaan pitää bed and breakfast-tyyppisen toiminnan aloittamista maaseudun muun yritystoiminnan yhteydessä.

Burjatian pohjoisosassa ja eräät vuoristoalueet kuuluvat eteläisimpinä alueina, 55-56 leveysasteella, Venäjän ns. pohjoisiin alueisiin, "krainiy sever", joille ominaista ovat karut luonnonolot, alhainen väkiluku, alkupe-räiskansojen olemassaolo, luontais-elinkeinot sekä niiden ja teollisen kehittämisen ristiriidat. Näille alueille on laadittu omia kehittämissuunnitelmia. Baik-al-Amur radan rakentamishanke 1970-luvulta lähtien muutti pohjoisen Burjatian oloja merkittävästi: väestön määrä moninkertaistui, liikenneyhteydet paranivat ja rakennushankkeet aiheuttivat ympäristöongelmia. Nyt rata on viimeistelyvaiheessa, mutta liikenne on vähäistä ja suunnitellut teollis-tamishankkeet jäivät pääosin toteut-tamatta. Äskettäin laajentuneet tai syntyneet taajamat ovat taantuvan kehityksen kourissa jo ennen kunnolla valmistumistaan. Väestöä muuttaa muualle ja jäävän väestön huollossa ja

toimeentulon järjestämisessä on on-gelmia. Yhtenä osaratkaisuna pidetään perinteisten elinkeinojen kehittämistä.

Kansainvälinen yhteistyö

Baikalin alue ja varsinkin Mongolian ja Kiinan rajalla olevat Burjatian tasa-valta ja Chitan oblast olivat 1990-luvun alkuun ulkomaalaisilta lähes täydellisesti suljettuja. Nykyisin yhteydet sekä itään että länteen ovat tiiviit. Itäinen yhteistyö on etupäässä normaalia kaupankäyntiä Kiinaan, Mongoliaan, Japaniin ja Koreaan. Burjatiassa viritellään suunnitelmia, joiden mukaan maa olisi tulevaisuudessa Venäjän gateway em. maihin ja yleensä Tyynen Meren alueen nopeasti kasvaville markkinoille. Läntisessä yhteistyössä kaupalliset yhteydet ovat tois-taiseksi suppeita ja painopiste on yhteisprojekteissa ja asiantuntijavaihdos-sa. Venäjän ja Yhdysvaltojen kesken sovittiin 1990-luvun alussa korkealla diplomaattisella tasolla Baikalin alueen yhteistyöstä, jonka tuloksena käynnistyi Yhdysvaltojen rahoittamia maankäytön suunnittelun ja luonnon-suojelun kehittämissuunnitelmia. Myös tutkimuslaitosten kesken käynnistyi yhteistyötä. Vuosikymmenen lopulla myös Euroopan Unionin Tacis-ohjelma suuntautui Baikalin alueella ja tällä hetkellä esim. Burjatiassa on käynnissä 7 Tacis-projektia.

Tacis-ohjelman Baikali Pro-jekti

Euroopan Unionin rahoittaman Tacis-ohjelman tavoitteena on entisen Neuvostoliiton ja Mongolian muutos-vaiheen kehityksen tukeminen pää-

osin antamalla asiantuntija-apua ja järjestämällä koulutusta. Tarpeelliset kalustoinvestoinnit ovat mahdollisia, vaikka ohjelman kautta ei varsinaisen tuotantotoiminnan vaatimia investointeja rahoiteta. Ohjelman pää-paino on ollut hallinnon ja koulutuk-sen kehittämisessä, mutta myös maa-talous- elintarvikesektorilla on lukuisia hankkeita. Metsätalouteen painottuvia projekteja on vain muutamia, joista tällä hetkellä toimivista suurimpia ovat Karjalan tasavallan ja Baikalin alueen Tacis-projektit. Edellisen johtavana konsulttina on Metsähallitus ja jäl-kimmäisen Oy Finnagro Ab. Projektien toteuttajat valitaan kansainvälisen tarjouskilpailun perusteella ja yleensä kilpailuun osallistuvissa konsor-tiumeissa on useita eri maiden konsulttiyrityksiä. Baikalin projektissa on suomalaisten lisäksi mukana hollanti-lainen ja tanskalainen yritys.

Tacis-ohjelman Baikali-projektin päätavoitteena on tukea Irkutskin alu-eeen ja Burjatian tasavallan hallintoa alueen uudistuvien luonnonvarojen kestävä käytön kehittämisessä. Työn painopiste on metsätaloudessa. Met-sätalouden suunnittelua kehitetään ottamalla käyttöön Burjatiassa 12:ssa pilotti-hoitoalueessa valkovenäläinen paikkatietojärjestelmä Formap ja vastaavasti Irkutskin alueen 5:ssä hoito-alueessa venäläinen Lugis-järjestelmä. Myös alue-ekologinen suunnittelu käynnistetään Burjatiassa. Metsän-hoitomenetelmiä kehitetään ja en-simmäinen metsätalouden ympäristö-ohje on valmisteilla. Puunkorjuussa selvitetään harvennushakkuiden ja ns. skandinaavisen puutavaralajimenetel-män käyttöönoton edellytyksiä teke-mällä myös käytännön kokeita. Burja-

tian metsäaroalueella kokeillaan mahdollisuuksia ns. puolinomadsen karjalouden edistämiseen.

Kirjoittaja on projektin ainoa alueella pysyvästi oleva asiantuntija. Läntisiä asiantuntijoita on 20 henkeä. He työskentelevät alueella keskimäärin kuukauden jaksoja. Venäläisten ja valkovenäläisten asiantuntijoiden panos on merkittävä. Heitä on projektissa työskennellyt yli 50 henkeä, kun lyhyetkin tehtävät lasketaan mukaan. Projektilla on toimistot Burjatian Ulan-Udessa, missä projektipäällikkö asuu, ja Irkutskissa. Avustavaa henkilökuntaa on 4 henkeä. Projektin budjetti on 2.6 miljoonaa ECUa ja kesto-aika on 2,5 vuotta tammikuusta 1997 kesäkuuhun 1999. Projektin vastaanottajaorganisaatioita ovat Irkutskin aluehallinto ja Burjatian metsäministeriö. Molemmat ovat nimenneet paikallisen koordinaattorin, joiden kanssa projektipäällikkö on tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyösopuolina on myös useita tutkimuslaitoksia ja yrityksiä.

Kansainvälisillä projekteilla ei pystytä ratkaisemaan Venäjän ongelmia, mutta niillä on merkitystä muualla saatujen kokemusten ja kehityksen vaihtoehtojen välittämisessä. Venäjä ei ole kehitysmää samassa mielessä kuin monet eteläiset kohdemaat. Monien alojen teoreettinen asiantuntemus on syvästä, kuten on esim. metsien ja muiden luonnonvarojen suhteen. Ongelmana on sen sijaan toimivien rationaalisten käytäntöjen kehittäminen. Ulkomaisen projektityöntekijän kannalta lähtötilanne on vaativa, koska voidakseen esittää jotakin rakentavaa tulee ensin perehtyä venäläiseen tietoon ja osaamisen tasoon. Konsultointi on yhteistyötä ja uusien ratkai-

sujen etsimistä yhdistämällä paikallista ja läntistä osaamista. Siperian periferiat ovat lappilaiselle asiantuntijalla varsin sopivia kohteita, koska siellä monet nykyiset maaseudun ja luonnonvarojen käytön ongelmat ovat samantyyppisiä kuin Lapissa menneinä vuosikymmeninä.

Kirjallisuutta:

- Alekseev, M.L. & Tulokhonov, A.K. (ed.). 1993. Sever Buryatii. Izdatelstvo BNTS So RAN, Ulan-Ude. 185 p.
- Baikal Atlas. 1993. Roskartografia. Omsk. 160 p.
- Borzhonov, K.T., Puntsukova, S.D. & Tugutov, V.E. 1982. Lesnoy kompleks Baikalskogo regiona. Nauka. Novosibirsk. 88 p.
- Ermikov, V., Meshkova, N., Pritwitz, N. and Podoinitsyna, O. (eds.) 1996. Nastayashchee i budushchee Baikalskogo regiona. The present and future state of the lake Baikal region. Chast 1 - Part 1. Studija Dizain infolio. Novosibirsk. 111 p.
- Imetkhenov, A.B. 1997. Priroda perekhodnoy zony ha primere Baikalskogo regiona. Izdatelstvo Sibirskogo otdeleniya RAN. Novosibirsk. 231 p.
- Nimaeva, L. Ch. (ed.). 1998. Republica Buryatia. Kratkiy entsiklopedicheskiy spravochnik. Izdatelstvo BNTS, Ulan-Ude. 302 p.
- Peshkova, G.A. 1985. Rastitelnost Sibiri. Predbaikale i Zabaikale. Nauka. Novosibirsk. 144 p.
- Sokolov, V.A. 1997. Osnovy upravleniya lesami Sibiri. Izdatelstvo CO RAN, Krasnoyarsk. 308 p.

Oiva Nissinen

MTT, Lapin tutkimusasema

LAPIN KASVINTUOTANTO JA ELINTARVIKE-OMAVARAISUUS

Kansallisen tuotantopolitiikan tavoitteena on elintarvikehuollon turvaaminen kaikissa oloissa. Tuotannon määrällisen riittävyyden ohella tärkeätä on turvata myös ravinnon laatu ja energiasältö. Tuotantopanosten, kuten esimerkiksi polttonesteiden osalta edellytykset omavaraisuuteen ovat kuitenkin rajalliset. Euroopan Unionin jäsenyys helpottaa ja lisää normatiivisissa mahdollisuuksia sekä elintarvikkeiden että tuotantopanosten tuontiin. Toisaalta huolestuttavana tässä tilanteessa koetaan se, että tarve huoltovarmuuden varmistamiseen vähenee ja kotimainen elintarvikkeiden tuotanto supistuu. Houkutusta tuontiin lisää myös se, että elintarvikkeiden varastointi on kallista ja niiden säilyvyys on rajallinen. Varmuusvarastojen ohella kriisiaikojen huoltovarmuus riippuu myös siitä, miten omaa tuotantoa onnistutaan elvyttämään ja ohjaamaan Tuotantovälineiden ja varastojen määrä ja kunto ennen kriisiä vaikuttaa ratkaisevasti huoltovarmuuden tasoon varsinaisen kriisin aikana.

Nykyaikana kriisin luonne saattaa vaihdella hyvin paljon ja erilaiset häiriötilanteet vaikuttavat kukin omalla tavallaan kansalaisten elämään ja elintarvikehuoltoon. Seuraavassa tarkastellaan Lapin kasvintuotantoa ja oman alueellisen elintarviketuotannon riittä-

vyyttä mahdollisessa sulkutilanteessa. Kirjoituksessa keskitytään pelkästään tuotantomääriin olemassa olevilla alkutuotannon resursseilla ja kulutukseen nykyisellä väestömäärällä. Tarkastelussa ei ole huomioitu esimerkiksi polttonesteiden saatavuuden vaikeutumista ja sen vaikutusta tuotantomahdollisuuksiin.

Kasvintuotannon ilmastolliset edellytykset Lapissa

Alueellisen kasvintuotannon on sopeuduttava vallitseviin kasvuolosuhteisiin. Lapissa lyhyen kasvukauden ja alhaisen lämpösomman takia kasvivalikoima on suppea ja varsinaisten ravintokasvien satotaso suhteellisen alhainen. Kasvintuotanto painottuu voimakkaasti nurmirehuviljelyyn ja kotoista karkearehua jalostavaan karjalouteen.

Lapin kasvintuotantoa rajoittavat eniten kasvukauden lyhyys ja alhainen lämpötila. Sen sijaan vedenpuute on hyvin harvoin esteenä sadon saannille. Kasvukaudeksi lasketaan se aika kestästä, jolloin vuorokauden keskilämpötila on pysyvästi yli +5 °C. Lounais-Suomessa kasvukautta on yli 180 päivää, kun se Lapin eri osissa on vain

140-115 päivää. Lämpö määrää kuvataan puolestaan tehoisan lämpötilan summan avulla. Tämä saadaan laske-
malla yhteen kasvukauden vuoro-
kautisten keskilämpötilojen +5 °C
ylittävät osat. Kun tehoisan lämpötilan
summa Suomen etelärannikolla on yli
1300 °C, se on Lapin eteläisemmissä
osissa noin 900 °C ja Utsjoella enää
500 °C. Tosin lämpösummissa on La-
pinkin alueella huomattavia paikall-
silmastosta johtuvia vaihteluita. Te-
hoisan lämpötilan summaa ei voi suo-
raan käyttää kasvun ilmentäjänä eri
osissa maata. Lapissa esimerkiksi vil-
jojen tuleentumiseen tarvitaan huo-
mattavasti pitempi aika kuin Etelä-
Suomessa. Tämä johtuu siitä, että kas-
vukauden päivittäiset keskilämpötilat
Lapissa ovat useita asteita Etelä-
Suomen arvoja alempia. Kun esimer-
kiksi aikaisten ohralajikkeiden keski-
määräiseksi kasvuajaksi ilmoitetaan 84
päivää, on niiden tuleentumiseen Ro-
vaniemellä tarvittu viimeisen kymme-
nen vuoden aikana keskimäärin 95
päivää. Tästä johtuen kasvukauden
pituus on lämpösummaakin rajoitta-
vampi tekijä. Lisäksi elokuun puolivä-
lin jälkeen yleistyvät hallat keskeyttä-
vät monena vuotena viljan ja perunan
kasvun. Ohralla aikaiset hallat huo-
nontavat myös jyväsadon laatua. Sen
sijaan monivuotisten nurmiheinien ja
yksivuotisten rehukasvien viljelylle
lämpöolot ovat Lapissa riittävät, vaika
pitkä kesäpäivä kompensoi osittain
kasvukauden lyhyttä, rehukasvien
kokonaissadot jäävät kuitenkin kesän
lyhyden takia pienemmiksi kuin
muualla Suomessa. Talvehtivien nur-
mien kohdalla suurin riskitekijä on
lumihomeiden aiheuttamat talvitu-

hot ja niistä aiheutuvat sadonmenetyk-
set.

Pellonkäyttö ja viljelyalat

Lapin viljelty peltoala on noin 38 000
ha, josta valtaosa eli 34 000 ha käytetään
rehun tuotantoon. Lapin maata-
lous perustuukin voimakkaasti nauta-
karjatalouteen. Vuoden 1997 lopussa
kotieläintuotantoa harjoitettavia tiloja oli
1810, joista valtaosa, 1258, oli mai-
dontuotannossa (taulukot 1-2). Maa-
tilojen myyntituloista yli 80 % saadaan
maidosta ja lihasta. Vuonna 1997 vil-
ja-ala oli 3100 ha, josta ohran osuus
oli 2700 ha. Perunaa viljeltiin tiloilla
arvioiden mukaan noin 600 hehtaari-
la. Vihanneksia ja marjoja viljeltiin 61
hehtaarin alalla. Kaiken kaikkiaan
maataloustuotantoa harjoitetaan 2500
tilalla. Pelkästään kasvintuotantoa
harjoitettavia tiloja on noin 660, joista
viljatilajoja on ainoastaan 14 ja puutar-
hatiloja 51. Valtakunnallisesti Lapin
tuotemäärät ovat vähäisiä. Päätuot-
teen, maidon osuus on ainoastaan 4 %
koko valtakunnassa tuotetun maidon
määrästä.

Tuotanto ja omavaraisuus

Vuonna 1997 Lapissa tuotettiin mai-
toa lähes 99 miljoonaa litraa. Verratta-
essa tuotantoa ja kulutusta Lappi on-
kin omavarainen tällä hetkellä ainoas-
taan maidon osalta (taulukko 3). Myös
naudanlihan kohdalla omavaraisuus-
aste on kohtuullisen hyvä, 87 %. Sen
sijaan sianlihan osalta Lapin oma tuo-
tanto on ainoastaan 600 000 kiloa, mi-
kä kattaa alle 10 % kulutuksesta. Myös

lampaanlihan tuotanto on vähentynyt
koko ajan. Ravintokasveista perunan
viljelyala on pienentynyt ja tuotanto
on vähentynyt viimeisen vuosien aika-
na. Lisäksi perunaomavaraisuus vaihtelee
suuresti vuosittaisten satovaihteluiden
mukaan. Keskimääräisesti Lapin oma sato
kattaa hieman yli puolet kulutuksesta.
Mikäli ohra käytetään leipäviljäksi,
7 miljoonan kilon sato merkitsisi noin 48
prosentin viljaomavaraisuutta. Tällä
hetkellä ohrasato käytetään kuitenkin
lähes kokonaisuudessaan eläinten rehuksi.
Viljanviljelylle epäedullisten sääolosuh-
teiden takia laadullisesti leipäviljäksi
kelpaavaa satoa saadaan lähinnä vain
Lapin eteläisissä osissa.

Tuotanto ja omavaraisuus kriisitilanteessa

Kriisitilanteessa tuotanto vähenee,
mutta tärkeimpien peruselintarvikkeiden
kulutus lisääntyy. Arvioiden mukaan
nurmikasvien satotaso alenisi 30-40 %.
Kun lisäksi väkirehujen saanti vaikeutuu,
maidon- ja naudanlihan tuotannon oletetaan
vähenevän 25-30 %. Myös ohran satotaso
alenee arviolta 20 %. Sen sijaan perunasadot
pysyvät ennallaan.

Kriisitilanteessa peruselintarvikkeiden,
maidon, perunan ja viljan kulutuksen
arvioidaan lisääntyvän 20-30 %, mutta
lihan käytön vastaavasti vähenevän 20-25
prosentilla. Tuotannon pienentyminen ja
kulutuksen kasvu muuttaisivat merkittävästi
Lapin omavaraisuustasoa (taulukko 4). Vain
naudanlihan osalta omavaraisuusaste
näyttäisi pysyvän ennallaan. Eniten
kriisitilanne vaikuttaisi maitotuottei-

den riittävyteen. Laskelmien mukaan
omavaraisuusaste olisi enää vain 60
prosenttia. Maakunnan oma perunantuotanto
kattaa arvion mukaan vajaa puolet ja
viljantuotanto enää kolmanneksen
tarpeesta. Varsinaisen maataloustuotannon
ohella Lapin nykyinen poromäärä on
lihan osalta merkittävä varmuusvarasto
kriisitilanteen varalle. Vuotuise-
stä 2.7 miljoonan kilon lihantuotannosta
riittäisi 13 kiloa jokaiselle lappilaiselle.

Lapin elintarvikeomavaraisuuden haasteet

Alueellisen omavaraisuuden turvaaminen
edellyttää aktiiviviljelyssä olevan
peltoalan säilyttämistä, karjatilojen
kannattavuuden turvaamista ja tilamäärän
säilyttämistä sekä tarvittavat tuotantovälineet
ja varastotilat. Karjatalouteen perustuva
tuotanto on pitkäjänteistä toimintaa ja sen
aloittaminen vaatii suuria investointeja.
Lapissa alkutuotanto supistuu edelleenkin ja
sitä kautta myös elintarvikeomavaraisuus
tulee edelleenkin laskemaan. On oletettavaa,
että lähivuosina normaalioloissakaan
myöskään Lapin oma maidontuotanto ei enää
riitä yksityistalouksien ja jalostavan teollisuuden
tarpeeseen. Sulkutilanteessa karkeasti
arvioiden Lapin maatalous pystyisi tuottamaan
peruselintarvikkeet korkeintaan puolelle
Lapin väestöstä. Peruselintarvikkeiden
osalta omavaraisuus edellyttäisi sitä, että
peltoalan ja eläinmäärien suhteen pitäisi
päästä takaisin 1960-luvun tasoon. Nykyisellä
tilamäärällä tämä on mahdotonta, koska se
edellyttäisi 14 hehtaarin lisäpellon ja 8
lisälehmän hankkimista jo-

kaiselle aktiivitalalle. Kun tuotannon uudelleen käynnistäminen karjatalouden jo lopettaneilla tiloilla ei ole käytännössä mahdollista, tuotantopohja elintarvikeomavaraisuudelle on jo menetetty. Luomutuotannon lisääntyminen merkitsee huoltovarmuussisää perinteisten tuotantomuotojen rinnalle. Myös palstaviljely ja varsinkin Lapissa luontaistuotteiden (kalastus, metsästys, marjastus, sienestys) hyväksikäyttö on kriisitilanteessa merkittävä turva elintarvikehuollon kannalta. Nykyiselläänkin marjoja ja sieniä kerätään Lapissa kotikäyttö mukaan lukien vuosittain arviolta yhteensä 3-4 miljoonaa kiloa.

Lähteet

- Elintarviketieto Oy 1998. Elintarviketalous 1998. 68 s.
- Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus 1997. Maataloustilastollinen vuosikirja 1997. 268 s.
- Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus 1997. Tietokappa 11-12/97. Maataloustilastollinen kuukausikatsaus. 35 s.
- Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus 1998. Tietokappa 2/98. Maataloustilastollinen kuukausikatsaus. 40 s.
- Maatalouden tutkimuskeskus 1988-1997. Lapin tutkimusaseman koetulokset 1990-1997. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta 1994. Elintarvikehuoltotyöryhmän -94:n mietintö. 35 s.
- Maataloustuottajain Lapin Liitto 1998. Vuosikertomus 1997. 52 s.

Taulukko 1. Pellon käyttö (ha) ja eläinmäärät (kpl) Lapissa 1997.

Rehukasvit	33 900
Vilja (ohra)	3 100
Peruna	600
Vihannekset ja marjat	61
Viljelyksessä yhteensä	37 700
Lypsylehmät	14 600
Lihanaudat	13 100
Lhasiat	2 200
Lampaat	5800

Taulukko 2. Lapin maatilojen lukumäärä (kpl) tuotantosuunnittain 1997.

Kotieläintuotanto	1810
- maidontuotanto	1258
- naudanliha	272
- lammastalous	123
- sianlihantuotanto	18
Kasvinviljely	662
- viljatilat	14
Puutarhatalous	51

Taulukko 3. Elintarvikkeiden tuotanto ja kulutus Lapissa 1997.

	Tuotanto Milj. l / kg	Kulutus Milj. l / kg	Omavaraisuus- aste %
Maito	98.7	98.5	100
Naudanliha	3.3	3.8	87
Sianliha	0.6	6.5	9
Lampaanliha	0.04	?	(0.2 kg/v/henkilö)
Poronliha	2.7	?	(13 kg/v/henkilö)
Peruna	7.9	12.0	65
Vilja (ohra)	6.9	14.5	48 ?

Taulukko 4. Arvio Lapin elintarvikeomavaraisuudesta kriisitilanteessa.

	Tuotanto Milj. l / kg	Kulutus Milj. l / kg	Omavaraisuus- aste %
Maito	70	115	61
Peruna	7	15	46
Vilja(ohra)	6	18	33 ?
Naudanliha	2.5	2.9	86

Taulukko 5. Kriisitilanteessa omavaraisuus edellyttää:

Peltoala yhteensä (ha)	74 000
- rehukasvit	63 000
- peruna	1 000
- vilja	10 000
Lehmät (kpl)	25 000

Lapin tutkimusseuran toimintakertomus vuodelta 1997

Vuosi 1997 oli Lapin tutkimusseuran 38. toimintavuosi. Vuoden toimintaa leimasi siirtyminen internet-aikaan ja ensimmäisen EU-projektin loppuunsaattaminen.

Kokoukset ja muut tilaisuudet

Vuosikokous pidettiin Sodankylässä 14.6.1997. Kokouksen yleisöesitelmän piti Perä-Pohjolan puistoalueen johtaja Eero Tikkanen. Hän esitelmöi Metsähallituksen luonnonsuojelualueiden organisaatiosta sekä Perä-Pohjolan puistoalueella tehtävästä tutkimuksesta. Syyskokous pidettiin Rovaniemellä Lapin yliopiston mediatieteen laitoksella ja yleisöesitelmän piti mediatieteen professori Mauri Ylä-Kotola. Hän selvitteli esitelmässään mediatieteen luonnetta ja perusteita sekä siihen liittyvän tutkimuksen lähtökohtaa ja tulevaisuuden näkymiä. Kokouksessa valittiin hallitukseen Mikko Honkamo Geologian tutkimuskeskuksesta Matti Äyräksen tilalle ja Heikki Jussila Ilmatieteen laitokselta Jukka Kiiverin tilalle. Viimeksi mainittu ei kuitenkaan voinut ottaa tehtävää vastaan, joten hallitus on toiminut yhtä jäsentä pienemmällä kokoonpanolla. Maaliskuussa pidettiin Lapin tiede- ja kulttuuripäivät. Tutkimusseura osallistui järjestelyihin. Teemana oli "Pettäkö pohja - muuttuuko malli? Hyvinvointiyhteiskunnan arvot ja järjestelmät tulevaisuuden Suomessa". Pääesitelmöitsijänä oli arkkipiispa John Wikström.

Lapin tutkimus tunnetuksi -projekti

Lapin liitto hyväksyi helmikuussa 1996 Lapin tutkimus tunnetuksi -projektin EU-osarahoitteiseksi projektiksi osana Lapin EU-ohjelmaa: "Tietoverkkopalvelujen kehittäminen". Projekti on toteutettu Lapin tutkimusseuran ja Arktisen keskuksen yhteistyönä. Projektin tarkoituksena oli kerätä ja muokata Lapin tutkimusta koskevaa perustietoa Internet-verkkoon sopivaan muotoon, perustaa sähköpostia hyödyntävä keskusteluryhmä Lapin tutkimuksesta kiinnostuneille ja painattaa esittelymateriaalia Lapin tutkimusyksiköistä suomen- ja englanninkielisinä versioina ja selvittää Lapin tutkimusrahoituksen tilaa.

Projektin tulokset:

Avattiin Lapin tutkimusseuraa ja Lapin tutkimusyksiköitä esittelevät www-sivut. Käynnistettiin internetiin sähköinen keskustelufoorumi Lapland Research Forum, LAPRES, jolla keskustelelee tätä kirjoitettaessa noin 90 ihmistä. Koottiin ja painatettiin esittelykansiot Lapissa toimivista tutkimusyksiköistä. Suomenkielinen kansio sisältää yhteystiedot kaikkiin 30 Lapin tutkimusyksikköön sekä sivun pituisen esittelyn tutkimustoiminnasta 28 tutkimusyksikön osalta. Englanninkielisessä versiossa on tällä hetkellä tiedot 20 yksikön toiminnasta. Koska esittelyt on painettu irrallisille A4-lehtisille, voidaan niitä ja kansioita täydentää jatkossa ja tietoja muokata tutkimusyksiköiden niin halutessa. Www-

sivujen suunnittelusta vastasi Anne Ihalmo-Kuljukka ja kirjallisten versioiden suunnittelusta Pia Aarnio, molemmat ovat Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan opiskelijoita.

Tiedotustilaisuus projektista pidettiin huhtikuun lopussa. Materiaali on jaettu Lapin tutkimusyksiköille, tutkimusseuran jäsenille, Lapin kunnille ja vaihtojulkaisuina seuran normaalijakelun mukaisesti. Kansioita voi tilata tutkimusseuralta. Kansia on painettu yhteensä 2000 kappaletta. Lisäpainokseen ei ole toistaiseksi rahoitusta.

Edustukset

Koulutus maakunnallisena avaintekijänä -projektin lääninhallituksen nimeämään työryhmään seura nimesi Mikko Honkamon ja Lapin liiton nimeämään työryhmään Helka Urposen. Lapin yliopistosäätiön hallituksen jäseneksi kaudelle 1998-2000 nimettiin Kristina Rissanen. Edellinen hallitus oli nimetty toimikaudeksi 1995-1997. Siinä toimi edustajana Aulis Ritari. Kristina Rissanen edusti seuraa Lapin yliopiston kirjaston johtokunnan varajäsenenä. Lapin tiede- ja kulttuuripäivien suunnittelutoimikunnassa seura edusti Leena Soininen. Hän edusti seuraa myös Sodankylän observatorion avajaisissa, sen siirtyessä Oulun yliopiston erillislaitokseksi.

Julkaisut, julkaisujen vaihto ja kirjasto

Seuran vuosikirjan ilmestyminen siirtyi vuoden 1998 puolelle. Syynä oli lähinnä Lapin tutkimus tunnetuksi -

projektin loppuun saattaminen hallituksen toimesta. Vuonna 1995 Suomen Akatemia oli myöntänyt 15 000 markkaa Acta-sarjan julkaisuun: "Pohjoisten ekosysteemien tila ja tulevaisuus". Koska julkaisu ei valmistunut vuoden 1996 aikana, saatiin tieto, että raha on palautettava. Myöhemmin todettiin, että samasta aiheesta tai siihen läheisesti liittyen on ilmestynyt tai ilmestymässä useita julkaisuja, joissa jopa kirjoittajat olivat osittain samoja.

Lapin tutkimusseuran kirjasto hoitaa Lapin maakuntakirjasto. Seuran kirjakokoelma koostuu etupäässä vaihtoina saaduista tieteellisistä julkaisuista. Hallitus on päättänyt pyytää selvitystä tutkimusseuran kirjastosta. Kirjaston esittely siirtyi seuraavan vuoden puolelle. Lapin maakuntakirjasto on luovuttanut tilat kellaristaan seuran arkistoa varten. Arkisto on siellä järjestämättä.

Lapin tutkimusseuran kortit

Marja-Liisa Vartiainen voitti tutkimusseuran taideopiskelijoille järjestetyn korttien suunnittelukilpailun. Hänen suunnittelemansa korttisarja painettiin ja on esiteltyä vuosikirjassa 1997.

Seuran historiikki

Seuran historiikin laatijaksi lupautui Heikki Annanpalo. Painokuluihin anottiin rahoitusta Suomen kulttuurirahaston Lapin rahastolta 20 000 markkaa.

Jäsenet

Työjäsenet ovat pysyneet samoina usean vuoden ajan. Pohdintaa on suoritettu siitä, miten vuorovaikutusta hallituksen ja työjäsenten välillä voitaisiin tehostaa. Työjäseneksi kutsuttiin Jari Vilén Lapin liitosta. Uudeksi kirjenvaihtajajäseneksi kutsuttiin Arktisen keskuksen entinen johtaja Manfred Lange. Uusia jäseniä liittyi vuoden 1997 aikana 4.

Tutkimusneuvosto

Tutkimusneuvosto kokoontui kaksi kertaa. Järjestäytymiskokous pidettiin Lapin tutkimusasema Apukassa, missä puheenjohtajaksi valittiin Oiva Nissinen ja varapuheenjohtajaksi Heikki Tuomi-Nikula. Tutkimusneuvoston roolista keskusteltiin ja todettiin, että se on eräänlainen neuvoa antava elin tutkimusseurassa. Kokouksessa Oiva Nissinen esitteli Apukan tutkimusaseman toimintaa ja Kyllikki Lampinen puolestaan Lapin maaseutukeskuksen toimintaa. Todettiin, että maaseudun kehittämiseen liittyviin hankkeisiin on syytä palata tutkimusneuvoston puitteissa. Esiteltiin myös Lapin tutkimus tunnetuksi -projekti tutkimusneuvostolle. Tutkimusneuvoston "pikkujoulukokous" pidettiin jälleen Lapin Kansan tiloissa. Keskustelun alustajina toimivat johtaja Timo Rautajoki Lapin kauppakamarista Kemistä sekä johtaja Martti Varmola Metsäntutkimuslaitoksen Rovaniemen tutkimusasemalta.

Tutkimusneuvoston jäsenet:

Oiva Nissinen, puheenjohtaja
Heikki Tuomi-Nikula, varapuheenjohtaja
Seppo Aho
Marjut Aikio
Markku Autti
Paavo Havas
Rauno Hugg
Ilmo Isotalo
Eero Kataja
Kari Kinnunen
Osmo Kurola
Esko Kyrö
Janne Hukkinen
Tuomo Molander
Seppo Neuvonen
Mauri Nieminen
Hannu Nurmesniemi
Hannele Pokka
Esko Riepula
Kristina Rissanen
Aulis Ritari
Heli Saarinen
Ahti Silvennoinen
Aarno Strömmer
Tapio Tuomilaakso
Arvi Valmari
Martti Varmola
Esa Vuollet

Hallitus

Hallitus kokoontui 9 kertaa.

Hallituksen jäsenet:

LL, FM Leena Soininen, puheenjohtaja
Dos. Helka Urponen, varapuheenjohtaja
FM Mikko Honkamo
HUK Liisa Kurppa
FK Marja Mäkinen
FK Marjaleena Nenonen
MMT Oiva Nissinen
FK Kristina Rissanen
MML Aulis Ritari.

TULOSLASKELMA 1.1.1997 - 31.12.1997**TUOTOT**

Varsinainen toiminta		
Projektin avustukset.....	91 863,83	91 863,83

YLEISET KULUT

Palkat ja palkkiot	1 500,00	
Projektin palkat.....	75 420,00	
Henkilösivukulut	571,36	
Projektin henkilösivukulut	11 104,10	
Kokouskulut	482,60	
Julkaisukulut.....	10 961,90	
Postikulut	2 420,77	
Projektin postikulut.....	1 453,00	
Projektin puhelinkulut	3 803,90	
Konttoritarvikkeet.....	998,21	
Projektin konttoritarvikkeet.....	1 250,10	
Pankin palvelumaksut.....	1 005,00	
Vieraat palvelut.....	4 809,24	
Projektin muut kulut.....	29 469,66	
Muut kulut.....	2 761,70	148 011,54
Kulujäämä		-56 147,71

VARAINHANKINTA

Jäsenmaksutuotot.....	8 025,00	
Korkotuotot.....	336,96	
Muut tuotot.....	45,00	8 406,96

SATUNNAISET KULUT

Avustuksen palautus	15 000,00	-15 000,00
---------------------------	-----------	------------

POISTOT

Poistot kalustosta	522,90	-522,90
--------------------------	--------	---------

TILIKAUDEN TULOS

Tilikauden alijäämä		<u>-63 263,65</u>
---------------------	--	-------------------

TASE 31.12.1997

VASTAAVAA

Rahoitusomaisuus

Rahat ja pankkisaamiset.....	37 165,87	
Siirtosaamiset	67 669,29	104 835,16
		<u>104 835,16</u>

VASTATTAVAA

Oma pääoma

Edellisten vuosien ylijäämä	80 876,41	
Tilikauden alijäämä.....	63 263,65	17 612,76

Vieras pääoma

Tilivelat	70 508,40	
Siirtovelat.....	16 714,00	87 222,40
		<u>104 835,16</u>

Lapin tutkimusseura ry.
40 vuotta

Juhlat:
lauantaina 8.5.1999 klo 18 – 20
Metsäntutkimuslaitoksella,
Eteläranta 55, Rovaniemi

Tervetuloa!

Kristina Rissanen, seurantaryhmän puheenjohtaja
Leena Soininen, Lapin Tutkimusseura ry:n puheenjohtaja

LAPIN TUTKIMUS TUNNETUKSI -projektin loppu- raportin yhteenveto

1. Projektin tausta

Lapin liitto hyväksyi 6.2.1996 päivätyssä päätöksessään N:o 95178 Lapin tutkimusseura ry:n esittämän hankkeen "Lapin tutkimus tunnetuksi" EU-osarahoitteiseksi projektiksi osana Lapin EU-ohjelman toimenpidekokonaisuutta 1.6. "Tietoverkkopalvelujen kehittäminen". Projekti syntyi tutkimusseuran silloisen puheenjohtajan, Aulis Ritarin aloitteesta.

2. Projektin tavoitteet ja niiden toteutuminen

Projektin tavoitteena oli tehdä Lapin tutkimusyksiköissä tehtävää monipuolista tutkimusta tunnetuksi sekä Lapin alueella että sen ulkopuolella ja näin edistää tiedon saantia ja yhteistyötä erityisesti uuden elinkeinotoiminnan tukemiseksi Lapissa. Lapissa toimii 30 tutkimusyksikköä, joiden toiminta on osittain vierasta sekä paikallisille päätäjille että tavallisille lappilaisille.

Projektissa oli tarkoitus kerätä ja muokata Lapin tutkimusta koskevaa perustietoa Internet-verkkoon sopivaan muotoon, perustaa sähköpostia hyödyntävä keskusteluryhmä Lapin tutkimuksesta, painattaa esittelymateriaalia Lapin tutkimuksesta suomen- ja

englanninkielellä sekä selvittää Lapin tutkimusrahoituksen tilaa.

Projektin tuotokset:

- Avattiin Lapin tutkimusyksiköitä ja eri alojen tutkijoita sekä Lapin tutkimusseuraa esittelevät www-sivut, joiden graafisesta suunnittelusta vastasi Lapin Yliopiston taiteiden tiedekunnan opiskelija Anne Ihalmo-Kuljukka.
- Käynnistettiin Internetiin sähköinen keskustelufoorumi "Lapland Research Forum" LAPRES.

- Koottiin ja painatettiin esittelykansion Lapissa toimivista tutkimusyksiköistä. Suomenkielinen kansio sisältää kaikkien 30 Lapin tutkimusyksikön yhteystiedot sekä 28 tutkimusyksikön sivun pituisen esittelyn. Englanninkielisessä versiossa on tiedot 20 yksikön toiminnasta. Koska esittelyt on painettu irrallisille A4 lehtisille, kansioita voi jatkossa täydentää ja tietoja muokata tutkimusyksiköiden niin halutesa. Esitekansion ja -sivujen graafisesta suunnittelusta vastasi Lapin Yliopiston taiteiden tiedekunnan opiskelija Pia Aarnio.

- Selvitys Lapin tutkimusrahoituksen nykyisestä tilasta jäi keskeneräiseksi, koska kaikki yksiköt eivät toimittaneet pyydettyjä tietoja.

Lapin tutkimusta ja avattuja www-sivuja tehtiin tunnetuksi tiedotustilai-

suudessa julkisen sanan edustajille. Työ on vahvistanut ennestäänkin hyvää yhteistyötä Lapin tutkimusseuran, Arktisen keskuksen ja Lapin tutkimusyksiköiden välillä sekä avannut yhteyden Lapin liittoon. Uusien kirjallisten esitteiden ja www-sivujen avulla Lapissa tehtävää tutkimusta on nyt helpompi tehdä tunnetuksi päättäjille ja rahoittajille sekä edistää tutkijoiden ja elinkeinotoiminnan yhteistyötä.

Henkilöstö ja organisaatio

Ohjausryhmä:

Aulis Ritari, pj. 31.8.1996 saakka
 Kristina Rissanen, pj. 1.9.1996 alkaen
 Liisa Kurppa, jäsen 8.5.1996 saakka
 Rainer Salosensaari, jäsen 14.3.1996 alkaen
 Heli Saarinen, jäsen
 Pauli Torvinen, varapj.
 Jari Vilen, valvoja, Lapin liitto

Ohjausryhmä kokoontui yhteensä 8 kertaa, lisäksi pidettiin yksi puhelin kokous. Lapin tutkimusseuran hallitus seurasi projektin kulkua kokouksissaan ja loppuosa tehtiin yhdessä talokootyönä.

Työn suorittajat:

Projektin rahoituksella:
 Aulis Ritari, projektitutkija 1.9.1996 - 31.3.1997
 Leena Ruokanen, projektin kirjallisen materiaalin loppumuokkaus
 Anne Ihalmo-Kuljukka, www-sivujen suunnittelu
 Pia Aarnio, kirjallisen materiaalin graafinen suunnittelu
 Ragnar Müller-Wille, kääntäjä

Arktisen keskuksen osuudella:
 Liisa Kurppa, tietopalvelun päällikkö
 Arto Vitikka, atk-suunnittelija
 Arto Kiurujoki, tutkimusavustaja

4. Projektin toiminta pääpiirteittäin

Projektin alkuperäinen aikataulu oli 1.3.1996 - 28.2.1997. Tutkimusseuran anomuksesta projektille myönnettiin jatkoaikaa joulukuun 1997 loppuun.

1.3 - 31.8.1996 tuotettiin Arktisessa keskuksessa internet-sivuja ja kerättiin tutkimusyksiköiltä tietoja esitteitä varten.

1.9.1996 - 31.3.1997 suunniteltiin paperisesitteitä ja jatkettiin internet-sivujen tekoa

30.4.1997 pidetyssä julkistamistilaisuudessa esiteltiin internet-sivut tiedotusvälineille

Kesän ja syksyn 1997 aikana hallitus teki kirjallisten versioiden suunnittelutyön loppuun ja palkkasi Leena Ruokasen saattamaan työn päätökseen. Hallituksen jäsenet ovat talkootyönä hoitaneet kansioiden kokoamisen ja postituksen

Ensimmäiset kirjalliset versiot annettiin 29.3.98 Lapin Kulttuurirahaston vuosijuhlassa eräille päättäjille. Arktisen tutkimuksen "pohjoista ulottuvuutta" käsitelleen seminaarin yhteydessä 28.4.1998 jaettiin Eduskuntatalon auditoriossa 50 esitettä seminaarin osanottajille. Muun jakelun kohteina olivat tietoja lähettäneet tutkimusyksiköt, Lapin tutkimusseuran ja tutkimusneuvoston jäsenet, Lapin lääninhallitus, Lapin kunnanjohtajat, opilaitokset ja kirjastot. Kansioilla on ollut kysyntää. Kaikki suomenkieliset

on jaettu, joten uusintapainosta suunnitellaan. Englannin kielistä versiota jaetaan tutkimusyksiköiden ja niiden kirjastojen välityksellä. Samoin sitä jaetaan seuran kirjeenvaihtojäsenille ja kansainvälisissä kokouksissa.

Lopputulokset on tutkimusseuran mielestä hyvä, koska heti alkuun WWW-sivujen käyttöaste oli Arktisen keskuksen tietopalvelun mukaan 70 kävijää/kk ja Internetin sähköisellä LAPRES keskustelufoorumilla keskusteli noin 90 ihmistä.

5. Projektin talous

Projektin kokonaiskustannukset olivat 300 000 mk, josta

35% (105 000 mk) myönnettiin maakunnankehittämisrahana
 35% (105 000 mk) EU rahoituksena, EAKR rahasto
 30% (90 000 mk) muu rahoitus oli Arktisen keskuksen työpanosta projektiin

6. Projektin tulosten hyödyntäminen projektivaiheen jälkeen

Valmistunut työ oli Lapin tutkimusseuran ensimmäinen EU-rahoitteinen projekti. Uusi yhteydenpitokanava ja sähköiset ja kirjalliset esitteet parantavat Lapin tutkimusyksiköiden mahdollisuuksia verkostoitua toisiin tutkimusyksiköihin sekä Suomessa että ulkomailla ja elinkeinoelämään. Se edistää esim. yhteisten tutkimusprojektien syntymistä. Valmistunutta työtä voidaan käyttää myös kehitettäessä pohjoiseen ulottuvuuteen liittyviä hankkeita, Suomen ja erityisesti Lapin arktisen tutkimuksen pohjaksi.

Projektivaiheen jälkeen Lapin tutkimusseura ry, Arktisen keskuksen tietopalveluyksikkö ja tutkimusyksiköt ovat vastuussa tietojen päivittämisestä.

LAPIN TUTKIMUSSEURAN TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 1999

Yleistä

Lapin tutkimusseuran tarkoituksena on edistää Lapin alueeseen kohdistuvaa ja Lapissa tehtävää tutkimusta sekä toimia tutkimuksen ja käytännön elinkeinoelämän yhdyksiteenä.

Seura tekee tutkimusaloitteita, tiedottaa tutkimustuloksista ja aktivoi julkista keskustelua tutkimuksen painaloista ja tavoitteista.

Omalta osaltaan seura yhdistää eri alojen tutkijoita sekä välittää Lapia koskevaa tutkimustietoa päättäjien ja yleisön käyttöön. Jäsenistölleen seura julkaisee vuosikirjaa sekä tarjoaa säännöllisen keskustelufoorumia ajankohtaisista pohjoiseen tutkimukseen liittyvistä aiheista internetissä LAPRESlista-keskustelusivulla. Lisäksi seura julkaisee Acta Lapponica Fenniae -tiedesarjaa.

Sääntöjen määräämät kokoukset

Seuran vuosikokous järjestetään juhla-kokouksena 8.5.1999 erikseen päätettävällä paikkakunnalla Rovaniemen ulkopuolella. Sen yhteydessä pidetään esitelmätilaisuus, jossa alustusten ja keskustelun aiheena ovat alueelliset erityiskysymykset.

Syyskokous pidetään viimeistään joulukuussa Rovaniemellä. Tähän hankitaan esitelmiä ajankohtaisista aiheista.

Seuran hallitus kokoontuu 6-8 kertaa. Kokouksissa valmistellaan vuosi- ja syyskokousasiat, käsitellään julkaisu- ja julkaisutoimintaa ja julkaisujen sisältöä, seuran toimintaan ja jäsenistöön liittyviä asioita sekä tutkimusneuvoston hallitukselle antamat asiat.

Muut tilaisuudet

Lapin tutkimusseura osallistuu Lapin tiede- ja kulttuuripäivien järjestämiseen kevätkaudella yhdessä Suomen Kulttuurirahaston kanssa mikäli mahdollista. Lisäksi Lapin tutkimusseura järjestää tai toimii taustavoimana ajankohtaisten keskustelu- ja luentotilaisuuksien järjestämisessä.

Tutkimuspoliittinen ohjelma

Seura edistää omalta osaltaan ohjelmassa esitettyjä tavoitteita pitämällä yllä tutkimuspoliittista keskustelua. Tutkimuspoliittisen ohjelman toteutumista ja painopisteiden muutostarpeita seurataan. Erityisesti tutkitaan ja pyritään hyödyntämään Lapin näkökulmasta "pohjoisen ulottuvuuden" mahdollisuuksia Lapin tutkimuksen hyväksi.

Lapin tutkimus tunnetuksi

Vuonna 1996 Lapin yliopiston Arktisen keskuksen kanssa yhteistyössä al-

kanutta projektia seurataan ja päivitetään edellyttäen, että rahoitus saadaan järjestettyä LAPRESlista-niminen keskusteluryhmä jatkuu. Kotisivut pyritään uusimaan.

Seuran 40. toimintavuosi

Valmistellaan vuoden 1999 eli 40. toimintavuoden juhlallisuuksia. Vuosikokouksen yhteydessä huomioidaan juhlatilaisuus. Sen yhteydessä on tarkoitus julkaista seuran historiikki.

Julkaisu- ja toiminta

Vuoden aikana hankitaan rahoitus ja valmistellaan historiikki tutkimusseuran toiminnasta. Tutkitaan mahdollisuutta kehittää poikkitieteellinen pohjoiseen teemaan liittyvä julkaisu Acta-sarjaan. Acta-sarjan artikkeleihin liitetään englanninkieliset lyhennelmät. Toimitetaan vuosikirja.

Syyskokous: Hallitus ennallaan, tehtävät vaihtuivat

Tutkimusseuran syyskokous järjestettiin 14.12.1999 hotelli Oppipojan auditoriossa.

Yhteisöjäsenmaksu päätettiin nostaa 350:stä 400:aan markkaan. Vuosijäsenmaksu säilyy entisellään 60 mk:ssa.

Toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä tutkimusneuvoston työsuunnitelma vahvistettiin.

Puheenjohtajaksi vuodelle 1999 valittiin Helka Urponen ja varapuheenjohtajaksi Osmo Rätti. Leena Soininen valittiin hallituksen jäseneksi.

Jäsenkunta

Seura pyrkii tehostamaan jäsenhankintaa, sekä henkilö- että yhteisöjäsenien osalta, sekä kehittämään vuorovaikutusta jäsenten välillä.

Muu toiminta

Tutkimusseura tukee pohjoisten alueiden ja Barentsin euroarktisen alueen yhteistyön tiivistämistä. Seurasta on edustaja Lapin yliopiston neuvottelukunnassa ja Lapin yliopistosäätiössä.

Tietopalvelutoimintaansa seura kehittää yhteistyössä erityisesti Lapin maakuntakirjaston, Arktisen keskuksen ja Lapin yliopiston kirjaston kanssa.

Varainhankintaa tehostetaan mm. ilmoitusten hankinnalla vuosikirjaan.

Tutkimusneuvoston jäsenehdokkaat valittiin. Neuvoston kokoonpano vahvistuu, kun ehdokkaat antavat suostumuksensa tehtävään.

Uusia työjäseniä ei valittu. Tilintarkastajiksi valittiin Helena Poikajärvi ja Veikko Vaarala, sekä varalle Tuomas Enbuske ja Reijo Anttila.

TALOUSARVIO VUODELLE 1999

I VARSINAINEN TOIMINTA

Palkat	6 000	
Toimistokulut	7 000	
Tilintarkastus	4 000	
Kokoukset	2 500	
Julkaisukulut		
Vuosikirja	7 000	
Historiikki	10 000	17 000
Yhteensä		36 500

II VARAINHANKINTA

Korkotulot	100
Jäsenmaksut	15 000
Julkaisutulot	400
Korttien myyntitulot	1 000
Avustukset	20 000
Yhteensä	36 500

III TILIKAUDEN TULOS

Tuotot	36 500
Kulut	36 500

LAPIN TUTKIMUSSEURAN TUTKIMUSNEUVOSTON
TYÖSUUNNITELMA VUODELLE 1999

Lapin tutkimusseuran tutkimusneuvosto pyrkii arvioimaan Lapin tutkimuksen tilaa, resursseja ja tavoitteita. Tämä tapahtuu seuraamalla ja tuemalla tutkimuspoliittisen ohjelman toteutumista ja tarvittaessa ohjelman sisältöä uudistamalla.

Tutkimusneuvosto tuo esille maakunnan kehittämisen kannalta tärkeitä tutkimustarpeita ja korostaa riittävien resurssien saamista maakunnan tutkimuksesta vastaaville yksiköille kotimaisen ja kansainvälisen rahoituksen kautta. Lapin tutkijoiden ja Lapin elinkeinoelämän konkreettista yhteistyötä tehostetaan.

Tutkimusneuvosto pitää tärkeänä, että Lapin tutkimusseura ja sen jä-

senet sekä sitä lähellä olevat yhteisöt tiedottavat Lapin tutkimuksesta, sen päämääristä, tarpeista ja tuloksista päätöksentekijöille ja suurelle yleisölle sekä perinteisiä että tiedotuksen uusia kanavia käyttäen. Osallistumismahdollisuuksia tutkimusneuvoston toimintaan laajennetaan mm. järjestämällä avoimia keskusteluiltoja.

Tutkimusneuvoston mielestä pohjoisuuden olemuksen merkityksen erittely on keskeistä Lapin tutkimuksessa. Tutkimuslaitosten, viranomaisten ja yritysten sekä yksityisten tutkijoiden kansainvälisiä yhteyksiä olisi kehitettävä erityisesti Barentsin ja muuallekin sirkumpolaariselle alueelle.

LAPIN TUTKIMUSSEURA ry:n SÄÄNNÖT

Hyväksytty seuran kokouksessa 22.5.1971 ja 12.11.1971. Merkitty yhdistysrekisteriin 19.5.1977.

Nimi

1 §

1. Yhdistyksen nimi on Lapin tutkimusseura ja kotipaikka Rovaniemen kaupunki.

Tarkoitus

2 §

1. Seuran tarkoituksena on toimia Lapin läänin alueeseen kohdistuvan tutkimustyön ja käytännön elämän välisen yhteistyön tehostamiseksi.

3 §

1. Seura toteuttaa tarkoitustaan:

- 1) seuraamalla Lapin tutkimuksen tilaa ja eri alojen tutkimustarvetta
- 2) keräämällä Lappia koskevia tieteellisiä, teknillisiä ja taloudellisia tutkimustuloksia
- 3) laatimalla tutkimusohjelmia eri aloilta
- 4) selvittämällä tutkimusta kaipaavat kohteet erityisesti sellaisilla aloilla, joilla on Lapin elinkeinoelämälle käytännöllistä merkitystä
- 5) tekemällä viranomaisille esityksiä Lapin tutkimuksen edistämiseksi
- 6) saattamalla Lapin tutkimustarve tutkijoiden tietoon ja ohjaamalla tutkijoita maakunnalle tarpeellisiin kohteisiin
- 7) antamalla neuvoja tutkimustyön rahoittamiseksi
- 8) välittämällä tutkimustuloksia tutkijoille, tutkimuksen tarvitsijoille ja Lapin väestölle tiedoksi referoiden, vertaillen ja kansantajuistaen niitä sekä
- 9) pitämällä yllä julkaisutoimintaa ja järjestämällä esitelmätilaisuuksia

Jäsenet

4 §

1. Seuran jäsenet ovat vuosijäseniä, työjäseniä, kirjeenvaihtajajäseniä, yhteisöjäseniä ja kunniajäseniä.
2. Vuosijäseniksi voidaan hyväksyä hyvämaineisia Suomen kansalaisia.

3. Työjäseniksi seura kutsuu tietojensa ja julkaisujensa perusteella ansioituneita tai muutoin seuran pyrkimyksiä edistäviä Suomen kansalaisia.

4. Kirjeenvaihtajajäseniksi voidaan kutsua tietojensa tai julkaisujensa perusteella ansioituneita, seuran toiminnasta kiinnostuneita ulkomaisia tutkijoita.

5. Yhteisöjäseniksi voidaan hyväksyä oikeuskelpoisia yhteisöjä tai säätiöitä, jotka tukevat seuran toimintaa syyskokouksen vahvistamalla kertakaikkisella tai vuotuisella maksulla.

6. Kunniajäseniksi voidaan kutsua sellaisia henkilöitä, joita seura tahtoo erityisesti kunnioittaa.

5 §

1. Ehdotukset vuosi- ja yhteisöjäsenien valitsemisesta tekee kaksi seuran jäsentä sekä vastaavasti työ-, kirjeenvaihtaja- ja kunniajäsenien kutsumisesta kaksi seuran työjäsentä. Ehdotukset jäsenien hyväksymiseksi on jätettävä kirjallisesti seuran hallitukselle. Ehdotettu katsotaan hyväksytyksi seuran jäseneksi, jos hallitus puoltaa ehdotusta ja vähintään kaksi kolmannelle äänestävästä seuran varsinaisessa kokouksessa ehdotusta kannattaa. Vuosi- ja yhteisöjäsenet valitsee kuitenkin hallitus.

2. Seuran jäsenyydestä voidaan varsinaisen kokouksen päätöksellä seuran hallituksen ehdotuksesta erottaa jäsen, joka toimii vastoin seuran tarkoituksia, jossa vähintään kaksi kolmannelle äänestävästä ehdotusta kannattaa. Jäsen, joka ei kirjallisen huomautuksen jälkeen maksa jäsenmaksuaan, katsotaan hallituksen päätöksellä erotetuksi seurasta.

6 §

1. Seuran vuosijäseniltä perittävän jäsenmaksun suuruuden päättää seuran syyskokous. Yhteisöjäsenien jäsenmaksusta on säädetty 4. pykälässä.

3. Seuran työ-, kirjeenvaihtaja- ja kunniajäsenet eivät ole velvollisia suorittamaan seuralle jäsenmaksua.

Hallinto**7 §**

- Seuran hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä kahdeksan muuta jäsentä. Kolmen jäsenen on oltava työjäseniä.
- Syyskokous valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan enintään neljäksi toimintavuodeksi peräkkäin.
- Hallituksen muut jäsenet valitaan seuran syyskokouksessa neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan, ja heistä on kaksi jäsentä vuosittain erovuorossa, kolmena ensimmäisenä vuotena arvan mukaan.
- Hallitus, jonka kokouksessa on pidettävä pöytäkirjaa ja jossa asiat käsitellään puheenjohtajan ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan johdolla, on päätösvaltainen neljän jäsenen läsnäollessa. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, vaaleissa kuitenkin arpa.

8 §

- Hallituksen tehtävänä on:
 - Hoitaa seuran asioita ja huolehtia seuran toiminnan kehittamisestä.
 - hoitaa seuran taloutta
 - valita ja toimestaan vapauttaa sihteerin, tutkimusjohtajan, taloudenhoitajan ja kirjastonhoitajan ja muu tarpeellinen toimihenkilöstö sekä määrätä heidän palkkansa talousarvion puitteissa
 - kutsua seura koolle ja
 - pitää jäsenluetteloa

9 §

- Tutkimusneuvostoon kuuluu vähintään 20 ja enintään 30 jäsentä. Näistä puolen tulee edustaa Lapin läänin hallintoa, teollisuutta, kauppaa ja kulttuurielämää. Toisen puolen on oltava Lapille tärkeiden tutkimusalojen ja organisaatioiden edustajia.
- Tutkimusneuvoston puheenjohtaja kuuluu jäsenenä tutkimusneuvostoon.
- Tutkimusneuvoston jäsenet valitaan seuran syyskokouksessa vuodeksi kerrallaan.
- Tutkimusneuvoston kutsuu ensi kerran koolle seuran hallituksen puheenjohtaja.
- Tutkimusneuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

- Seuran hallituksen varapuheenjohtajalla ja muilla jäsenillä on läsnäolo- ja puheoikeus tutkimusneuvoston kokouksessa.

10 §

- Tutkimusneuvoston tehtävänä on seuran tutkimuspoliittisena elimenä toimia Lapin tutkimuksen edistämiseksi ja maakunnan tiedepolitiikan hoitamiseksi sääntöjen 3 § mukaisesti.

11 §

- Seuran hallitus voi seuran toiminnan tehostamiseksi perustaa jaostoja sekä asettaa erikoistutkimuksia varten tutkimusryhmiä. Hallituksen puheenjohtajalla on oikeus osallistua asiain käsittelyyn kaikissa seuran jaostoissa ja tutkimusryhmissä.

12 §

- Seuran nimen kirjoittaa hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja jompikumpi yhdessä sihteerin tai taloudenhoitajan kanssa tahi hallituksen siihen määräämä henkilö yksinään.

13 §

- Hallituksen puheenjohtaja johtaa seuran toimintaa ja valvoo sen päätösten toimeenpanoa.

14 §

- Tutkimusjohtaja on hallinnollisesti seuran hallituksen alainen toimihenkilö hoitaen seuran toimiston päällikkönä hallituksen määräämiä juoksevia asioita, toimii esittelijänä hallituksen kokouksissa ja huolehtii hallituksen päätösten toimeenpanosta.
- Tutkimusjohtajan päätehtävänä on sääntöjen 3 §:n edellyttämien Lapin tutkimusta edistävien toimien ja selvitysten aktiivinen suorittaminen. Tässä työssään hän saa ohjeita myös tutkimusneuvostolta ja laatii selvityksiä Lapin tutkimuksen tilasta tutkimusneuvostolle. Tutkimusjohtaja toimii tutkimusneuvoston kokousten sihteerinä.

15 §

- Hallituksen sihteerin tehtävänä on pitää hallituksen kokouksissa pöytäkirjaa, avustaa tutkimusjohtajaa hallituksen päätösten toi-

meenpanossa sekä vuosikokouksessa esitetävän vuosikertomuksen laatimisessa.

16 §

- Taloudenhoitajan tehtävänä on huolehtia seuran talouden hoidosta.

17 §

- Kirjastonhoitajan tehtävänä on huolehtia seuran kirjastosta, arkistosta, julkaisuvarastosta ja julkaisujen vaihdosta sekä laatia kalenterivuositain vuosikertomusta varten kertomus kirjaston ja julkaisuvaraston hoidosta.

Omaisuuksien hoito**18 §**

- Seuran rahastoja hoidetaan niiden erikoissääntöjen mukaisesti.

19 §

- Seuran tilit päätetään kalenterivuositain ja jätetään, kun hallitus on ne puolestaan hyväksynyt, tilintarkastajille seuraavan helmikuun kuluessa.
- Tilintarkastajat antavat lausuntonsa rahavarojen hoidosta ja tileistä viimeistään huhtikuun kuluessa.
- Tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä päättää vuosikokous.

Kokoukset**20 §**

- Seuran varsinaisia kokouksia ovat vuosija syyskokous, joissa voidaan pitää esitelmää ja pienempiä esityksiä sekä käsitellään seuraava koskevia asioita. Hallitus kutsuu seuran jäsenet ylimääräiseen kokoukseen tarvittaessa, tai jos viidesosa jäsenistä sitä kirjallisesti hallitukselta vaatii erityisesti ilmoitettua asiaa varten.
- Seuran vuosikokous pidetään viimeistään kesäkuussa. Siinä käsitellään seuraavat asiat:
 - esitetään edellisen kalenterivuoden toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto.
 - päätetään toimintakertomuksen hyväksymisestä ja tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille tilivelvollisille.

3) käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

3. Seuran syyskokous pidetään viimeistään joulukuussa: siinä käsitellään seuraavat asiat:

- määrätään hallituksen ja tutkimusneuvoston kokouspalkkioiden suuruus.
- vahvistetaan jäsenmaksun suuruus.
- vahvistetaan tutkimusneuvoston laatima työsuunnitelma, hallituksen laatima toimintasuunnitelma sekä tulo- ja menoarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi.
- suoritetaan hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali 7. pykälän määräämällä tavalla seuraavaksi kalenterivuodeksi.
- suoritetaan tutkimusneuvoston jäsenten vaali seuraavaksi kalenterivuodeksi.
- valitaan seuraavaa tilikautta varten kaksi varsinaista tilintarkastajaa ja kaksi varamiestä, joista ainakin yhden varsinaisen ja hänen varamiensä tulee olla valantehnyt tilintarkastaja.
- käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.
- Vuosi- ja syyskokous pidetään Lapin läänin alueella, muut kokoukset hallituksen määräämällä paikkakunnalla.

21 §

- Seuran päätäntäoikeutta käyttävät kokouksessa läsnä olevat jäsenet. Kullakin jäsenellä on yksi ääni. Äänestettäessä ratkaisee yksinkertainen äänten enemmistö, paitsi 5. ja 25. pykälässä mainituissa tapauksissa. Äänten mennessä tasan vaali ratkaistaan arvalla, mutta muissa asioissa se mielipide voittaa, johon puheenjohtaja on yhtynyt. Kunnia- ja kirjeenvaihtajajäsenillä on puheoikeus, mutta ei äänioikeutta.

22 §

- Kutsu seuran kokoukseen toimitetaan jäsenille kirjallisesti vähintään kaksi viikkoa ennen kokousta. Kutsun tulee sisältää tiedot kokouksessa esille tulevista asioista.

Julkaisut**23 §**

- Julkaisuista ja niiden jaosta ja vaihdosta päättää seuran hallitus.

Erikoissääädöksiä

24 §

1. Seuralla on oikeus vastaanottaa lahjoituksia ja jälkisäädöksiä sekä omistaa kiinteistöjä.

25 §

1. Jos näihin sääntöihin halutaan muutosta, on vähintään kahden vuosi- tai työjäsenen jätettävä hallitukselle kirjallinen ehdotus asiasta viimeistään kaksi kuukautta ennen seuran kokousta. Päätös tehdään kahdessa peräkkäisessä, vähintään kuukauden väliajoin pidettävässä seuran kokouksessa, jos vähintään kolmeneljännestä annetuista äänistä muutosehdotusta kannattaa.

26 §

1. Jos seura lopettaa toimintansa, sen arkisto, kirjasto ja muut jäljelle jääneet varat on luovutettava jollekin Lapin läänin hyväksi työskentelevälle suomalaiselle, rekisteröidylle yhdistykselle tai muulle oikeuskelpoiselle yhteisölle. Lahjana saatujen varojen suhteen on kuitenkin otettava huomioon, mitä niistä lahjoitettaessa on erikseen määrätty.

2. Ehdotus seuran lopettamisesta on tehtävä samalla tavalla kuin sääntöjen muutosehdotus.

Arktinen maaseudun tutkimus ja neuvonta

 **Lapin
tutkimusasema**
Puh. 016-331 1600, fax 016-331 1633

 **Lapin
maaseutukeskus**
Puh. 016-331 1700, Fax 016-331 1777

Maaseutuyritysten tutkimus-, neuvonta- ja asiantuntijapalvelut luovasti perinteistä ponnistaen

LAPIN TUTKIMUSSEURAN HALLITUS 1998-1999

LL, FM Leena Soininen
puheenjohtaja 1998

Lapin lääninhallitus
Katajaranta 13, 96400 Rovaniemi
Puh. 329 5296 (t), Fax 329 5392
e-mail: leena.soininen@llh.intermin.fi

VTT, Dos. Helka Urponen
*varapuheenjohtaja 1998
puheenjohtaja 1999*

Lapin yliopisto, Täydennyskoulutuskeskus
PL 122, 96101 Rovaniemi
Puh. 341 2940 (t), Fax 341 2951
e-mail: helka.urponen@urova.fi

MML John Derome

Nuotiotie 7, 96100 Rovaniemi
Puh. 379 8043 (k), Fax 336 4640
e-mail: john.derome@metla.fi

FM Mikko Honkamo

Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96100 Rovaniemi
Puh. 020 550 4200 (t), Fax 020 55014
e-mail: mikko.honkamo@gsf.fi

HUK Liisa Kurppa

Arktinen keskus, Lapin Yliopisto
PL 122, 96101 Rovaniemi
Puh. 341 2775 (t), Fax 341 2777
e-mail: liisa.kurppa@urova.fi

FK Marja Mäkinen

Virvatie 2-4 B 1, 96910 Rovaniemi
Puh. 330 1225 (t), Fax 318 705
e-mail: maiju.makinen@lapponia.reg.fi

FK Marja-Leena Nenonen

Lapin ympäristökeskus
Lanssitie 26, 96500 Rovaniemi
Puh. 329 4447 (t), Fax 310 340
e-mail: marja-leena.nenonen@vyh.fi

FK Leif Rantala

Lapin yliopisto, PL 122, 96101 Rovaniemi
Puh. 341 2418 (t), Fax 341 2401

FK Kristina Rissanen

Säteilyturvakeskus
Evakkotie 75 J 19, 96100 Rovaniemi
Puh. 181 4480/379 4361 (t), Fax 379 4369
e-mail: kristina.rissanen@stuk.fi

FT Osmo Rätti
varapuheenjohtaja 1999

Arktinen keskus, Lapin yliopisto
PL 122, 96101 Rovaniemi
Puh. 341 2776 (t), Fax 341 2777
e-mail: osmo.ratti@urova.fi

FM Leena Ruokanen
s sihteeri

Lapin ympäristökeskus, PL 8060, 96101 Rovaniemi
Puh. 329 4467 (t), Fax 310 340
e-mail: leena.ruokanen@vyh.fi

Aila Irvani
rahastonhoitaja

Säteilyturvakeskus
Louhikkotie 28, 96500 Rovaniemi
Puh. 181 4483

Salme Särestöniemi
kirjanpitiäjä

Peräpuistikko 1-3 B 9, 96190 Rovaniemi
Puh. 379 1728

JÄSENLUETTELO

Kunniajäsenet

Siren Gustaf, Professori, Svitiovägen 10, 18262 Djursholm, Stockholm, SVERIGE
Valmari, Arvi, Dosentti, Mäkiranta 2-4, 96400 ROVANIEMI

Kirjeenvaihtajajäsenet

Gibbard P.L., Dr. Botany School, Dowing St., Cambridge, England
Landmark Käre, Dr, Tromsø Museum, Tromsø, NORGE
Müller-Wille Ludger, Dr, 215 Stanley, St. Lambert P.Q., J4R 2R7 CANADA
Lange Manfred, Prof. Dr., Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Institute for Geophysics,
Correnstrasse 24, D-48149 Münster, Germany.

Työjäsenet

Aho Seppo, Dosentti, Inapolku 3 A, 96200 ROVANIEMI
Ahti Teuvo, Professori, Kasvitieteen laitos, Helsingin yliopisto, PL 47, 00140 HELSINKI
Ahvenainen Jorma, Professori, Käsälä 2 A 5, 40250 JYVÄSKYLÄ
Alamäki Yrjö, Kouluneuvos, Vesaisenkatu 4 B, 95400 TORNIO
Annanpalo Heikki, Piiripäällikkö, Koivikkotie 17, 96300 ROVANIEMI
Arrela Veli, Kanslianeuvos, Puutarhakatu 11, 95400 TORNIO
Asp Erkki, Professori, Aaponkuja 7, 21200 RAISIO
Ervamaa Pentti, FT, Satukuja 1 B 10, 02230 ESPOO
Erä-Esko Aarni, Dosentti, Museovirasto, Nervanderinkatu 13, 00100 HELSINKI
Havas Paavo, Professori, Tohtorintie 5, 90570 OULU
Helle Reijo, Professori, Luoteisväylä 25 B, 00200 HELSINKI
Hukkinen Janne, Arktinen keskus, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 Rovaniemi
Hulkko Teuvo, Varatuomari, Koskenranta 9 A 5, 96200 ROVANIEMI
Ilmavirta Veijo, FT, Lukanderinkuja, 04300 HYRYLÄ
Juutinen Paavo, MMT, Kelohongantie 8 D, 02120 ESPOO
Kataja Eero, FT, Kirillinkuja 5, 06400 PORVOO
Kauranne Kalevi, Professori, Satukuja 1 F 35, 02230 ESPOO
Koiso-Kanttila Erkki, Professori, Nuottakunnantie 10, 02230 ESPOO
Korpela Kauko, Professori, Kalkkipaudentie 2 C, 00340 HELSINKI
Kujansuu Raimo, Tutkimusprofessori, Geologian tutkimuskeskus, 02150 ESPOO
Kurtakko Kyösti, Professori, Kivirinne 8, 96910 ROVANIEMI
Kuusela Kullervo, Professori, Munkkiniemenpuistotie 6, 00330 HELSINKI
Lauerma Raimo, FT, Iltatie 10 C, 002210 ESPOO
Lindén Harto, FT, Myllykalliontie 6 A 7, 00200 HELSINKI
Lotvonen Esko, Maakuntajohtaja, Kerotie 11, 96500 ROVANIEMI
Lähde Erkki, Professori, Kastelholmantie 4 D 141, 00900 HELSINKI
Makkonen Väinö, FM,
Mikola Peitsa, Professori, Kyläkirkontie 6-10 D 78, 00370 HELSINKI
Nieminen Mauri, Dosentti, RKTL, Porotutkimusasema, 99901 KAAMANEN
Niini Heikki, Professori, Isomastontie 4 A 3, 00980 HELSINKI
Nissinen Oiva, MMT, Lapin tutkimusasema, Apukka, Tutkijantie 28, 96900 SAARENKYLÄ

Numminen Erkki, MML, Uranuksenkatu 4 a B 30, 11130 RIIHIMÄKI
Okko Veikko, Professori, Lahnaruohontie 3 B 15, 00200 HELSINKI
Oksman Juhani, Professori, Jaakonkuja 1 D 5, 90230 OULU; juhani.oksman@Oulu.fi.
Paakkola Juhani, FT, Huvilatie 24, 90940 JÄÄLI
Paarma Heikki, Professori, Jaakonkuja 1 F, 90230 OULU
Pohтила Eljas, Ylijohtaja, Ajurinkatu 3 A 40, 02600 ESPOO
Pulkkinen Terho, Professori, Tuiskutie 9 B, 00700 HELSINKI
Pulliainen Erkki, Professori, Rantakalliontie 6, 90800 OULU
Rapeli Pentti, FK, Rudolfintie 21 N 101, 00870 HELSINKI
Rissanen Kristina, FK, Evakkotie 75 J 7, 96100 ROVANIEMI
Ritari Aulis, MML, Hopeahaka 3 D 29, 02410 KIRKKONUMMI
Saastamoinen Olli, Apul.prof., Joensuun yliopisto, PL 111, 80101 JOENSUU
Silvennoinen Ahti, FT, Veitikantie 18 A 23, 96100 ROVANIEMI
Silvennoinen Unto, MH, Piisivalkeantie 32, 96200 ROVANIEMI
Strömmer Aarno, VTT, Kirkkokatu 67 B 23, 90120 OULU
Sucksdorff Christian, Professori, Armas Lindgrenintie 16, 00570 HELSINKI
Varmola Martti, VTM, Eteläranta 55, 96300 ROVANIEMI
Wäre Matti, Tekn.tri, Tammitie 8, 00330 HELSINKI
Yletyinen Veijo, FM, Satukuja 1 G, 02230 ESPOO

Vuosijäsenet

Aarni Jukka, Rehtori, Vaskitie 8 A 22, 90250 OULU
Aho Antti, Varatuomari, Pohjolankatu 32, 96200 ROVANIEMI
Aho Antti A., MH, Alkkulanraitti 9, 95600 YLITORNIO
Aho Irma, FK, Inapolku 3 A, 96200 ROVANIEMI
Aho Kalervo, Koulutoimentarkastaja, Lohiliete 3, 96300 ROVANIEMI
Ahonen Matti, MH, Kainuunkatu 5, 94700 KEMI
Ahonen Markku, FK, Saarineitamontie 2 B, 99800 IVALO
Aikio Marjut, FT, Unarintie 17, 99600 SODANKYLÄ
Aikio Pekka, FK, Unarintie 17, 99600 SODANKYLÄ
Aikio Samuli, FK, Äimäkota, 99980 UTSJOKI
Aine Veli, Kauppaneuvos, Uusikatu 1, 95400 TORNIO
Airaksinen Erkki, MMK, Väylätie 39 A 10, 96300 ROVANIEMI
Airas Kari, FM, Kaislatie 5 P 11, 90160 OULU
Ala-aho Raimo, VTM, Koskitie 45 A 1, 90500 OULU
Alatalo Urpo, DI, Korkalonkatu 34 as. 14, 96200 ROVANIEMI
Alftan Antti, FK, Geologi, 97130 HIRVAS
Alenius Virpi, Karhantie 10 as. 2, 96500 ROVANIEMI
Blomqvist Seppo, DI, Lemmikinkatu 1 A, 95430 TORNIO
Dahlström Harri, MMK, Korppaanmäentie 6 C 34, 00300 HELSINKI
Derome John, MML, METLA, PL 16, 96301 ROVANIEMI
Ebeling Maini, Hammaslääkäri, Björkgreninpolku 18, 67400 KOKKOLA
Eklund Olavi, Johtaja, Fasaaninpolku 2 B, 02700 KAUNIAINEN
Eklundh Carola, FK, Darjan mökki, 99860 NELLIM
Eeronheimo Heikki, MH, Perä-Pohjolan puistoalue, PL 57, 99601 SODANKYLÄ
Eronen Matti, FT, Vesitornintie 3, 73300 NILSIÄ
Eskelinen Heikki, FL, Kanervakatu 3, 80130 JOENSUU
Etto Jorma, Kirjailija, Piispantie 4 B 8, 00370 HELSINKI
Eurola Seppo, Professori, Papinahontie 20 JÄMSÄ

Finne Anja-Kaarina, MH, Koulukatu 20 88900 KUHMO
 Finne Björn, MH, Korppitie 27 A 01450 VANTAA
 Haataja Kauko, Nimismies, Katajaranta 3, 96400 ROVANIEMI
 Granberg Leo
 Hallikainen Ville, MH, Rovaniemen metsäoppilaitos, 97130 HIRVAS
 Hannukkala Antti, MML, PPA 1 Apukka, 97999 ROVANIEMI
 Hannula Timo, Toiminnanjohtaja, Lankkutie 48 ROVANIEMI
 Harju Erkki, Maanmittausneuvos, Sompiontie 7 C, 96500 ROVANIEMI
 Harjunharja Juhani, Lehtori, Ringi A 4, 99980 UTSJOKI
 Harle Vilho, Professori, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Hautamäki Lauri, Professori, Tampereen yliopisto, Aluetieteen laitos, 33400 TAMPERE
 Hedman Ossi, YL, Ilmarinkatu 7 A 3, 94100 KEMI
 Heikinheimo Pekka, El.lääk.lis., Pyynpolku 2 C, 96300 ROVANIEMI
 Heikkola Leena, FM, Maakuntakatu 13 A, 96100 ROVANIEMI
 Heininen Lassi, YL, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Helle Pekka, FT, Paavalniemi, 96440 ROVANIEMI
 Helle Timo, FT, Metsäntutkimuslaitos, PL 16, 96301 ROVANIEMI
 Henttonen Heikki, Dosentti, Aapelinkatu 5 D 48, 02230 ESPOO
 Herva Pekka, FM, Mäkiranta 10, 96400 ROVANIEMI
 Hiltunen Aimo, FT, Kenttäpostikuja 4 C, 90160 OULU
 Hiltunen Ritva, FM,
 Hintikka Pentti, Vuorineuvos, Hollantilaisentie 18-20, 00330 HELSINKI
 Hirvas Heikki, FT, Puistokaari 5 A 24, 00200 HELSINKI
 Hirvelä Timo,
 Honkamo Mikko, FM, Geologi, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 99101 ROVANIEMI
 Huhtala Risto, Vonkamiehentie 18, 96460 ROVANIEMI
 Hult Juhani, Professori, Länsikatu 20 A 1, 80110 JOENSUU
 Huttunen Antti, FL, Jokikuja 8, 90910 KONTIO; antti.huttunen@Oulu.fi.
 Huttunen Satu, Professori, Oulun yliopisto, Kasvitieteen laitos, Linnanmaa, 90570 OULU
 Hyppönen Mikko, MML, Norvatie 13, 96900 ROVANIEMI
 Hyvönen Eija, FK, Geofysikko, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Häkkinen Matti, Dosentti, Oulun yliopisto, Maantieteen I, Linnanmaa, 90570 OULU
 Hänninen Päivi, Metsähallitus, Siemen- ja taimituotanto, PL 36, 40101 JYVÄSKYLÄ
 Härkönen Ilkka, FK, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Häyrinen Jukka, Köpmangatan 56, Luleå, SVERIGE
 Högnés Tore, MH, PL 94, 01301 VANTAA
 Hökkä Hannu, MML, METLA, Eteläranta 55, 96300 ROVANIEMI
 Ilola Heli, KTM, Koskikatu 62 B 15, 96200 ROVANIEMI
 Ilvonen Erkki, FL, Valtakatu 38 A 9, 96200 ROVANIEMI
 Inkinen Osmo, FM, Etelärinne 27, 96100 ROVANIEMI
 Isotalo Ilmo, Tutkimuspäällikkö, Väinöläntie 2 C 94100 KEMI
 Isännäinen Teuvo, Yliagronomi, Kuusitie 7 B 3, 80110 JOENSUU
 Itkonen Juhani, MMM, Ounasvaarantie 16, 96400 ROVANIEMI
 Izadi Partow, KK, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Jaatinen Kaino, Arkkitehti, Hedelmätarhantie 6 E 17, 15860 HOLLOLA
 Jaatinen Lauri, Piiripäällikkö, Markkinakatu 2 B 9, 96200 ROVANIEMI
 Jakkula Olavi, FK, Vaskitie 6 A 22, 90250 OULU
 Jalkanen Risto, MMT, Metla, 96460 ROVANIEMI
 Johansson Peter, FT, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Jokela Jari, OTK,
 Jokela Mikko, Toimitusjohtaja, Maurinkatu 4 B 15, 00170 HELSINKI

Jokela Sirkka, LL, Maurinkatu 4 B 15, 00170 HELSINKI
 Jokimäki Jukka, FT, Viirinkankaantie 6 A 10, 96300 ROVANIEMI
 Jounio Lauri, MH, Hallituskatu 23 A 9, 90100 OULU
 Julku Kyösti, Professori, Törmäntie, 90830 HAUKIPUDAS
 Juntti Heikki, Meteorologi, Ilmatieteenlaitos, PL 8178, 96101 ROVANIEMI
 Juopperi Aarre, FT, Pertunkatu 9, 92130 RAAHE
 Jussila Jouko, VTM, Eteläranta 114, 96300 ROVANIEMI
 Jussila Leena, TTM, Pinotie 6, 90550 OULU
 Järvinen Antero, Dosentti, Hakolahdentie 37 A 00200 HELSINKI
 Järviluoma Jari, FK, Savusaunantie 10, 96300 ROVANIEMI
 Jääskö Erkki, FM, Hallituskatu 20 A, 96100 ROVANIEMI
 Kaakinen Kimmo, FK, Metsärinne 4 L, 96910 ROVANIEMI
 Kaakinen Eero, Ymp.suoj.tark., Liistekuja 13, 90650 OULU
 Kaiharju Lassi, Agronomi, 95385 TERVOLA
 Kaihua Veli-Matti, FK, Mellanpalo 795635 KAULIRANTA
 Kaikkonen Marjatta, FM, KL, Viklatie 1 C 6, 90540 OULU
 Kaikkonen Pertti, FT, Viklatie 1 C 6, 90540 OULU
 Kaila Erkki, FK, Kiveliöntie 2 B, 96500 ROVANIEMI
 Kaiteira Juha, MMK, METLA, Rovaniemen tutkimusasema, PL 16, 96301 ROVANIEMI
 Kalapudas Hannu, FK, Kaartolankatu 17, 95410 KIVIRANTA
 Kangas Jorma, FT, Liisantie 1 A 4, 90560 OULU
 Kanninen Pekka, Eversti, Sammonkatu 4 A 22, 40100 JYVÄSKYLÄ
 Karhumaa Lea, FK, Lumikkotie 18, 96900 SAARENKYLÄ
 Karinen Eeva, Lehtori, Nahkurinkatu 16 B, 94100 KEMI
 Karjalainen Annikki, Sairaanhoidon op., Kollaantie 4 C 2, 90140 OULU
 Karjalainen Yrjö, FK, Rekimutka 3, 96440 ROVANIEMI
 Karjanoja Mikko, Arkkitehti, Vemmelsäärentie 6 C 15, 02130 ESPOO
 Karvinen Antero, FK, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Karvo, Ulla, OTL, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Kautovaara Unto, DI, Tammisalontie 22 A 1, 00830 HELSINKI
 Kautto Erkki, VTK, Havupolku 25, 96900 ROVANIEMI
 Keinänen Veikko, Soutumiehentie 8, 96460 ROVANIEMI
 Kempainen Jorma, FM,
 Keränen Tiina, HTM, Kaartokatu 11 J A, 96100 ROVANIEMI
 Kettunen Markku, LuK, Kaamoskuja 1 D 20, 96500 ROVANIEMI
 Kiiveri Jukka, FM, Marjamatka 9, 96500 ROVANIEMI
 Kinnunen Kari, MMT, Lapin ympäristökeskus, PL 179, 96101 ROVANIEMI
 Kinnunen Hilikka, FK, Toripuistikko 6 A 9, 96200 ROVANIEMI
 Kivekäs Eila, Kauppamatkuri, Marjankatu 40, 33200 TAMPERE
 Kivinen Matti, FL, Patterinkuja 2 A 2, 05200 RAJAMÄKI
 Kivinen Pertti, MMT, Korvanranta 5, 96300 ROVANIEMI
 Kojola Ilpo, Lapin ympäristökeskus, PL 8060, 96101 ROVANIEMI
 Kojola Taina, Lapin ympäristökeskus, PL 8060, 96101 ROVANIEMI
 Kokkonen Antti, Vesimyllyntie 7, 90800 OULU
 Kolström Taneli, MMT, METLA, Joensuun tutkimusasema, PL 68, 80101 JOENSUU
 Kontas Esko, FK, Hillapolku 8 A 4, 96500 ROVANIEMI
 Kontio Matti, FK, Pahkatie 5 A 1, 96910 ROVANIEMI
 Koponen Seppo, FI, Eläinmuseo, 20014 TURUN YLIOPISTO
 Korkiakoski Esko, FT, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Korhonen Heikki, Professori, Seismologian laitos, Et. Hesperiankatu 4, 00100 HELSINKI
 Korhonen Raimo, Talousjohtaja, Toukotie 14, 96300 ROVANIEMI

Korkalo Tuomo, FK, Sepänkatu 13 A 6, 80110 JOENSUU
 Koskinen Pirkko, K, OTT
 Koskinen Simo, Professori, YT, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Kotivuori Hannu, FK, Lentoasema 2 A, 96100 ROVANIEMI
 Krogell-Hainri Maj, VTM, Valtakatu 4 A 5, 96100 ROVANIEMI
 Kujanpää Jorma, FL, Tiedepolku 4 B 8 40720 JYVÄSKYLÄ
 Kurola Aarne, Laamanni, Kivikatu 2, 96400 ROVANIEMI
 Kurola Osmo, Kansliapäällikkö, Lapinkatu 28 B, 96190 ROVANIEMI
 Kurppa Liisa, HUK, Arktinen keskus, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Kuukasjärvi Jorma, DI, Katajaranta 41, 96400 ROVANIEMI
 Kyrö Esko, FT, Ilmala, 99600 SODANKYLÄ
 Kähkönen Anne-Maj, FT, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Kännö Sakari, Kalastajank. 7 as. 3, 65100 VAASA
 Kärkkäinen Terttu, FM, Valtakatu 40 B 24, 96200 ROVANIEMI
 Laasonen Erkki, professori, Vyökatu 9 B 13, 00160 HELSINKI
 Laaksonen, Leo, Teollisuusneuvos, Stationsgatan 2 A, S-95300 HAPARANDA
 Lahti Lauri, FK, Jalluntie 2, 98900 SALLA
 Lahtinen Jarmo, FM, Kaamoskuja 9 C 20, 96500 ROVANIEMI
 Laine Kari, FT, Karhitie 16, 90530 OULU
 Laine Pekka, MH, 21140 RYMÄTTYLÄ
 Laine Riitta-Liisa, Varatuomari, Kotimäentie 18, 21350 ILMARINEN
 Laitinen Arvo, Merkonomi, Valtakatu 38 A 35, 96200 ROVANIEMI
 Lanne Erkki, FL, Mäkimiestentie 13, 96400 ROVANIEMI
 Lantto Olavi, Insinööri, Pynpolku 2 A, 96300 ROVANIEMI
 Launonen Kauko, Toimitusjohtaja, Kultakylä, 99695 TANKAVAARA
 Lappalainen Eino, FT, Ropsitie 4, 70150 KUOPIO
 Lappalainen Veikko, Prof., ylijohdaja, Kotitontuntie 17 C, 00200 ESPOO
 Lauri Maija-Liisa, FM, Pohjolankatu 27, 96100 ROVANIEMI
 Lehmuspelto Pasi, FL, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Lehtinen Kristina, FK, Jokiväylä 36 A 7, 96300 ROVANIEMI
 Lehtonen Olavi, Johtaja, Porvoonkatu 47-49 B 16, 00520 HELSINKI
 Lehtonen Ulla-Maija, Psyk.erik.lääk., Lukkarinkatu 10, 96400 ROVANIEMI
 Leinonen Jorma, FL, Sudentie 11 A 1, 96580 ROVANIEMI
 Leinonen Pekka, VTL, 95340 LOUE
 Lemmetty Matti, Varatuomari, Piikkikuja 6 B 29, 01650 VANTAA
 Leppäsaajo Pekka, Kihlakunnantuomari, 6 kp Tyynelä, 93600 KUUSAMO
 Leskelä Tuula, FM, Lapin luonnonsuojelupiiri, Korkalonkatu 12, 96100 ROVANIEMI
 Levanto Arto, DI, Uistintie 8 B 3, 90100 OULU
 Liikamaa Terho, DI, Jyrhämännranta 7-9 A 7, 96100 ROVANIEMI
 Liikkanen Antti, Psyk.erik.lääk., Katajaranta 39, 96400 ROVANIEMI
 Liljeberg Heino, Johtaja, Mäkimiestentie 33, 96400 ROVANIEMI
 Lillberg Juhani, Hallintojohtaja, Valtakatu 2, 96100 ROVANIEMI
 Lindroos Heikki, MML, Kalliotie 9, 04400 JÄRVENPÄÄ
 Linnakangas Esko, Professori, OTT, Porvoonkatu 19 A 25, 00510 HELSINKI
 Luusua Heleena, FK, Katajaranta 32, 96400 ROVANIEMI
 Lähdesmäki Pekka, Dosentti, Tervakukkatie 23 C 16, 90580 OULU
 Magga Tuomas, FK, Satulavyöntie 1, 90540 OULU
 Magnusson Marja-Leena, MMT, Arktinen keskus, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Majava Altti, FT, Ratakatu 29 A 7, 00120 HELSINKI
 Mannerkoski Markku, Pääjohtaja, Hakamaankuja 1 D, 02120 ESPOO
 Mannermaa Kauko, Johtaja, Jäämerentie 17, 99600 SODANKYLÄ

Manninen Leena, FK, Poromiehentie 5 A 9, 96200 ROVANIEMI
 Massa Ilmo, VTT, Franzeninkatu 13, 00500 HELSINKI
 Mattson Jorma, FL, Kalhunteie 3, 20840 TURKU
 Maula Seppo, Kunnanjohtaja, Kittilän kunta, 99100 KITTIILÄ,
 Maunu Matti, FK, Apajatie, 96800 ROVANIEMI
 Miettinen Aarne, MH, 97500 PELLO
 Mikkola Kari, FK, A 735 Heliste, 97999 ROVANIEMI
 Moilanen Kaija, varanotaari, Väylätie 45, 96300 ROVANIEMI
 Molander Tuomo, Erityisasiantuntija, Valtakatu 41 A 11, 96200 ROVANIEMI
 Muotiala Simo, DI, Fasaanipolku 1, 02700 KAUNIAINEN
 Mutenia Ahti, FM, Sotkatie 3, 99800 Ivalo
 Mähönen Outi, FM, Lapin ympäristökeskus, PL 8060, 96101 ROVANIEMI
 Mäkikokkila Anja, Agronomi, Luusuantie 6 B 5, 98100 KEMIJÄRVI
 Mäkinen Auli, Dosentti, Muddusjärven opetus- ja koetila, 99910 KAAMANEN
 Mäkinen Kalevi, FK, Mäkiranta 19-21 B 9, 96400 ROVANIEMI
 Mäkinen Marja, FK, Virvatie 2-4 B 1, 96910 ROVANIEMI
 Mäkinen Yrjö, FT, Turun yliopisto, Biologian laitos, 20500 TURKU
 Mäkipeura Elli, FK, Kivikatu 4 D, 96400 ROVANIEMI
 Mäkitalo Kari, MH, METLA, Rovaniemen tutkimusasema, PL 16, 96301 ROVANIEMI
 Naskali Arto, TTM, Roikkapolku 1 D, 96460 ROVANIEMI
 Nenonen Marjaleena, FK, Lanssitie 26, 96500 ROVANIEMI
 Nenonen Olli, MMK, Lanssitie 26, 96500 ROVANIEMI
 Niemelä Matti, FK, Sahantie 5 C, 99600 SODANKYLÄ
 Nieminen Pirkko, FM, Johtaja, Lapin työvoima ja elinkeinokeskus PL 8235 96101 ROVANIEMI
 Nieminen Regina, Arkkitehti, Sauvosaarenkatu 17 C, 94100 KEMI
 Neimimaa Tauno, MH, Rovakatu 9 as. 6, 96100 ROVANIEMI
 Nikula Ari, MMK, METLA, Rovaniemen tutkimusasema, PL 16, 96301 ROVANIEMI
 Niska Kaarina, MMK, Maitolantie 38, 96700 ROVANIEMI
 Niskavaara Heikki, FK, GTK Kemian laboratorio, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Nissinen Helena, MMK, Hakkurintie 7 96460 ROVANIEMI
 Nokkanen Kalevi, Lääninmaanmit.ins., Jyrhämänkylä 5, 96100 ROVANIEMI
 Norokorpi Yrjö, MMT, Metla, Pallasjärven toimipaikka, 99300 MUONIO
 Norrena Markku, DI, Valtakatu 6 B 24, 96200 ROVANIEMI
 Nykänen Jorma, Rehtori, Tikanperä 26 F, 96910 SAARENKYLÄ
 Oila Antero, Taloustarkastaja, Piisivalkeantie 24, 96100 ROVANIEMI
 Ohenoja Esteri, FT, Antinrannantie 12, 90900 KIIMINKI
 Oinaala Markku, LL, Vuopajantie 30, 96460 ROVANIEMI
 Oinas Asko, Maaherra, Katajaranta 49, 96100 ROVANIEMI
 Oinas Päivi, KTM, Albertinkatu 19 B 19, 00120 HELSINKI
 Onnela Samuli, FK, Karjaportintie 10, 90140 OULU
 Paavolainen Ilona, Hammaslääkäri, Rantatöyry 2 A 9, 00570 HELSINKI
 Palosuo Erkki, Professori, Töölönkatu 2 B 19, 00100 HELSINKI
 Pakoma Antti, Varatuomari, Kitronintie 7, 93600 KUUSAMO
 Pankka Heikki, FT, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Pekkala, Leo, KTL, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Peltonen Esa, VTM, Huhtatie 3, 96200 ROVANIEMI
 Peltonen Leila, VTM, Huhtatie 3, 96200 ROVANIEMI
 Pennanen Jukka, Vt.prof., Kasarmintie 8, 90100 OULU
 Pennanen Vuokko, YK,
 Penttilä Timo, MH, Eteläranta 55, 96300 ROVANIEMI
 Pernu Teuvo, FT, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI

Perttunen Vesa, FL, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Peteri Satu, YTL, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Pohjola Anneli, Dosentti, YT, Nivankylä, 96100 ROVANIEMI
 Postila Markku, Laboratorionsinööri, Tähtelä, 99600 SODANKYLÄ
 Pulkkinen Eelis, FL, Hankamutka 14, 96440 ROVANIEMI
 Puro Annukka Jokiväylä 25-27 C, 96300 Rovaniemi
 Puro Pentti, Rehtori, Mäkiruonalank. 44 94700 KEMI
 Puustinen Kauko, FT, Rantakuja 8 E, 02170 ESPOO
 Pylväs Simo, Valokuvaaja., 99490 KILPISJÄRVI
 Pääkkönen Kari, FM, Geologian tutkimuskeskus, PL 1237, 70211 KUOPIO
 Pääkkönen Matti, FT, Liikassentie, 90450 OULU
 Pöyliö Esko, DI, Käenpolku 6, 92130 RAAHE
 Rahola Tua, Erikoistutkija, Pihlajamäentie 18, 02320 ESPOO
 Rajamäki Raimo, YM, Valtakatu 2 A 10, 96100 ROVANIEMI
 Ranta Aarne, DI, Hannuksenranta 13, 99600 SODANKYLÄ
 Rantala, Leif, FK, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Rask Markku, FK, Vasantie 10, 96400 ROVANIEMI
 Rastas Pentti, FK, Geologi, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Raumolin Jussi, VTT, Majavatie 11 E 68, 00800 HELSINKI
 Rautio Arvi, Läänineuvos, Valtakatu 30 A 6, 96200 ROVANIEMI
 Rautiola Milka, Arkkitehti, 94430 KAAKAMO
 Repo Esko, A, Dosentti, HT, Maaseudun koul. ja tutk.keskus, Keskusk. 32 I, 60100 SEINÄJOKI
 Repo Ossi, YL, Pirttitie 1, 96200 ROVANIEMI
 Rieppula Esko, Rehtori, Kotitie 17, 96200 ROVANIEMI
 Rinne Ilkka, Johtaja, KOP Pohjois-Suomen aluetsto, PL 63, 90101 OULU
 Rinne Pentti, Rakennusmestari, Liisankuja 3, 90440 KEMPELE
 Rinnekangas Matti, Pankinjohtaja, Ratapolku 1 A 1 02700 KAUNIAINEN
 Roiko-Jokela Pentti, Metsäneuvos, Oppilaantie 13 A 3, 02360 ESPOO
 Rossi Veikko, Professori, Ida Aalbergintie 5 A 4, 00400 HELSINKI
 Rouhunkoski Pentti, FT, Säynävätie 4 C, 02170 ESPOO
 Ruokanen, Leena, FM, Ounasjoentie 31 A 1, 96200 ROVANIEMI
 Räisänen Marja Liisa, FT, Geologian tutkimuskeskus, PL 1237, 70211 KUOPIO
 Rämö Raimo, Insinööri, Jousimiehentie 6 A 7, 96100 ROVANIEMI
 Rätti Osmo, FT, Arktinen keskus, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Saarenketo Timo, Geologi, Ilvespolku 20, 96400 ROVANIEMI
 Saarenmaa Hannu, European Environment Agency Kongens Nytorv 6 DK 1050
 COPENHAGEN, DANMARK
 Saarnisto Matti, Professori, Mikonkatu 22 D 46, 00100 HELSINKI
 Salmela Sinikka, FM, METLA, Rovaniemen tutkimusasema, PL 16, 96300 ROVANIEMI
 Salminen Hannu, MMK, METLA, Rovaniemen tutkimusasema, PL 16, 96300 ROVANIEMI
 Salo Anneli, Osastonjohtaja, Lepolantie 54, 00660 HELSINKI
 Salonen Erkki, Professori, Kaskenkaatantatie 2 C, 02100 ESPOO
 Sandström Jaakko, Pankinjohtaja, Eteläranta 17 D, 96300 ROVANIEMI
 Sandström Olli, MH, Eteläranta 59, 96300 ROVANIEMI
 Saraviita Ilkka, Professori, OTT, Punavuorenkatu 1 A 8, 00120 HELSINKI
 Saressalo Lasse,
 Sarre Uula, Insinööri, Kaamostörmä 1, 99800 IVALO
 Savolainen Kari, FM, Jyrhämänranta 7-9 A 14, 96100 ROVANIEMI
 Sepponen Pentti, FT, METLA, PL 16, 96300 ROVANIEMI
 Seppälä Kari, Dosentti, Kavallinmäki 2, 02710 ESPOO
 Seppälä Matti, Apul.prof., Maantieteen laitos, PL 9, 0014 HELSINGIN YLIOPISTO

Seppänen Jouko, DI, Armas Launiksenkatu 16 B 10, 02600 ESPOO
 Siikanen Unto, Arkkitehti, Uimakallionkatu 12, 15170 LAHTI
 Sippola Anna-Liisa, FL, Arktinen keskus, Lapin yliopisto, PL 122 96101 ROVANIEMI
 Snellman Aino, LL, 99980 UTSJOKI
 Snellman Hanna, Dosentti, RUOHOTIE 17 00700 HELSINKI
 Snellman Toini, Agronomi, Kaivokatu 10 A 1, 94100 KEMI
 Soininen Leena, LL, FM, Katajaranta 13, 96400 ROVANIEMI
 Sointu Tapio, Ravintolapääällikkö, Salmijärventie 1 G 7, 96400 ROVANIEMI
 Strömmer Erkki, lehtori, Höyhtyantie 2, 90140 OULU
 Suistola Jouni, Kurjenpolvi 1 J 5, 90580 OULU
 Suominen Meeri, FK, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 ROVANIEMI
 Sulkava Seppo, Apul.prof., Planeetankatu 2 D 24 02210 ESPOO
 Sulkinoja Matti, FM, Lapin tutkimuslaitos Kevo, Turun yliopisto, 20500 TURKU
 Suolinna Kirsti, VTT, Sirkkalankatu 36 E 116, 20700 TURKU
 Sutinen Marja-Liisa, FT, Ranuantie 58, 96400 ROVANIEMI
 Sutinen Raimo, FT, Ranuantie 58, 96400 ROVANIEMI
 Syrjänen Inkeri, FK, Kultamuseo, 99695 TANKAVAARA
 Tanskanen Heikki, FL, Ylipalonkuja 2 A 2, 00670 HELSINKI
 Tennberg, Monica, YTT, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Teräs Unto, FM, Mäkiranta 2-4 A, 96400 ROVANIEMI
 Tikkanen Eero, FL, Perä-Pohjolan puistoalue, PL 57, 99601 SODANKYLÄ
 Tillman-Sutela Eila, MML, METLA, Rovaniemen tutkimusasema, PL 16, 96100 ROVANIEMI
 Timonen Mauri, MH, Veitikantie 24-26 B 18, 96300 ROVANIEMI
 Timonen Otto, Toimistopääällikkö, Palkisentie 23, 96100 ROVANIEMI
 Tulkki Jaakko, Insinööri, Näätsaari, 95490 RÖYTTÄ
 Tuomikoski Pentti, Professori, Tempelkatu 7 A 1, 00100 HELSINKI
 Tuomi-Nikula Heikki, Päätoimittaja, Lainaankatu 8, 96200 ROVANIEMI
 Tuovinen Erkki, MH, Lainaankatu 1 E 23, 96200 ROVANIEMI
 Tuovinen Rainer, Tekn.lis., Kihokkitie 14 Z, 90160 OULU
 Turunen Brita, HuK, Tähtelä, 99600 SODANKYLÄ
 Turunen Minna, FT, Konkelontie 17 B 96100 ROVANIEMI
 Turunen Tauno, Dosentti, FT, Tähtelä, 99600 SODANKYLÄ
 Uotila Heikki, FK, 21555 TAATILA
 Uotila Minna, Professori, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Urponen Helka, Dosentti, VTT, Lapin yliopiston täydennyskoulutuskeskus, PL 122, 96101
 ROVANIEMI
 Urponen Kyösti, professori, VTT, Lapin yliopisto, PL 122, 96100 ROVANIEMI
 Utriainen Terttu, professori, OTT, Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Vaara Lauri, MH, Eteläinen Hesperiankatu 34 A 35 00100 HELSINKI
 Vaarala Kari, DI, Lehtokuja 10, 96800 ROVANIEMI
 Vaarama Pentti, FM, Kansankatu 4 A 14 96100 ROVANIEMI
 Wallgren Henrik, Professori, Mannerheimintie 114 B 37, 00250 HELSINKI
 Vanhanen Erkki, Geologian tutkimuskeskus, PL 77, 96101 Rovaniemi
 Varmola Ulla, FK, Kiveliöntie 2 I, 96500 ROVANIEMI
 Vartiainen Harald, Myyntipääällikkö, Kanneltie 4 B 19, 00420 HELSINKI
 Vartiainen Heikki, Ylitarkastaja, KTM, Teollisuusosasto, PL 230, 00171 HELSINKI
 Vasama Arja, FK, Jeesiöntie 29, 99600 SODANKYLÄ
 Veijola Pertti, MMK, Kirkkokuja 3, 99800 IVALO
 Vilen Jari, Maakuntasihteri, Lapin liitto, PL 8056 96101 ROVANIEMI
 Viitala Liisa, FM, Suivakkotie 10, 96440 ROVANIEMI
 Viramo Juha, FT, Sepäntie 1, 90900 KIIMINKI

Viranto Hannu, Kehitysneuvos, Eteläranta 65-69 A 1, 96300 ROVANIEMI
 Virkkunen Juhani, FT, Latotie 5, 02240 ESPOO
 Virtasalo Juha, Näsmätie 8 96900 SAARENKYLÄ
 Vormisto Kauno, FM, Sarvikuja 16, 38200 VAMMALA
 Wuorela Olavi, LL, 32740 ÄETSÄ
 Vuorio Lauri, FM, Antinvainio, 95700 PELLO
 Vähälä Erkki, Ekonomi, Mäkimiestentie 3 B, 96200 ROVANIEMI
 Väisänen Risto A., FT, Mäyrätie 2 D 41, 00800 HELSINKI
 Väisänen Ulpu, FK, Miehentie 40, 96500 ROVANIEMI
 Yliniemi Jukka, FL, Aaltokankaantie 27, 90800 OULU
 Ylipiessa Esko, Perusk.op., 94400 KEMINMAA
 Yli-Rajala Tarmo, Kirjastonhoitaja, Virtain kaupunginkirjasto, 34800 VIRRAT
 Yliranta Timo, VTM, 99110 KAUKONEN
 Ylänen Mikko, MMK, Maasälväntie 10 F 23, 00170 HELSINKI
 Äyräs Matti, FL, Vanamokatu 3 B, 96500 ROVANIEMI

Yhteisöjäsenet

Oy Hartwall Ab, Lapinkullankatu 1, 95400 TORNIO
 Lijoen Voima Oy, Jorma Autio, Virkkulantie 207, 91100 II
 Kemijoki Oy, Valtakatu 9-11, 96100 ROVANIEMI
 Kolarin kunta, 95800 KOLARI
 Lapin liitto, PL 8056, 96101 ROVANIEMI
 Lapin metsäkeskus, PL 8053, 96101 ROVANIEMI
 Lappset Group Oy, Hallitie 11, 96300 ROVANIEMI
 Lapin yliopisto, PL 122, 96101 ROVANIEMI
 Merita, Valtakatu 21, 96200 ROVANIEMI
 Oy Metsä-Botnia Ab, Karihaara 94200 KEMI
 Metsäntutkimuslaitos, Rovaniemen tutkimusasema, Eteläranta 55, 96300 ROVANIEMI
 Outokumpu Mining Oy, Lapin Malmi, PL 8033, 96101 ROVANIEMI
 Paliskuntain Yhdistys ry., Koskikatu 33 A, 96100 ROVANIEMI
 Pohjolan Sanomat Oy, Pohjoisrantakatu 5, 94100 KEMI
 Rautaruukki Oy, PL 217, 90101 OULU
 Rovakaira Oy, PL 8013, 96101 ROVANIEMI
 Rovaniemen kaupunginkirjasto-, Lapin maakuntakirjasto, Hallituskatu 9, 96100 ROVANIEMI
 Sodankylän kunta, 99600 SODANKYLÄ
 Tervolan kunta, 95385 TERVOLA
 Tornion kaupunki, 95400 TORNIO

LAPIN TUTKIMUSYKSIKÖT

Arktinen keskus, Lapin yliopisto.

PL 122, 96101 Rovaniemi. Tel. (0)16-341 341. Fax. (0)16-341 2777.
<http://www.urova.fi/home/arktinen/index.html>

Enso Group, Veitsiluodon tehtaas, Tutkimusosasto.

94830 Kemi. Tel. 02046125. Fax. 0204634890.
<http://www.kemi.fi/~studio/industry.html>

Geologian tutkimuskeskus, Pohjois-Suomen aluetoimisto.

PL 77 (Lähteentie 2), 96101 Rovaniemi. Tel. 0205 50 40. Fax. 0205 50 14.
<http://www.gsf.fi/>

Helsingin yliopisto, Kilpisjärven biologinen asema.

99490 Kilpisjärvi (PL 17, 00014 Helsinki). Tel. (0)16-537713. Fax. (0)16-537709.
<http://www.helsinki.fi/ml/kilpis/>

Helsingin yliopisto, Muddusjärven opetus- ja tutkimustila.

99910 Kaamanen. Tel. (0)16-672751. Fax. (0)16-672843.

Helsingin yliopisto, Väriön tutkimusasema.

98800 Savukoski (PL 333, 90571 Oulu). Tel./Fax. (0)16-844143.

Ilmatieteen laitos, Pohjois-Suomen aluepalvelu.

PL 8178, 96101 Rovaniemi. Tel. (0)16-363 6721, fax. (0)16-356 1635.
<http://www.fmi.fi/IL/PSAP/>

Ilmatieteen laitos, Sodankylän ilmatieteellinen observatorio.

99600 Sodankylä. Tel. (0)16-610072. Fax. (0)16-610 105.
<http://www.fmi.fi/IL/SOB/index.html>

Lapin liitto.

Hallituskatu 20 B, 96100 Rovaniemi. Tel. (0)16-3301000. Fax. (0)16-318 705.
<http://www.reg.fi/lapponia/>

Lapin yliopisto.

PL 122, 96101 Rovaniemi. Tel. (0)16-341 341. Fax. (0)16-341 2951.
<http://www.urova.fi/>

Lapin ympäristökeskus.

PL 8060, 96101 Rovaniemi. Tel. (0)16-3294111. Fax. (0)16-310 340.
<http://www.vyh.fi/lap/index.htm>

Maatalouden tutkimuskeskus, Lapin tutkimusasema.

Tutkijantie 28, 96900 Saarenkylä. Tel. (0)16-3311600. Fax. (0)16-3311633.
<http://www.mtt.fi/>

Oy Metsä-Botnia Ab, Kemin tehtaas, Tutkimusosasto.

94200 Kemi. Tel. (0)16-24111. Fax. (0)16-241531.
<http://www.kemi.fi/~studio/industry.html>

Metsähallitus, Perä-Pohjolan puistoalue.

PL 57 (Jäämerentie 15), 99601 Sodankylä. Tel. (0)16-6207338. Fax. (0)16-6207060.
<http://www.metsa.fi/>

Metsähallitus, Ylä-Lapin luonnonhoitoalue.

PL 36 (Ivalontie 10), 99801 Ivalo. Tel. (0)16-687700. Fax. (0)16-662648.
<http://www.metsa.fi/>

Metsäntutkimuslaitos, Kolarin tutkimusasema.

95900 Kolari. Tel. (0)16-561401. Fax. (0)16-561904.
<http://www.metla.fi/metla/ko>

Metsäntutkimuslaitos, Rovaniemen tutkimusasema.

PL 16, 96301 Rovaniemi. Tel. (0)16-336 411. Fax. (0)16-336 4640.
<http://www.roi.metla.fi/>

Oulun yliopisto, Oulangan biologinen asema.

93999 Kuusamo (90570 Linnanmaa). Tel. (0)8-863403. Fax. (0)8-863419.
<http://cc oulu.fi/~oba/index.htm>

Oulun yliopisto, Perämeren tutkimusasema.

PL 333, 90571 Oulu. Tel. (0)8-553 1950. Fax. (0)8-5531954.

Oulun yliopisto, Sodankylän Geofysiikan Observatorio.

Tähteläntie 12, 99600 Sodankylä. Tel. (0)16-619811. Fax. (0)16-619 875.
<http://www.sgo.fi/>

Oulun yliopisto, Thule-instituutti.

PL 400, 90571 Oulu. Tel. (0)8-5533560 Fax. (0)8-5533564
<http://thule oulu.fi/>

Oulun yliopisto, Ympäristötekniikan tutkimuskeskus.

Tietokatu 6, 94600 Kemi. Tel. (0)16-254401, Fax. (0)16-254414.
<http://www.kemi.fi/~studio/yliopisto/alku.html>

Outokumpu Mining Oy, Lapin Malmi.

PL 8033 (Kairatie 56), 96101 Rovaniemi. Tel. (0)16-3423831. Fax. (0)16-3423839.

Outokumpu Steel Oy, Metallurginen laboratorio.

PL 82, 95401 Tornio. Tel. (0)16-4521. Fax. (0)16-453295.
<http://www.kemi.fi/~studio/industry.html>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Pukinmäenäukio 4, PL 6, 00721 Helsinki. Tel. 02057511. Fax. 02051201.
<http://www.mmm.fi/rktl/rktlkoti.htm>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Inarin kalantutkimus ja vesiviljely.

99980 Ivalo. Tel. 0205751460. Fax. 0205751469.
<http://www.mmm.fi/rktl/rktlkoti.htm>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Meltauksen riistantutkimusasema.

97340 Meltaus. Tel. 0205751790. Fax. 0205751799.
<http://www.mmm.fi/rktl/rktlkoti.htm>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Perämeren kalantutkimusasema.

Simontie 9, 95200 Simo. Tel. 0205751810. Fax. 0205751819.
<http://www.mmm.fi/rktl/rktlkoti.htm>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Porotutkimusasema.

99901 Kaamanen. Tel. 0205751820. Fax. 0205751829.
<http://www.mmm.fi/rktl/rktlkoti.htm>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Tenojoen kalantutkimusasema.

99980 Utsjoki. Tel. 0205751760. Fax. 0205751769.
<http://www.mmm.fi/rktl/rktlkoti.htm>

Suomen Matkailun Kehitys Oy, Lapin yksikkö.

PL 8154, 96101 Rovaniemi. Tel. (0)16-317 050. Fax. (0)16-318 373.

Säteilyturvakeskus, Pohjois-Suomen aluelaboratorio.

Louhikkotie 28, 96500 Rovaniemi. Tel. (0)16-3276 340/3794361. Fax. (0)16-3794 369.

Turun yliopisto, Lapin tutkimuslaitos, Kevo.

99980 Utsjoki (20014 Turku). Tel. (0)16-678505. Fax. (0)16-678523.
<http://www.utu.fi/erill/kevo/>

Lapin tutkimusseuran korttisarja

A5

A5 ja A4 (muistoadressi)

Lapin tutkimusseura on painattanut korttisarjan. Kortteja voi tilata Lapin tutkimusseuralta, osoite Jorma Eton tie 6, 96100 Rovaniemi ja Arktisen keskuksen tietopalvelusta, puhelin 016-3412 780, PL 122, 96101 Rovaniemi.
email: liisa.kurppa@urova.fi

Korttien hinnat:

A5 15 mk
A4 40 mk

A5

Lapin yliopiston Täydennyskoulutuskeskus välittää ajankohtaisimman tutkimustiedon tuhansille lappilaisille. Koulutusalojamme ovat:

- Kasvatus- ja opetusala
- Sosiaali- ja terveysala
- Yritys- ja matkailuala
- Oikeusala
- Mediakoulutus
- Aluekehitysprojektit
- Korkeakoulututkinnon suorittaneille Työelämä- ja rekrytointipalvelut

TARJOAMME MYÖS KONGRESSIPALVELUJA

Täydennyskoulutuskeskuksen yhteydessä toimiva ROVANIEMI-LAPLAND CONGRESSES auttaa kokousten ja kongressien järjestäjiä tapahtumien toteutuksessa ensimmäisistä suunnittelupalavereista käytännön järjestelyihin ja viimeisiin jälkiselvityksiin. RLC on täyden palvelun kongressipalvelu-toimisto, jonka palvelupaketti räätälöidään aina kunkin järjestäjän ja tilaisuuden tarpeiden mukaan. Mukana voi olla mm. seuraavia tehtäväkoko-naisuuksia:

- konsultointi
- budjetointi ja taloushallinto
- majoitus- ja kokoustilajärjestelyt
- osallistujien rekisteröinti, yhteydenpito ja maksut
- kokoustarjoilut
- oheis- ja iltaohjelmat
- osallistujamateriaalit
- sihteeripalvelut
- esitteet ja painotuotteet
- kuljetusjärjestelyt, opasteet, av-tekniikka
- avustavan henkilökunnan hankinta ja koulutus
- näyttelyt

Lisätietoja:

Marja-Leena Porsanger, puh. 341 2960, Email: mlporsan@urova.fi

OTA YHTEYTTÄ:
Lapin yliopisto
Täydennyskoulutuskeskus
PL 122, (Hallituskatu 20 A),
96101 Rovaniemi
puh. (016) 341 2943, fax. (016) 341 2951
Email: tkkinfo@urova.fi
Internet: www.urova.fi

KEMIJOKI OY

Valtakatu 9 - 11, PL 8131, 96101 Rovaniemi
puh (016) 7 401, fax (016) 740 2854

*The Golden Beer
of Lapland*

**LAPIN
KULTA**
PREMIUM

Olut. Ol. Beer

Lapin Kanssa

kertoo myös mitä
tieteessä tapahtuu

